

2015

Årsredovisning Länsförsäkringar Halland

Innehåll

Inledning

Verksamheten

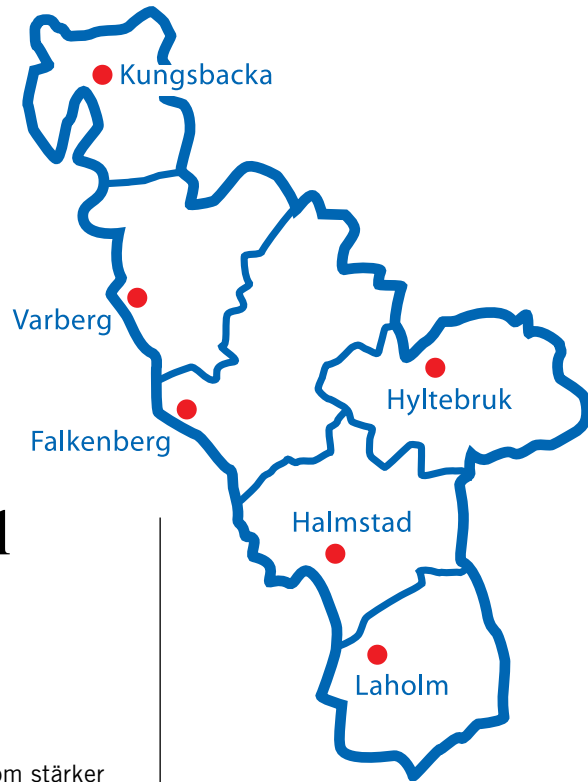
- 3 VD har ordet
- 4 Samverkan som stärker
- 6 Året i korthet

Finansiell rapportering

- 8 Förvaltningsberättelse
- 13 Femårsöversikt
- 14 Resultaträkning
- 16 Finansiell ställning
- 17 Balansräkning
- 19 Förändring i eget kapital
- 20 Kassaflöden
- 21 Resultatanalys
- 22 Noter
- 64 Ordlista
- 66 Revisionsberättelse och granskningsrapport

Bolagsstyrning

- 68 Bolagsstyrningsrapport
- 72 Styrelse
- 73 Företagsledning
- 74 Fullmäktige
- 75 Ordföranden har ordet

ÅRET I SIFFROR		
NYCKELTAL	2015	2014
Resultat före skatt, Mkr	175	252
Balansomslutning, Mkr	3 876	3 513
Konsolideringsgrad, %	318	310
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	6,9	10,3
Medelantal anställda	147	149
Sak		
Premieinkomst, brutto	678	745
Tekniskt resultat före rabatter, Mkr	67	71
Totalkostnadsprocent, %	93	92
Antal kunder	96 090	94 909
Bank		
Inlåning, Mkr	3 535	3 298
Utlåning, Mkr	3 017	3 167
Utlåning hypotek, Mkr	6 595	6 086
Marknadsvärde fonder	1 367	1 150
Antal kunder	35 650	35 071
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	218	246
Totalt försäkringskapital, Mkr	5 390	5 347
Antal kunder	40 576	40 652

Hallänningarnas

BANK & FÖRSÄKRINGSBOLAG

Länsförsäkringar har varit hallänningarnas försäkringsbolag sedan 1889. Verksamheten föddes ur behovet att försäkra sig mot bränder. Sedan dess har vi utvecklats och kan idag inte bara erbjuda sakförsäkringar, utan även liv- och pensionsförsäkringar, banktjänster och fastighetsförmedling.

Länsförsäkringar Halland är ett kundägt bolag. Ambitionen är att våra kunder – som också är våra ägare – alltid ska vara branschens mest nöjda, vilket flera undersökningar också visar att de är. I detta arbete är vår vision – ”Ett tryggt Halland att leva och bo i” – en viktig ledstjärna.

Länsförsäkringar Halland är ett av 23 lokala och självständiga bolag som ingår i länsförsäkringsgruppen. Det ger det stora bolagets finansiella muskler och det lilla bolagets närhet. Med kontor över hela Halland – i Laholm, Halmstad, Hylte, Falkenberg, Varberg och Kungsbacka – är vi alltid nära och tillgängliga för våra kunder.

Ännu ett bra år för Länsförsäkringar Halland

När vi nu summerar år 2015 kan vi konstatera att vi lägger ytterligare ett framgångsrikt år bakom oss. Våra kunder uppskattar vårt helhetserbudande inom Sak, Liv och Bank. Kvittot på detta är att vi har haft en god tillväxt och kundtillströmning.

CHRISTIAN BILLE

I slutet av november drabbades framförallt södra Halland av stormen Gorm. Stormen blev kraftigare än förväntat och orsakade en stor mängd skador. Som ett kundägt bolag med lokal skadereglering har vi de bästa förutsättningarna för att hantera denna typ av händelser. Vi är väl bekanta med var våra kunder finns och kan vara snabbt på plats vid större skador.

Antalet naturrelaterade skador har en ökande trend. Detta gäller inte minst Halland. Vi bedriver därför ett aktivt arbete med att förebygga skador, men även med att delta i den offentliga diskussionen kring dessa frågor. Vi har tillsammans med andra aktörer initierat ett antal seminarier där frågorna belysts och diskuterats. Detta är självfallet stora frågor som kräver enorma insatser. Som ett kundägt bolag vill vi vara med och bidra till att vi bygger ett mer hållbart samhälle.

Under året har vi fått ett antal utmärkelser som på ett tydligt sätt visar att våra kunder uppskattar den service och de tjänster vi erbjuder. Enligt SKI, Svenskt Kvalitetsindex, har vi Sveriges nöjdaste kunder inom Privat Pension, Privat Försäkring, Privat Bank, Bilförsäkring och Företag Försäkring. Att få denna typ av bekräftelse från våra kunder är ett mycket

viktigt mål för oss på Länsförsäkringar Halland.

Våra kunders förväntningar på att vi alltid skall vara tillgängliga har ökat. Vi har därför satsat på att förbättra tillgängligheten ytterligare.

Digitalt är vi tillgängliga dygnet runt. Här kan vi se att framförallt användningen av vår prisbelönta mobilapp ökar kraftigt. Många av våra tjänster är tillgängliga via appen och används av allt fler av våra kunder.

Vi har även ökat tillgängligheten till vår kundservice via telefon, där öppettiderna nu är kl 8-22 alla dagar om året.

Våra sex kontor är en mycket viktig mötesplats och här ser vi tydligt att behovet av bokad rådgivning hela tiden växer. Att vi kan erbjuda helheten inom Sak- och Livförsäkring samt Bank under samma tak är något som våra kunder uppskattar. Vår ambition är att kunden hela tiden själv skall bestämma hur och när man vill möta oss.

Under året har vi erbjudit brandsläckare till våra 50 000 boendekunder. Detta har varit mycket uppskattat av våra kunder och rönt mycket uppmärksamhet.

Resultatet för år 2015 har utvecklats väl. Både Sak och Bank visar goda

resultat. Det som framförallt bidrar till resultatet är vår kapitalförvaltning.

Som kundägt bolag har vi inte ambitionen att optimera resultatet. Vi skall ha ett resultat som gör att vi har en stark balansräkning som klarar våra långsiktiga åtaganden och investeringar. Eftersom vi nu ligger väl i nivå med våra mål har styrelsen beslutat att vi skall avsätta 60 miljoner kronor för återbäring under år 2017. Detta är ett tydligt bevis på att vi står på kundens sida och när vi har större överskott än vad vi långsiktigt behöver, skall det delas ut till våra kunder.

Som kundägt bolag har vi bara en uppdragsgivare: våra kunder. Jag är övertygad om att vår företagsform ligger helt rätt i tiden och skapar goda förutsättningar för att bygga starka kundrelationer och en fortsatt framgångsrik verksamhet.

Jag vill passa på att rikta ett tack till alla medarbetare, styrelse och fullmäktige för ett framgångsrikt 2015. Förutsättningarna är goda för att även 2016 skall utvecklas väl!

Christian Bille
Verkställande direktör

Samverkan som stärker Länsförsäkringar Halland

Länsförsäkringar Halland äger, tillsammans med de övriga länsförsäkringsbolagen, Länsförsäkringar AB med kontor i Stockholm. Inom bank och försäkring finns påtagliga stordriftsfördelar och länsförsäkringsbolagen har valt att samla dessa resurser i Länsförsäkringar AB.

För våra kunder är vi alltid lika lokala. Länsförsäkringar Halland har alltid kundkontakterna här i länet, men i Länsförsäkringar AB bedrivs affärsverksamhet, service- och utvecklingsarbete inom till exempel liv- och fondförsäkring, bank, fondförvaltning, IT, återförsäkring, djurförsäkring och hälsaförsäkring. Länsförsäkringar AB:s uppgift är att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader.

1. Aktieinnehav i Länsförsäkringar AB
Länsförsäkringar Halland äger 3,7 procent av aktiekapitalet i Länsförsäkringar AB. Aktieinnehavet i Länsförsäkringar AB inräknas i Länsförsäkringar Hallands konsolideringskapital.

2. Styrkan i varumärket
Länsförsäkringars gemensamma varumärke är mycket starkt i relation till konkurrenternas inom branschen för bank, försäkring och pension. Under 2015 visade Svenskt Kvalitetsindex mätningar att vi har Sveriges mest nöjda kunder inom de flesta av våra affärsområden. Länsförsäkringar har också länge legat högt upp i Nordic Brands anseendemätningar som mäter allmänhetens syn på oss som finansiell aktör.

Länsförsäkringar arbetar med ett varumärkeslöfte som bygger på närhet. Upplevelsen av en ökad närhet och ett minskat avstånd i relationen med Länsförsäkringar ska vara vägledande för allt som görs – från produktutvecklingen till det personliga kundmötet.

3. Liv- och pensionsförsäkring
Länsförsäkringar erbjuder liv- och pensionslösningar till företag och privatpersoner. Genom dotterbolaget Länsförsäkringar Fondliv erbjuds fondförvaltning, garantiförvaltning och riskförsäkring inom personriskområdet.

Länsförsäkringars fondutbud består av 35 fonder med eget varumärke och 46 externa fonder. Fonderna under eget varumärke finns inom Länsförsäkringars eget fondbolag och förvaltas av externa förvaltare. Fondlivbolaget förvaltar 103 Mdr åt liv- och pensionsförsäkringskunderna.

I Länsförsäkringar Liv sker ingen nyteckning, men här förvaltas traditionell livförsäkring som är tecknad före stängningen i september 2011.

Under 2015 har arbetet med att erbjuda kunder möjligheten att villkorsändra försäkringar till Nya Trad fortsatt. Mottagandet från de som hittills fått erbjudandet har varit positivt och villkoren för 26 procent av kunderna har ändrats.

4. Bankverksamhet

Länsförsäkringar Bank är Sveriges femte största retailbank. Bankverksamheten, som enbart finns i Sverige, har en god tillväxt i volymer och lönsamhet, samt hög kreditkvalitet.

Banken erbjuder privatpersoner, lantbrukare och småföretagare ett brett utbud av banktjänster. Strategin utgår från länsförsäkringsgruppens stora kundbas, Länsförsäkringars starka varumärke och kundägendets principer.

Länsförsäkringar Bank är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB. I bankkoncernen ingår förutom moderbolaget Länsförsäkringar Bank också dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek, Länsförsäkringar Fondförvaltning och Wasa Kredit.

5. Djur- och grödaförsäkring

Agria Djurförsäkring är Länsförsäkringars specialistbolag för djur- och grödaförsäkring. Agria är marknadsledande i Sverige med en marknadsandel på 59 procent.

Agria är ett renodlat specialistbolag för djurförsäkring och har med stöd av kärnvärden som specialistkunskap, djurvänlighet och empati byggt ett mycket starkt dottervarumärke till Länsförsäkringar.

6. Hälsa

Affärsområdet Hälsa inom Länsförsäkringar AB driver produkt- och affärsutvecklingen inom det växande sjukvårds- och gruppörsäkringsområdet. Länsförsäkringar är marknadsledande inom sjukvårdsförsäkring.

Länsförsäkringar försäkrar mer än vart tredje företag i Sverige och erbjuder nu en sjukvårdsförsäkring som ger företagen och deras medarbetare tillgång till förebyggande hälsotjänster. På så sätt hoppas vi kunna bidra till bättre hälsa.

7. Stabil återförsäkring till lägre kostnad

Alla försäkringsbolag har behov av att skydda sin verksamhet mot kostnader för stora enskilda skador och naturkatastrofer. Oftast vänder man sig till speciella återförsäkringsbolag på den internationella marknaden för att försäkra en del av sina risker. Inom länsförsäkringsgruppen har bolagen en naturlig möjlighet att dela riskerna mellan sig.

Länsförsäkringar Halland betalar årligen in en återförsäkringspremie till Länsförsäkringar Sak. Premien baseras bland annat på exponering och skadehistorik, men också på hur stort självbehåll bolaget väljer. Självbehållet kan jämföras med den självrisk som privatpersoner

och företag betalar inom skadeförsäkring. Genom gemensam upphandling och intern återförsäkring behålls den största delen av återförsäkringspremien inom länsförsäkringsgruppen och kostnaderna för externa återförsäkrare blir mindre och stabilare, något som gynnar Länsförsäkringar Hallands kunder.

8. Övrig samverkan

De 23 länsförsäkringsbolagen direktäger, tillsammans med berörda affärsenheter inom Länsförsäkringar AB, även Länsförsäkringar Fastighetsförmedling och Länsförsäkringar Mäklarservice. I dessa båda bolag deltar Länsförsäkringar Halland med ägarandelarna 3,7 respektive 4 procent. Länsförsäkringar Fastighetsförmedling utgör en viktig säljkanal för Länsförsäkringar Halland och Länsförsäkringar Mäklarservice samordnar erbjudandet gentemot försäkringsförmedlarna.

9. Gemensam utveckling

En av Länsförsäkringar AB:s uppgifter är att driva länsförsäkringsgruppens gemensamma utvecklingsarbete. Arbetet bedrivs utifrån kundernas behov. Aktuella fokusområden som har arbetats fram hanterar förändringar inom kundmötet, erbjudandet och beslutsstödet. Under 2015 levererades gemensam utveckling

för drygt 400 Mkr. Här följer några av projekten:

- **Förbättringar på Internet** för motorförsäkringar – det är nu enklare att teckna en försäkring.
- **Förbättrad Mobilapp** – till exempel ”Månadskollen”, som ger kunderna en tydligare bild av sin ekonomi.
- **Förbättrad Olycksfallsförsäkring** – i många fall kan nu skadereglering ske direkt vid samtal med kunden.
- **Digitala hälsodeklarationer** i samband med försäljnings- och rådgivningsmöten – underlättar försäljning av produkter som kräver hälsoprövning.
- **Förbättrade Rådgivningsmöten** – efter mötet kan kunden få tillgång till dokumentation i det inloggade kundmötet.
- **Plan för vår digitala målbild:** ”Marknadens mest uppskattade tjänster för bank, försäkring, pension och fastighetsförmedling”
- **Ny, gemensam marknadsstrategi** för länsförsäkringsgruppen som tar utgångspunkt i kundernas behov och beteende.
- **Sak 2020**, en tydlig målbild och konkreta åtgärder för att långsiktigt säkra de strategiska marknads målen inom sakförsäkringsområdet är framtagna.

Året 2015 i korthet

■ Stormen Gorm

Sista helgen i november drog stormen Gorm in över Halland. Vindbyarna blev mäktiga och orsakade betydligt fler och större skador än förväntat. Totalt fick vi in drygt 1 700 anmälningar och skadekostnaden landade på cirka 100 miljoner kronor.

■ Lyckad brandsläckarkampanj

Under fem helger i november och december delade vi ut mer än 30 000 brandsläckare till våra boendekunder. Majoriteten lämnades ut på lokala samlingsplatser där kunderna fick sin släckare via en smidig drive-in-lösning. Att döma av all positiv återkoppling vi har fått, var våra kunder mycket nöjda och tacksamma.

■ Ökat klimat- och hållbarhetsfokus

Vårt fokus på klimatförändringarna och klimatanpassning av samhället intensifierades under 2015. I november arrangerade vi ett välbesökt seminarium om Hållbart Ledarskap i samarbete med Länsstyrelsen och EMC. De halländska företagare som deltog fick med sig ny kunskap och inspiration till att intensifiera sina egna insatser.

■ Lönsamt skadeförebyggande arbete

Under 2015 fick vi kvitto på att samarbetet med Räddningstjänsten genererat

mångmiljonbelopp i räddat värde för våra kunder, samhället och för oss som bolag. Deras FIP-bilar (Första Insats Person) som rullar på landsbygden har ihop med en ny släckmetod – släckgranater – förhindrat storbrand vid ett flertal tillfällen hos våra kunder, både på landsbygden och i stan.

■ Försäkringscenter i Halmstad

För att nå Länsförsäkringar Hallands långsiktiga tillväxtmål, tog vi under hösten beslutet att samla samtliga privatsäljare inom försäkring på Strandgatan 8 i Halmstad.

Dessutom anställdes sju personer för extrajobb som TM-säljare inom området försäkring. Förändringen kommer att leda till ett större fokus på privatförsäkring – inte minst genom ett närvarande och coachande ledarskap i vardagen.

■ Stark rekrytering och intern personalrörlighet

På personalsidan har vi under året haft en stark extern rekrytering, men även en stor intern rörlighet. Sju nya medarbetare har tillkommit och bland våra befintliga anställda har flera bytt tjänst och/eller placeringsort. En stor anledning till den interna rörligheten är beslutet att samla samtliga privatsäljare i Halmstad.

■ Förstärkt kundtjänst

Bemanningen av Kundtjänst förstärktes under året för att säkerställa tillgängligheten på kontoren. Kundtjänstrollen hanterar numera spontana kundbesök inom både bank och försäkring – något som gör privatrådgivarnas roll renare men också ställer högre krav på kundtjänstrollen.

■ Lokal Kommunikation- & Marknadsavdelning

Efter att ha delat kommunikationsavdelning med Älvsborgsbolaget i Borås i drygt tre år, beslutade vi oss under året för att bygga upp en egen avdelning för marknadskommunikation i Halmstad. Under våren rekryterades Annsi Peterson som ansvarig för avdelningen, som kommer att stödja hela bolagets verksamhet inom området marknadskommunikation.

■ Kundvårdsprogram för Lantbruk

För att säkerställa att våra lantbrukskunder är rätt försäkrade, påbörjades ett kundvårdsprogram under året. Vi har besökt cirka 1 200 gårdar där samtliga byggnader har fotograferats, försäkringen har justerats och våra övriga tjänster har erbjudits. Totalt kommer 6 300 lantbrukskunder att besökas de närmsta åren.

■ Förändring på Liv

Länsförsäkringar Halland har de senaste åren skött Livservice för sex andra länsbolag, ett uppdrag som har involverat åtta medarbetare. Under 2014 bildade länsförsäkringsgruppen en gemensam Livservice och under hösten 2015 har vi förberett för att ansluta oss till denna.

■ Stark tillväxt på Företag Sak

För att kunna bearbeta företagsmarknaden på bästa möjliga sätt har vi sedan 2014 omorganiserat oss och fokuserat på att stärka våra relationer med mäklare och övriga partners. Resultatet är en tillväxt inom sakförsäkringar på 17 miljoner kronor, att jämföra med 1 miljon 2014.

Vissa drömmer om Wall Street. Vi tycker att Halland är lika spännande.

■ Profileringskampanj

I syfte att synas mer på den lokala företagsmarknaden inledde vi en profileringskampanj under hösten 2015. Först ut var Kungsbacka där medarbetarna på företagssidan syntes på bussar, utetavlor och i annonser. Under våren står övriga kontor på tur.

■ Sveriges mest nöjda kunder

Under 2015 visade Svenskt Kvalitetsindex att Länsförsäkringar har Sveriges mest nöjda kunder i hela fem kategorier: Privat bank, Privat sak, Företag sak, Privat bil och Privat pension. Dessutom kom vi på andra plats inom tjänstepensionsområdet.

Johanna Stakeberg, Hållbarhetsansvarig på Länsförsäkringar Halland, belönades under året med LFAB:s guldnål för "Utmärkt Hållbarhetsarbete".

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Halland avger härmed årsredovisning för år 2015, bolagets 127:e verksamhetsår.

Verksamhet

Länsförsäkringar Halland är ett ömsesidigt försäkringsbolag som verkar inom Hallands län. Privatpersoner, lantbruk och övriga företag erbjuder ekonomisk trygghet genom ett helhetserbjudande inom bank, försäkring och fastighetsförmedling. Bolaget är marknadsledande i länet inom sakförsäkring.

Bolaget är självständigt och bolagsformen är ömsesidigt försäkringsbolag, vilket innebär att bolaget ägs av kunderna,

bolagets sakförsäkringstagare. Dessa har inflytande på verksamheten genom rätten att delta i valet av 61 fullmäktigeledamöter, som sedan företräder dem på bolagsstämman. Bolagsstämman utser bolagets styrelse, som består av åtta ledamöter. Därutöver ingår verkställande direktören och två personalrepresentanter i styrelsen.

Länsförsäkringar Halland ingår som ett av 23 lokala och kundägda bolag i länsförsäkringsgruppen. Gemensamt äger dessa bolag Länsförsäkringar AB som i sin tur äger bland annat Länsförsäkringar Fondliv och Länsförsäkringar Bank. Länsförsäkringar Halland äger 3,7 procent av aktierna i Länsförsäkringar AB.

Huvuddelen av sakförsäkringsaffären inom Länsförsäkringar tecknas av länsförsäkringsbolagen. Den affär som bedrivs inom Länsförsäkringar AB:s sakkoncern är hälsaförsäkring, djurför-

säkring samt transportförsäkring. Även gruppens återförsäkringsskydd och mottagen internationell återförsäkring hanteras av Länsförsäkringar AB

Total affärsvolym Mkr	2015	2014	2013
Sakförsäkring			
Premieinkomst brutto	678	745*	615
Livförsäkring			
Premieinkomst	218	246	273
Finansiella tjänster			
Bank inlåning	3 535	3 298	3 067
Bank utlåning	9 612	9 253	8 798
Spara produkter (marknadsvärde)	1 367	1 150	855

*) I summan ingår överlåtelse av affär som en engångseffekt på 103 Mkr.

Väsentliga händelser under året

- Vid bolagstämman i mars 2015 valdes Henrik Tingstorp in som ny styrelseledamot och ersättare för Mats Rydholm.

- Beståndsvårdsprojekt inom lantbruk fortsatte under året och hittills har vi besökt 1 200 gårdar av totalt 6 300 stycken. Planen är att besöka samtliga fram till 2018. Projektet innebär besiktning av byggnader för att säkerställa att kunderna är rätt försäkrade.

- Under 2015 har bolaget delat ut drygt 30 000 brandsläckare till alla boendeförsäkringskunder som en form av bonus till sina ägare.

- Bolaget anställde en ny ekonomi- och finanschef, Camilla Evertsson, som tillträdde sin tjänst under augusti 2015. Camilla kommer närmast från liknande tjänst på Dalarnas Försäkringsbolag.

- Vid fullmäktigevalmöten i november 2015 valde respektive valdistrikt 31 fullmäktigeledamöter (8 nyval och 23 omval). I samband med bolagsstämman i mars 2016 verkställs valet av 31 fullmäktigeledamöter (av totalt 61) för de närmaste fyra åren.

- Under 2015 har renoveringen av fastigheten Makrillen 12 färdigställt.

- Länsförsäkringar har även i år Sveriges mest nöjda bank- och sakkunder på privatmarknaden enligt Svenskt Kvalitetsindex kundnöjdhetmätning.

- Länsförsäkringar Halland, som kundägt bolag, har beslutat att avsätta 60 Mkr till framtida kundåterbäring med målet att utdelas under 2017.

Väsentliga händelser efter verksamhetsårets slut

- Den 1 januari trädde Solvens 2 i kraft med nya regler för försäkringsrörelse. Bolaget har i många år förberett sig inför denna stora regelverksförändring.

- Nyteckning av olycksfallsförsäkring för vuxna övergår till Länsförsäkringar Halland från och med 1 januari 2016. Per 1 januari 2017 kommer beståndet att överlätas från Länsförsäkringar sak till Länsförsäkringar Halland.

- Under januari månad 2016 har bolaget drabbats av ett större antal bränder.

- 2016 kommer bolaget att samla alla privatsäljare inom sakförsäkring i Halmstad. Syftet är att kunna erbjuda en högre service till våra kunder men

även för att kunna bli mer proaktiva. Utöver detta startas en telemarketing-grupp med målet att öka marknadsandelarna inom privatmarknaden.

I övrigt finns inga händelser av väsentlig betydelse att rapportera.

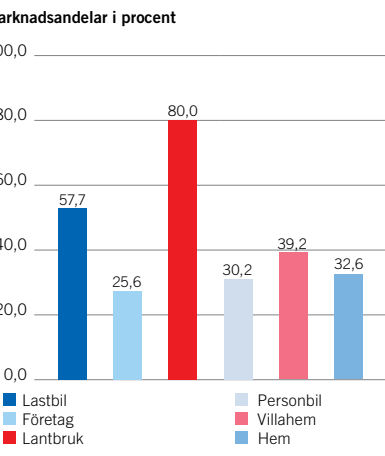
Resultat och ekonomisk ställning

Sakförsäkring

Försäkringsbeståndet inom sakförsäkring ökade med 2 395 försäkringar till totalt 191 426 (189 031). Antalsökningen ligger främst inom motor- och olycksfallsförsäkring. Premieinkomsten brutto minskade under året med 9,0 procent till 678 (745) Mkr. Undantaget engångseffekten av den överlättna trafik- och skadelivränteaффären under 2014 på 103 Mkr, är det en ökning med 5,6 procent vilket motsvarar 36 Mkr. Premiebeständsökningen kommer framförallt inom företags- och motorförsäkring som en följd av ökade bestånd och premiejusteringar.

Premieinkomst sakförsäkring Mkr	2015	2014	2013
Privat	141	135	127
Olycksfall	21	18	18
Företag, lantbruk och fastighet	196	179	166
Motorfordon och trafik	281	271	258
Överlåttna trafikaffär mottagen	0	103	0
Mottagen återförsäkring	39	39	40
Summa premieinkomst	678	745	615

Kostnaden för premier för bolagets återförsäkringsskydd uppgick till 59 (106) Mkr. Minskningen är främst hänförlig

till den överlättna Trafikförsäkringsaffären där bolaget som engångseffekt belastat resultatet med 51 Mkr.

Trots hård konkurrens har Länsförsäkringar Halland en stark ställning som ledande sakförsäkringsbolag inom verksamhetsområdet och variationerna mellan åren är marginella. Marknadsandelarna i Halland framgår av tabellen nedan.

Skadekostnader

Skadekostnaden efter erhållen ersättning från återförsäkraren uppgick till 470 (466) Mkr, vilket är i stort sett lika som föregående år. Då belastades dock kostnaden av en engångseffekt på 56 Mkr, överlåttna affär, vilket leder till en skadekostnadsökning på 60 Mkr jämfört med föregående år. Ökningen beror på flera större bränder, en reservförstärkning inom olycksfallsaffären och av en storskada. Storskadan var stormen Gorm som drog in längs stora delar av den halländska kusten. Skadekostnaden för Gorm uppgick vid årsskiftet till 96 Mkr. Bolagets skadekostnad reduceras med återförsäkrarens andel när skadan överstiger bolagets valda självbehåll. Vår andel uppgick till 9 Mkr för 2015.

Totalt sett har året visat på en ökning av skador över 1 Mkr inom framförallt företagsförsäkring. Detta syns också i skadekostnaden som har stigit med 17 Mkr, vilket är en ökning med 19 procent under 2015. Totala antalet skador ökade med 11 % under 2015 där stormen Gorm stod för cirka 1 700 st skador.

Skadekostnaderna, efter erhållen ersättning från återförsäkraren, uppgick till 78 (74) procent av premieintäkten.

Antalet anmälda skador under 2015 uppgick till 29 317 (26 298).

Skadekostnader (efter återförsäkrarens andel) sakförsäkring, Mkr	2015	2014	2013
Privat	111	103	118
Olycksfall	30	12	11
Företag och fastighet	103	86	126
Motorfordon och trafik	182	176	151
Överlåttna trafikaffär mottagen	21	56	0
Mottagen återförsäkring	23	33	52
Summa skadekostnader	470	466	458

Bankverksamheten

Bankverksamheten i Länsförsäkringar Halland har under året haft en positiv tillväxt och affärsvolymen har ökat med 6 procent eller 830 Mkr. Detta är en minskning jämfört med 2014 då ökningen uppgick till 981 Mkr. Totalt uppgår affärsvolymen inklusive placeringar till 14 515 (13 701) Mkr.

Bolagets satsning på en Kapitalråd-givargrupp har visat sig fortsatt framgångsrik och sparvolymen uppgick vid årsskiftet till 1 367 (1 150) Mkr, vilket ger en ökning med 19 procent. Det ökade allmänintresset för nya sparformer och en medveten kommunikation om sparprodukter i olika kundmöten är bidragande orsaker till den goda tillväxten. Antalet kunder i bankverksamheten i Halland ökade med 579 till totalt 35 650.

Resultatet före kreditförluster för Länsförsäkringar Bank i Halland uppgick till 11,7 (-5,3) Mkr, en resultatförbättring som till stor del beror på stigande volymer, bättre marginaler och stort fokus på driftskostnaderna. Konstaterade kreditförluster uppgick till 11,3 (34,9) Mkr varav 14,7 Mkr reserverats tidigare år.

Årets resultat efter kreditförluster uppgick till 15,0 (-33,7) Mkr.

Livförsäkring

Livverksamheten i Länsförsäkringar Halland har haft ett svagt år vad gäller försäljning och premieinkomsten har minskat under året från 246 Mkr till 217 Mkr. Orsaken är hårdare konkurrens, en svagare marknad, men även minskad säljkraft.

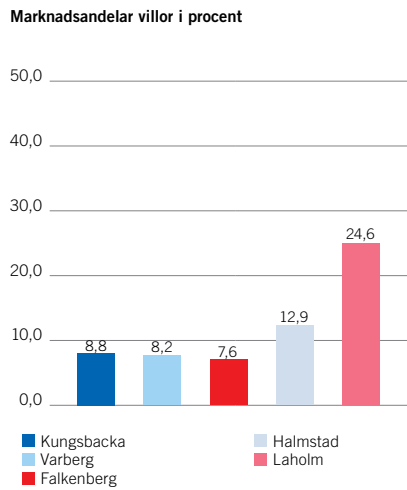
Nyför säljning i Halland av pensions- och kapitalförsäkringar nådde upp till 414 (440) Mkr, vilket är en minskning med 6 procent. Den största minskningen beror på minskad säljkraft under 2015. Detta kommer att förändras under 2016 då bolaget anställt två nya säljare.

Premieinkomsten uppgick till 217 (246) Mkr och det totala livförsäkringskapitalet uppgår till 5 390 (5 314) Mkr varav 2 327 (2 163) Mkr är placerat i Länsförsäkringar fondliv och resterande i Länsförsäkringar tradliv.

Livförsäkringsverksamheten i Halland uppvisar ett resultat på – 1,2 (-2,0) Mkr.

Fastighetsförmedling

Fastighetsförmedlingen är en integrerad del av Länsförsäkringars helhetserbjudande. Målet är att erbjuda kunder en trygg bostadsaffär. Verksamheten bedrivs i franchiseform där Länsförsäkringar Halland är franchisegivare för de fem bobutikerna i Hallands län. Den första butiken i Halland startades i Halmstad 2009. Den starka tillväxten har fört upp Länsförsäkringar Fastighetsförmedling till positionen som tredje största aktör på marknaden. Marknadsandelen för Halland ligger på 11,3 procent. Antalet förmedlade bostadsaffärer i Halland uppgick till 675 (672). Under året har marknadsandelen stärkts i Falkenberg, Varberg och Kungälv men sjunkit i Halmstad och Laholm.

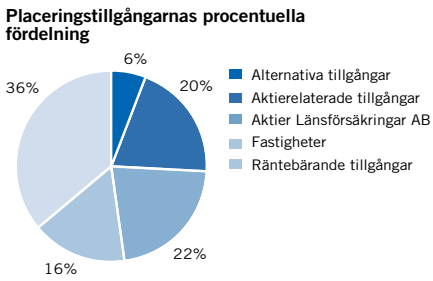

Kapitalförvaltning

Marknadsvärdet på moderbolagets placeringstillgångar ökade med 238 Mkr och uppgick vid årets slut till 3 199 Mkr. Ökningen är hänförlig till marknadsutvecklingen. Kapitalförvaltningens resultat i moderbolaget uppgick till 180 (253) Mkr vilket motsvarar en totalavkastning på 6,9 (10,3) procent. Av detta resultat avsåg 236 Mkr realiserad avkastning på värdepapper och -56 (158,3) Mkr orealiserade värdeförändringar på placeringstillgångarna.

Anledningen till det stora realiserade resultatet är omfattande omstruktureringar i portföljen då vi gjort omallokeringar från aktier till alternativa placeringar, inom aktier från svenska aktier till

globala aktier och inom räntebärande placeringar till mer säkerställda obligationer från företagsobligationer. Förändringen har medfört att risken i portföljen har minskat.

Resultat

Årets resultat före dispositioner och skatt i koncernen uppgick till 175 (252) Mkr, varav det försäkringstekniska resultatet svarade för 7 (71) Mkr efter en avsättning till återbäring på 60 Mkr. Resultatförsämringen beror på högre skadekostnader, vilka i sin tur beror på reservförstärkningar och fler storskador. Totalkostnaden, det vill säga skade- och driftskostnader för egen räkning i förhållande till premieintäkt för egen räkning, uppgick till 93 (92) procent.

Miljö

Med hjälp av miljöledningssystemet ISO 14001 säkerställer vi att miljöarbetet i vår verksamhet bedrivs på ett systematiskt och effektivt sätt som en integrerad del av verksamheten. Genom att vi arbetar med ständiga förbättringar minskar vi vår miljöpåverkan från hela vår verksamhet och vi påverkar även våra leverantörer att göra detsamma.

2015 är året då samtliga kontor installerade videokonferensmöjligheter så att tjänsteresorna inom länet kan minska.

Ett av de mest lyckade skadeförebyggande projekten är samarbetet med räddningstjänsten och FIP-bilar inklusive släckgranater. Detta har besparat våra kunder, oss som bolag och samhället mångmiljonbelopp i räddat värde då flera av våra försäkrade objekt fått mycket begränsade skador till följd av de nya släckmetoderna. Miljön är den främsta vinnaren i varje skada som vi lyckas begränsa.

Förväntad framtida utveckling

Länsförsäkringar Hallands förväntan under den närmsta treårsperioden är att fokusera på tillväxt inom samtliga kärnaffärer - sak, liv och bank - med fortsatt kontroll på lönsamhet och kostnadseffektivitet. Bolaget kommer att öka sitt fokus på att få medarbetarna att sträva efter att ständigt göra saker lite bättre och lite effektivare, bland annat genom ett tydligt budskap om att alltid jobba med ständiga förbättringar i vardagen.

Beträffande sakförsäkringsrörelsen kommer fortsatt stora insatser att ägnas åt den skadeförebyggande verksamheten, vilket ska skapa förutsättningar för ett gynnsamt skadeutfall och en ökad konkurrenskraft. Ökningen av naturrelaterade skador är något som är påtagligt och där hallandskusten är oerhört utsatt, vilket på sikt kan komma att påverka såväl premiesättning som försäkringsvillkor.

Något av det viktigaste för bolaget är att ha nöjda och lojala kunder. För att utveckla bolaget vidare kommer vi att utöka vår kundnöjdhetsundersökning till att omfatta alla i bolaget som möter kund, såväl i telefon som i personligt möte.

Bolagets målsättning är att alla affärsområden ska generera ett långsiktigt positivt resultat. Som ett led i detta arbete fokuseras på att öka antalet kunder som samlar sina bank- och försäkringslösningar i bolaget.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer Försäkringsrisker

Bolagets sakförsäkringsrörelse innehåller riskmässigt ett välbalanserat bestånd, vilket skadeutfall och resultat under många år bekräftat, även om vissa enstaka år kan vara mer skadedrabbade. Den genomsnittliga skadeprocenten, efter erhållen ersättning från återförsäkrare, på 73,6 (75,4) procent under den senaste femårsperioden återspeglar försäkringsrisken. För att begränsa riskerna tecknar bolaget återförsäkring, skyddet beskrivs mer ingående i not 2.

I kapitalförvaltningen har bolaget identifierat marknadsrisker bestående av aktiekurs-, valuta-, fastighets- samt ränterisk. I not 2 lämnas mer ingående redogörelse över bolagets risker och riskhantering.

Koncernen

Länsförsäkringar Halland äger dotterbolagen Länsförsäkringar Halland Förvaltningsaktiebolag (556596-0837) vars verksamhet består i att förvalta fastighetstillgångar, samt Länsförsäkringar Halland Holding AB (556972-5376) vars verksamhet består i att förvalta finansiella instrument.

I koncernen ingår även intressebolaget Försäkringsmäklarna Väst Tommy Andersson AB (556524-9769) med en ägarandel om 48 procent.

Förslag till resultatdisposition

Moderbolaget

Till bolagsstämman förfogande står:

- balanserat resultat	1 018 976 tkr
- årets resultat	31 438 tkr
	1 050 414 tkr

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att sammanlagt 1 050 414 411 kr balanseras i ny räkning. Inga avsättningar till bundna reserver ska göras i koncernen.

Femårsöversikt

RESULTAT KONCERNEN (TKR)	2015	2014	2013	2012	2011
Premieintäkter f.e.r.	606 028	629 600	543 000	526 900	497 500
Kapitalavkastning i försäkringsrörelsen	32 642	22 600	27 200	24 600	24 100
Försäkringsersättningar f.e.r.	-470 047	-466 300	-457 500	-402 800	-442 900
Driftskostnader f.e.r.	-99 326	-112 600	-96 700	-98 100	-98 500
Övriga tekniska kostnader	-2 382	-2 500	-	-	-
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen före återbäring och rabatter	66 915	70 800	16 000	50 600	-19 800
Återbäring	-60 000	-11 500	-	-	-23 700
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen efter återbäring och rabatter	6 915	59 300	16 000	50 600	-43 500
Finansrörelsens resultat	156 035	157 200	97 000	-88 100	122 600
Övriga intäkter och kostnader	12 162	-38 000	-45 000	-41 100	3 000
Resultat före dispositioner och skatt	175 112	251 900	128 200	106 500	-128 600
Årets resultat	136 791	216 300	105 200	125 400	-90 800
EKONOMISK STÄLLNING (TKR)					
Placeringsstillgångar, verkligt värde	3 199 033	2 960 600	2 476 100	2 274 100	2 136 100
Premieinkomst f.e.r.	619 087	639 000	556 900	527 500	524 000
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring	1 695 954	1 213 700	926 000	866 100	866 200
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	1 672 485	1 532 800	1 313 700	1 208 400	1 083 100
Uppskjuten skatt	288 307	289 800	253 500	230 500	249 600
Konsolideringskapital	1 960 793	1 822 600	1 567 200	1 438 900	1 332 700
Kapitalbas *	1 899 471	1 753 800	1 506 700	1 380 900	1 260 900
Erforderlig solvensmarginal *	137 844	130 400	109 300	105 800	99 200
NYCKELTAL					
Försäkringsrörelsen					
Skadeprocent f.e.r. *	77,6%	74,1%	84,3%	76,4%	89,0%
Driftskostnadsprocent f.e.r. *	15,5%	17,9%	17,8%	18,6%	19,8%
Totalkostnadsprocent f.e.r.	93,0%	91,9%	102,1%	95,1%	108,8%
Kapitalförvaltningen					
Direktavkastning	0,9%	0,3%	0,5%	0,8%	1,8%
Totalavkastning	6,9%	10,3%	8,2%	5,7%	-3,0%
Konsolideringsgrad (%)	318	310	281	273	254

* avser moderbolaget

Resultaträkning

Resultaträkning för koncernen (Tkr)	Not	2015	2014
FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN			
Premieintäkter före avgiven återförsäkring	3	665 350	735 676
Premier för avgiven återförsäkring		-59 322	-106 040
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring		606 028	629 636
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	32 642	22 652
Försäkringersättningar före avgiven återförsäkring	5	-541 015	-692 916
Återförsäkrares andel av försäkringersättningar		70 968	226 611
Försäkringersättningar efter avgiven återförsäkring		-470 047	-466 305
Driftskostnader	6	-99 326	-112 619
Övriga tekniska kostnader	7	-2 382	-2 500
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		66 915	70 864
Återbäring och rabatter		-60 000	-11 500
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring och rabatter		6 915	59 364
Kapitalavkastning	8-11	189 129	252 855
Andelar av resultat i intresseföretag	17,11	-452	366
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-32 642	-22 652
Resultat kapitalavkastning		156 035	230 569
Övriga intäkter	12	115 521	75 078
Övriga kostnader	13	-103 359	-113 071
Resultat förmedlad affär		12 162	-37 993
Resultat före skatt		175 112	251 940
Skatt på årets resultat	15	-38 321	-35 675
Årets resultat		136 791	216 265
Rapport över totalresultat för koncernen (Tkr)		2015	2014
ÅRETS RESULTAT		136 791	216 265
Övrigt totalresultat			
Omvärdering av rörelsefastigheter		3 667	3 667
Skatt hänförlig till komponenter avseende övrigt totalresultat		-807	-807
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt		2 860	2 860
Årets totalresultat		139 652	219 125

Resultaträkning

Resultaträkning för moderbolaget (Tkr)	Not	2015	2014
TEKNISK REDOVISNING			
Premieinkomst	3	678 409	745 031
Premier för avgiven återförsäkring		-59 322	-106 040
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-13 059	-9 355
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring		606 028	629 636
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	32 642	22 652
Utbetalda försäkringersättningar			
Före avgiven återförsäkring	5	-437 087	-539 857
Återförsäkrares andel	5	43 364	124 696
Förändring i Avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-103 929	-153 059
Återförsäkrares andel		27 604	101 915
Försäkringersättningar efter avgiven återförsäkring		-470 047	-466 305
Driftskostnader	6	-93 816	-107 112
Övriga tekniska kostnader	7	-2 382	-2 500
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		72 425	76 371
Återbäring och rabatter		-60 000	-11 500
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring och rabatter		12 425	64 871
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Kapitalavkastning intäkter	8,11	297 935	127 610
Kapitalavkastning kostnader	9,11	-60 651	-33 096
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	10,11	21 000	206 419
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10,11	-77 305	-48 070
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-32 642	-22 652
Kapitalavkastning		148 337	230 211
Övriga intäkter	12	115 521	75 078
Övriga kostnader	13	-103 359	-113 071
Resultat förmedlad affär		12 162	-37 993
Icke-tekniskt resultat		160 499	192 218
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		172 924	257 089
Bokslutsdispositioner			
Förändring säkerhetsreserv	14	-85 383	-45 000
Periodiseringsfond	14	-41 751	-
Förändring övriga bokslutsdispositioner	14	-3 659	-
Resultat före skatt		42 131	212 089
Skatt på årets resultat	15	-10 693	-26 987
Årets resultat		31 438	185 102
Rapport över totalresultat för moderbolaget (Tkr)		2015	2014
ÅRETS RESULTAT		31 438	185 102
Övrigt totalresultat		-	-
Årets totalresultat		31 438	185 102

Finansiell ställning

Rapport över finansiell ställning för koncernen (Tkr)	Not	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar	16	0	1 843
<i>Materiella tillgångar</i>			
Rörelsefastigheter	17	156 625	159 500
Inventarier	18	7 696	8 424
S:a materiella tillgångar		164 321	167 924
Förvaltningsfastigheter	17	118 296	94 421
Aktier och andelar i intresseföretag	20,23	8 298	9 042
Aktier och andelar	21,23	1 788 504	1 670 374
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	22,23	816 374	894 468
Derivat		0	0
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	23	287	407
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	24	332 760	305 155
Aktuell skattefordran		0	4 770
Övriga fordringar		235 199	204 697
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		108 522	28 692
Likvida medel	26	302 951	130 979
S:A TILLGÅNGAR		3 875 513	3 512 772
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Omvärderingsreserv		5 721	2 860
Balanserade vinstmedel inkl. periodens resultat	27	1 666 764	1 529 973
S:a eget kapital		1 672 485	1 532 833
Försäkringstekniska avsättningar	28-30	1 695 954	1 530 361
Uppskjuten skatteskuld	15	288 307	292 531
Övriga avsättningar	31	10 300	12 353
Derivat		-	-
Aktuell skatteskuld		40 299	-
Övriga skulder	32	147 465	128 096
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	33	20 703	16 598
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		3 875 513	3 512 772
Uppgifter om koncernens ställda säkerheter och eventualförpliktelser, se Not 39 och Not 40			

Balansräkning

Balansräkning för moderbolaget (Tkr)	Not	2015	2014
TILLGÅNGAR			
<i>Placeringstillgångar</i>			
Byggnader och mark	17	274 921	253 921
Aktier och andelar i koncernföretag	19	312 815	260 266
Aktier och andelar i intresseföretag	20,23	8 084	8 840
Aktier och andelar	21,23	1 475 828	1 410 247
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	22,23	816 374	894 468
Derivat		-	-
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	23	287	407
S:a placeringstillgångar		2 888 311	2 828 149
<i>Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	24	332 760	305 155
<i>Fordringar</i>			
Fordringar avseende direkt försäkring		151 703	167 277
Fordringar avseende återförsäkring		52 576	1 370
Aktuell skattefordran		0	4 770
Övriga fordringar		30 920	36 058
S:a fordringar		235 199	209 475
<i>Andra tillgångar</i>			
Materiella tillgångar	18	7 696	8 424
Kassa och bank	26	302 805	130 834
Övriga tillgångar		0	0
S:a andra tillgångar		310 502	139 258
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		6 545	491
Förutbetalda anskaffningskostnader	25	36 962	8 500
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		65 015	19 701
S:a förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		108 522	28 692
S:A TILLGÅNGAR		3 875 292	3 510 729

Balansräkning

Balansräkning för moderbolaget (Tkr)	Not	2015	2014
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	27		
Bundet eget kapital			
Reservfond		5 000	5 000
Uppskrivningsfond		46 325	46 325
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		1 018 976	833 874
Årets resultat		31 438	185 102
S:a eget kapital		1 101 739	1 070 301
Obeskattade reserver			
Säkerhetsreserv	14	627 383	542 000
Utjämningsfond	14	48 900	48 900
Periodiseringsfond	14	41 751	-
Överavskrivningar	14	3 659	-
S:a obeskattade reserver		721 693	590 900
Försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	28	277 915	265 126
Avsättning för oreglerade skador	29	1 358 039	1 253 735
Avsättning för återbäring och rabatter	30	60 000	11 500
S:a försäkringstekniska avsättningar		1 695 954	1 530 361
Andra avsättningar			
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	31	9 987	12 353
Uppskjuten skatteskuld	15	129 461	162 129
Övriga avsättningar		313	313
S:a avsättningar för andra risker och kostnader		139 761	174 795
Skulder			
Skulder avseende direktförsäkring		72 090	67 129
Skulder avseende återförsäkring		43 441	5 868
Aktuell skatteskuld		40 299	-
Derivat		-	-
Övriga skulder	32	39 613	54 777
S:a skulder		195 444	127 774
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
	33	20 703	16 598
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		3 875 292	3 510 729

Uppgifter om moderbolagets ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se Not 39 och Not 40

Förändring i eget kapital

Rapport över förändring i eget kapital Koncernen (Mkr)	Balanserade vinstmedel	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital 2014-01-01	1 208 437	105 271	1 313 708
Omföring av föregående års resultat	105 271	-105 271	0
Årets totalresultat			
Årets resultat		216 265	216 265
Årets övriga totalresultat	-	2 860	2 860
S:a årets totalresultat	0	2 860	2 860
Utgående eget kapital 2014-12-31	1 313 708	219 125	1 532 833
Ingående eget kapital 2015-01-01			
	1 313 708	219 125	1 532 833
Omföring av föregående års resultat	219 125	-219 125	0
Årets totalresultat			
Årets resultat	-	136 791	136 791
Årets övriga totalresultat	2 860	-	2 860
S:a årets totalresultat	2 860	136 791	139 652
Utgående eget kapital 2015-12-31	224 846	136 791	1 672 485

Rapport över förändring i eget kapital

Moderbolaget (Mkr)	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Totalt eget kapital
	Reservfond	Uppskrivn-fond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2014-01-01	5 000	46 325	726 300	107 574	885 199
Omföring av föregående års resultat	-	-	107 574	-107 574	0
Årets totalresultat					
Årets resultat	-	-	-	185 102	185 102
Årets övriga totalresultat	-	-	-	-	-
S:a årets totalresultat	0	0	0	185 102	185 102
Utgående eget kapital 2014-12-31	5 000	46 325	833 874	185 102	1 070 301
Ingående eget kapital 2015-01-01					
	5 000	46 325	833 874	185 102	1 070 301
Omföring av föregående års resultat	-	-	185 102	-185 102	0
Årets totalresultat					
Årets resultat	-	-	-	31 438	31 438
Årets övriga totalresultat	-	-	-	-	-
S:a årets totalresultat	-	-	-	31 438	31 438
Utgående eget kapital 2015-12-31	5 000	46 325	1 018 976	31 438	1 101 739

Kassaflöden

		Koncernen		Moderbolaget	
Rapport över kassaflöden (Tkr)	Not	2015	2014	2015	2014
Den löpande verksamheten					
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		175 112	256 994	172 923	257 088
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	38	-77 077	49 529	-74 891	49 529
Betald skatt		4 427	-52	4 426	-52
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar i tillgångar och skulder					
		102 461	306 471	102 459	306 565
Förändringar i finansiella placeringstillgångar		125 249	-124 974	125 249	-124 974
Förändringar i övriga rörelsefordringar		-92 266	-43 293	-92 266	-43 293
Förändringar i övriga rörelseskulder		38 173	-33 762	38 175	-33 762
Kassaflöde från den löpande verksamheten					
		173 617	104 442	173 616	104 536
Investeringsverksamheten					
Nettoinvestering i immateriella tillgångar		-	-	-	-
Nettoinvestering i materiella tillgångar		-1 645	-403	-1 645	-403
Kassaflöde från investeringsverksamheten					
		-1 645	-403	-1 645	-403
Finansieringsverksamheten					
		-	-403	-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten					
		-	-	-	-
Årets kassaflöde					
		171 972	104 039	171 971	104 133
Likvida medel / Kassa och bank vid årets början		130 979	26 940	130 834	26 701
Likvida medel / Kassa och bank vid årets slut	26	302 951	130 979	302 805	130 834

Resultatanalys

RESULTATANALYS										
MODERBOLAGET		Not	Direkt försäkring i Sverige							
				Hem Villa Fritidshus	Företag Fastighet Lantbruk	Sjuk och olycksfall	Motorfordon Kasko	Trafik	Summa direkt försäkring i Sverige	Mottagen återför- säkring
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat (Tkr)		Totalt 2015								
Premieintäkt f.e.r.	A	606 028	129 581	149 986	20 001	171 716	95 362	566 646	39 382	
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		32 642	2 615	3 468	3 850	2 223	9 529	21 686	10 956	
Försäkringsersättningar f.e.r.	B	-470 047	-110 933	-103 034	-29 929	-111 988	-70 016	-425 901	-44 146	
Driftskostnad f.e.r.		-93 816	-18 544	-34 650	-3 430	-23 207	-13 613	-93 445	-371	
Övriga tekniska kostnader		-2 382	0	0	0	0	-2 382	-2 382	0	
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		72 425	2 719	15 770	-9 508	38 744	18 879	66 604	5 821	
Återbäring		-60 000	-13 236	-18 420	-1 938	-16 626	-9 780	-60 000	-	
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring och rabatter		12 425	-10 517	-2 650	-11 446	22 118	9 099	6 604	5 821	
Avvecklingsresultat f.e.r.										
Avvecklingsresultat, brutto		37 612	11 055	38 110	590	5 375	-4 498	50 632	-13 020	
Återförsäkrares andel		-22 937	-285	-17 560	-8 757	30	3 634	-22 937	-	
Avvecklingsresultat f.e.r.		14 675	10 770	20 551	-8 167	5 405	-864	27 695	-13 020	
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring										
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-277 915	-66 495	-72 317	-10 001	-78 809	-47 687	-275 310	-2 606	
Avsättning för oreglerade skador		-1 358 039	-78 882	-217 133	-132 740	-25 634	-490 318	-944 707	-413 332	
Avsättning för återbäring		-60 000	-13 236	-18 420	-1 938	-16 626	-9 780	-60 000	-	
Summa försäkringstekniska avsättning före avgiven återförsäkring		-1 695 955	-158 613	-307 870	-144 679	-121 070	-547 785	-1 280 017	-415 937	
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar										
Avsättning för oreglerade skador		332 760	14 355	118 476	5 792	1 571	192 566	332 760	-	

NOTER TILL RESULTATANALYS

NOT A

Premieintäkt f.e.r.	606 028	129 581	149 986	20 001	171 716	95 362	566 646	39 382
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	678 409	141 149	196 294	20 644	177 229	104 269	639 585	38 823
Premier för avgiven återförsäkring	-59 322	-9 171	-40 347	-119	-678	-9 007	-59 322	-
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-13 059	-2 397	-5 961	-524	-4 835	100	-13 617	558

NOT B

Försäkringsersättningar f.e.r.	-470 047	-110 933	-103 034	-29 929	-111 988	-70 016	-425 901	-44 146
Utbetalda försäkringsersättningar	-393 722	-105 597	-84 591	10 712	-113 713	-51 267	-344 456	-49 266
Före avgiven återförsäkring	-396 624	-94 545	-87 738	-14 243	-103 826	-47 006	-347 357	-49 266
Återförsäkrares andel	43 364	1 497	11 197	27 137	504	3 028	43 364	-
Skaderegleringskostnader	-40 463	-12 549	-8 051	-2 183	-10 391	-7 289	-40 463	-
Förändring i Avsättning för oreglerade skador f.e.r.	-76 324	-5 336	-18 443	-40 641	1 725	-18 750	-81 445	5 120
Före avgiven återförsäkring	-103 929	-17 878	-59 053	-4 767	267	-27 618	-109 049	5 120
Återförsäkrares andel	27 604	12 542	40 610	-35 874	1 457	8 868	27 604	-

NOT 1 Redovisningsprinciper

1. Allmänna förutsättningar

Årsredovisningen avges per 31 december 2015 och avser Länsförsäkringar Halland som är ett ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Halmstad. Bolaget har sitt huvudkontor i Halmstad med adress Strandgatan 10, 302 46 Halmstad och organisationsnummer är 549202-0028.

Årsredovisningen har godkänts av styrelsen och verkställande direktören den 18 februari 2016 och kommer att bli föremål för fastställande på bolagets årsstämma 17 mars 2016.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) så som de har antagits av EU. Vidare har Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1 *Kompletterande redovisningsregler för koncerner* tillämpats. Tillämpliga delar i *Finansinspektionens föreskrifter om (FFFS 2008:26) årsredovisning i försäkringsföretag* har även tillämpats i koncernredovisningen.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen med de undantag som beskrivs i avsnittet om Moderbolagets redovisningsprinciper.

Värderingsgrunder tillämpade vid upprättandet av de finansiella rapporterna

Länsförsäkringar Hallands funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste tusental. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Även fastigheter värderas till verkligt värde.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att företags-

ledningen gör ett antal bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållande syns vara rimliga. Resultatet används sedan bland annat för att bedöma de redovisade värdena på sådana tillgångar och skulder vars värde inte tydligt framgår från externa källor. Det verkliga utfallet kan avvika från de bedömningar och uppskattningar som gjorts.

De antaganden som ligger till grund för uppskattningar och bedömningar ses över regelbundet. Förändringar i gällande bedömningar och uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period.

De mest kritiska bedömningarna som företagsledningen gör är antagande om ränteparameter i anslutning till diskontering av bolagets långsvansade skadereserver. En förändring av ränteantagan-

det med en procentenhet får stor påverkan på bolagets resultat, beräkningar framgår av *Känslighetsanalys försäkringsavtal Not 2*. En annan väsentlig uppskattning är bedömningen av direktavkastningskravet på bolagets förvaltningsfastigheter, beräkningar framgår av *Känslighetsanalys fastighetsrisk Not 2*. Bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering av försäkringstekniska avsättningar, i synnerhet avsättningen för oreglerade skador, har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna. Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringsavtal samt i not 2 där upplysningar om risker i verksamheten lämnas.

Ändrade redovisningsprinciper

Ändrade redovisningsprinciper

föranledda av nya eller ändrade IFRS

Nedan beskrivs vilka ändrade redovisningsprinciper som bolaget tillämpar från och med 1 januari 2014. Övriga ändringar av IFRS med tillämpning från och med

2014 har inte haft någon väsentlig effekt på bolagets redovisning.

Koncernen tillämpar sedan 1 januari 2014 *IFRS 10 Koncernredovisning*. Det har inneburit att principen för att bedöma om bestämmande inflytande föreligger avseende investeringar har ändrats. Modellen i IFRS för bedömning av när bestämmande inflytande föreligger baseras på vilket inflytande som föreligger, vilken exponering mot rörlig avkastning från sitt engagemang i investeringen som föreligger, samt möjligheter att utöva inflytandet över innehavet går att påverka den egna avkastningen. I samband med övergången till IFRS 10 har en ny bedömning gjorts av koncernens investeringar. Denna bedömning har inte lett till någon förändring av bolagets redovisning.

IFRS 12 Upplysningar om andelar i andra företag har inneburit utökade upplysningar, se not 19 och 20.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade IFRS träder i kraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nedan beskrivs nya eller ändrade IFRS som kan få effekt på bolagets finansiella rapporter. Utöver dessa bedöms inte de övriga nyheterna påverka bolagets rapporter.

IFRS 9 *Finansiella instrument* kommer att ersätta *IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering*. IASB har genom IFRS 9 färdigställt ett helt ”paket” av förändringar avseende redovisning av finansiella instrument. Paketet innehåller nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande (”expected loss”) nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för sänkingsredovisning. IFRS 9 träder ikraft 1/1 2018 och tidigare tillämpning är tillåten givet att EU antar standarden. EU planerar att godkänna standarden under 2015. Bolaget har ännu inte gjort någon detaljerad utvärdering men preliminärt bedöms inte IFRS 9 medföra någon förändring av bolagets redovisning.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar. Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ytterligare ett icke-tekniskt resultat som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till skadeförsäkringsrörelsen, intäkter och kostnader avseende förmedlad affär till Länsförsäkringar Fondliv, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fastighetsförmedling och Agria samt kostnader som avser bolagets samhällsengagemang.

Kapitalavkastningen inkluderar orealiserade värdeförändringar. Orealiserade värdeförändringar med avdrag för uppskjuten skatt redovisas inom *Eget fritt kapital*. Den till skadeförsäkringsrörelsen överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten f.e.r. (för egen räkning) samt genomsnittet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador f.e.r. Vid beräkning av räntesats används en stabil och marknadsanpassad modell som bygger på ett långsiktigt antagande och en marknadsanpassad del. Det långsiktiga antagandet uppgår till 4,5 procent och har en vikt på 50 procent. Den marknadsanpassade delen motsvarar för affär med kort avvecklingstid räntan på 90 dagars statsskuldväxlar och för affär med lång avvecklingstid, räntan på sjuårig svensk statsobligation. Den marknadsanpassade delen av räntan har en även den en vikt på 50 procent.

För perioden 2015 uppgår tillämpade räntesatserna till 2,50 procent respektive 2,0 procent.

2. Konsolideringsprinciper

Dotterbolag

Dotterföretag är bolag som står under ett bestämmande inflytande från moderbolaget. Bestämmande inflytande föreligger om moderbolaget har inflytande över investeringsobjektet, är exponerad för eller har rätt till rörlig avkastning från sitt engagemang, samt kan använda sitt inflytande över investeringen till att påverka avkastningen. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger beaktas potentiella röstberättigande aktier samt om de facto kontroll föreligger. Dot-

terbolag redovisas enligt förvärvsmetoden och tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör. Metoden innebär att förvärv av ett dotterbolag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterbolagets tillgångar och övertar dess skulder.

Intressebolag

Intressebolag är de bolag där koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav från 20 procent och upp till 50 procent av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intressebolag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intressebolaget motsvaras av koncernens andel i intressebolagets egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden.

I koncernens resultaträkning redovisas som ”Andel i intressebolagets resultat” koncernens andel av intressebolagets nettoresultat efter skatt.

Erhållna utdelningar från intressebolaget minskar det redovisade värdet på innehavet i intressebolaget.

Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet över intressebolaget upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter och kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernbolag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen.

3. Intäkter

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal behandlas under avsnittet *Redovisning av försäkringsavtal*.

Intäkter för förmedling av Agria-, liv-, bank- och fondaffärer
Länsförsäkringar Halland erbjuder ett brett utbud av försäkringar inom Agria- och livaffär samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, det vill säga när tjänsten utförts.

4. Finansiella instrument
Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan kundfordringar, aktier och andra eget kapital instrument, lånefordringar och räntebärande värdepapper. Bland skulderna och eget kapital återfinns leverantörsskulder, utgivna skuld- och eget kapital instrument samt låneskulder.

Redovisning i balansräkningen
Finansiella tillgångar eller finansiella skulder tas upp i balansräkningen när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor (affärsdagsredovisning). Kundfordringar tas upp i balans-

räkningen när de faktureras. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger (även om faktura ännu inte mottagits).
En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.
Finansiella tillgångar och skulder presenteras brutto i balansräkningen om det inte finns en rätt och en avsikt att reglera mellanhavanden netto. I dessa fall presenteras posterna netto.
Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen. Affärsdagen utgör den dag då bolaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången.
Klassificering och värdering
Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde

med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan. Derivatinstrument redovisas både initialt och löpande till verkligt värde.
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet
Länsförsäkringar Halland förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier, räntebärande placeringar och fastigheter) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning.
I detta mått inkluderas såväl realiserade som orealiserade resultat. Detta innebär att även placeringar i onoterade aktier, som huvudsakligen består av Länsförsäkringar AB och Länsförsäkringars Private Equity-fond, ingår i denna värdering.
Det är därför bolagets bedömning att en redovisning till verkligt värde med vär-

deförändringarna redovisade över resultaträkningen ger den bästa information till läsarna av årsredovisningen. Av detta skäl väljer Länsförsäkringar Halland alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen, förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person.
Aktier intressebolag värderas i moderbolagets balansräkning till anskaffningsvärdet. Eventuellt nedskrivningsbehov provas regelbundet.
Lån, kundfordringar och likvida medel
Lån och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Vid varje rapporttillfälle utvärderar bolaget om det finns indikationer på att lån och kundfordringar är i behov av nedskrivning. Om det finns indikationer som tyder på nedskrivningsbehov, betraktas dessa tillgångar som osäkra och skrivs ner över resultaträkningen.
En nedskrivning återförs om nedskrivningsbehovet inte längre finns.
Likvida medel består av omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut.
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet
Består av finansiella skulder som innehas för handel och har ingår derivat med negativa värden. Förändring av verkligt värde redovisas i resultaträkningen.
Andra finansiella skulder
Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av övriga skulder och skulder till kreditinstitut. Dessa värderas till upplupet anskaffningsvärde.
Metoder för bestämning av verkligt värde
Följande sammanfattar de metoder och antaganden som främst använts för att fastställa verkligt värde på finansiella instrument.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad (nivå 1)
För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen (i de fall köpkurs inte finns tillgänglig har senaste betalkurs använts). Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en mäklare, branschorganisation eller företag som tillhandahåller aktuell prisinformation och då dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Sådana instrument återfinns på balansposterna *Aktier och andelar, Obligationer* och andra räntebärande placeringar.
Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad (nivå 2 och nivå 3)
Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så tar företaget fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik som i så hög utsträckning som möjligt bygger på marknadsuppgifter och företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt.
Bolagets aktieinnehav i Länsförsäkringar AB har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Efter som aktierna innehas med hembudsförbehåll enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris motsvarande substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet, så redovisas aktierna till detta lägre värde. Andelarna i Länsförsäkringars Private Equity fond värderas utifrån förvaltarens senaste rapporterade NAV (Net Asset Value) justerat för efterföljande kassaflöden. Undantaget är de fondandelar som förvärvats i samband med eller efter förvaltarens senaste NAV-rapporttillfälle. Dessa värderas till anskaffningsvärde justerat för efterföljande kassaflöden.
De finansiella instrumenten delas

också upp i tre nivåer, verkligtvärdehierarki, med utgångspunkt från hur verkligt värde bestäms.
■ **Nivå 1:** Enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument
■ **Nivå 2:** Utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i Nivå 1
■ **Nivå 3:** Utifrån indata som inte är observerbar på en marknad
5. Övriga tillgångar
Immateriella tillgångar
Immateriella tillgångar avser balanserade utvecklingskostnader för inom länsförsäkringsgruppen gemensamt finansierad egenutveckling av nytt motorförsäkrings-system. Sådana tillgångar redovisas till anskaffningsvärde minus ackumulerade av- och nedskrivningar. Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs sig. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.
Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. Avskrivningarna redovisas i resultaträkningen linjärt över den beräknade nyttjandeperioden. Den beräknade nyttjandeperioden för redovisad immateriell tillgång är fem år, 20 procent per år. Avskrivningen påbörjades 1 januari 2011 då delsystemet Sally togs i drift. Nyttjandeperioden omprövas varje år.
Förvaltningsfastigheter
Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att få hyresintäkter och/eller avkastning genom värdestegring. Initialt redovisas förvaltningsfastigheter till anskaffningskostnad, vilket inkluderar till förvärvet direkt hänförliga utgifter. Förvaltningsfastigheter redovisas i balansräkningen till verkligt värde. Hela fastighetsbeståndet värderas årligen internt med hjälp av ett fastighetsvärderingsprogram som beräknar det verkliga värdet på fastigheterna enligt kassaflödesmetoden.
Vart tredje år värderas även bestån-

det av utomstående oberoende värderingsman med erkända kvalifikationer och med adekvata kunskaper i värderingar av fastigheter av den typ och med de lägen som är aktuella. Verkligt värde fastställts med en kombinerad tillämpning av ortsprismetod, utifrån jämförelseköp, och avkastningsmetod. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdesberäkning av framtida faktiska kassaflöden i form av driftsnetto under fem år samt nuvärdet av bedömt restvärde år 2018.

Värderingen för samtliga förvaltningsfastigheter är klassificerade i nivå 3 i verkligtvärdehierarkin. Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen.

När en rörelsefastighet, vilken redovisats som materiell anläggningstillgång, omklassificeras till förvaltningsfastighet till följd av ändrad användning, redovisas en orealiserad värdestegring direkt mot övrigt totalresultat i omvärderingsreserven.

Denna orealiserade värdestegring motsvaras av skillnaden mellan verkligt värde vid omklassificeringstidpunkten och det redovisade värde som rörelsefastigheten hade omedelbart innan den omklassificerades till förvaltningsfastighet. Vid eventuell framtida avyttring omförs den aktuella fastighetens andel av omvärderingsreserven från omvärderingsreserven till balanserade vinstmedel. Om förlust uppkommer i en sådan transaktion redovisas denna i årets resultat i anslutning till avyttringen.

Om en förvaltningsfastighet övergår till att användas i egen verksamhet, omklassificeras denna från förvaltningsfastighet till rörelsefastighet. Fastighetens verkliga värde vid omklassificeringstidpunkten utgör därefter underlag för framtida komponentavskrivningar. Om koncernen påbörjar en ombyggnation av en befintlig förvaltningsfastighet för fortsatt användning som förvaltningsfastighet redovisas fastigheten även fortsättningsvis som en förvaltningsfastighet. Sådan förvaltningsfastighet redovisas också enligt verkligt värde metoden och omklassificeras således inte till materiell anläggningstillgång under ombyggnadstiden.

Rörelsefastigheter

Rörelsefastigheter är fastigheter där bolaget bedriver egen verksamhet, i mer eller mindre betydande omfattning.

Koncernen Länsförsäkringar Hallands fastigheter där egen verksamhet bedrivs, har under 2014 omklassificerats från *Förvaltningsfastigheter* till *Rörelsefastigheter* enligt reglerna i IAS 16. Fastigheternas verkliga värde vid omklassificeringstidpunkten utgör underlag för komponentavskrivningar.

Rörelsefastigheter redovisas enligt omvärderingsmetoden, vilket innebär att fastigheterna redovisas till sina omvärderade belopp, vilket är det verkliga värdet efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och justeringar på grund av omvärderingar på omvärderingsdagen. Verkligt värde baseras på rådande priser på en aktiv marknad för likande fastigheter på samma plats och i samma skick. Värderingarna genomförs på samma sätt som nämnts ovan för *Förvaltningsfastigheter*.

Värdeökningar till följd av omvärdering redovisas normalt mot en *Omvärderingsreserv* vilket redovisas som en ökning i *Övrigt totalresultat* och ackumuleras i *Omvärderingsreserven i Eget kapital*. Om ökningen utgör återföring av tidigare redovisad värdenedgång avseende samma tillgång redovisas ökningen som en minskad kostnad i resultaträkningen. Minskningar som utjämnar tidigare ökningar av samma tillgång förs från reserver till *Övrigt totalresultat*. Alla övriga minskningar resultatförs. Rörelsefastigheter består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaderna består emellertid av flera komponenter vars nyttjandeperioder varierar.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på byggnader:

- Stomme	80 år
- Stomkompletteringar, innerväggar m.m.	50 år
- Installationer; värme, el, VVS, ventilation m.m.	20-40 år
- Yttre ytskikt; fasader, yttertak m.m.	40 år
- Inre ytskikt, maskinell utrustning m.m.	15-50 år

Använda avskrivningsmetoder och tillgångarnas restvärde samt nyttjandeperiod omprövas vid varje års slut.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma bolaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Materiella tillgångar redovisas i koncernen till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att få den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans, hantering och installation.

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den förväntade nyttjandeperioden. Förväntad nyttjandeperiod för materiella tillgångar varierar mellan tre och tio år. Vinst eller förlust vid avyttring eller utrangering av en tillgång fastställs som skillnaden mellan försäljningsintäkten och tillgångens redovisade värde och redovisas i resultaträkningen.

Nedskrivningsprövning av materiella och immateriella tillgångar samt andelar i dotterbolag och intressebolag

De redovisade värdena för tillgångarna prövas vid varje balansdag. Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas enligt IAS 36 tillgångens återvinningsvärde. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången.

6. Redovisning av försäkringsavtal

Försäkringsavtal redovisas i enlighet med IFRS 4. Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäk-

ring. Kontrakt som inte överför tillräcklig risk redovisas som antingen finansiella instrument (lån) eller serviceavtal. Enligt de kontrakt som Länsförsäkringar Halland tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Samtliga Länsförsäkringar Hallands försäkringskontrakt har bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning, för direkt försäkring och mottagen återförsäkring.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffade skador vare sig de är anmälda till bolaget eller inte. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reducering av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättningar för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador och motsvarande förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Avsättningar för ej intjänade premier och kvardröjande risker

Avsättningar för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringsavtal. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporisberäkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker (nivåttillägg). Denna bedömning innefattar bland annat uppskattningar av framtida skadefrekvenser och andra faktorer som påverkar behovet av nivåttillägg.

Avsättningar för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR-avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning. Uppskattningen av avsättningsbehovet görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader.

För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning. Avsättningarna för de oreglerade skadorna är väsentliga för en bedömning av bolagets redovisade resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risken för en felaktig avsättning kommenteras vidare i not 2. Där åskådliggörs också nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadens utveckling över tiden.

Bolaget diskonterar trafikskadereserverna, olycksfallsreserverna och skadelivräntorna på grund av skadornas mycket långa avvecklingstid. Vissa utbetalningar

kan dröja upp till 30 år. Diskonteringsräntan för trafikreserverna och olycksfallsreserverna är baserad på medelvärdet av räntan på en sjuårig svensk statsobligation över åren 2011-2015, där värdet för 2015 beräknas på perioden januari till augusti. Metoden ger ett avrundat värde på 1,5 procent, från detta värde görs ett allmänt riskavdrag på 20 procent av räntesatsen, vilket ger en diskonteringsränta på 1,25 procent. Diskontering sker även av reserverna i mottagen och avgiven trafikaffär.

Avsättningen för skadelivräntor beräknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder och diskonteras till marknadsränta enligt FFFS 2013:23.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten *Premier för avgiven återförsäkring*. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktsposten *Premieinkomst*. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader
Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna, har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonal. Anskaffningskostnader avskrivs på tolv månader.

7. Andra redovisningsprinciper av betydelse
Avsättningar och Ansvarsförbindelser (eventualförpliktelser)

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt. En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Den ersättning som bolaget erhåller från Länsförsäkringar Fondliv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningsskyldigt om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad då annullationsansvaret bara är treårigt. Bolaget sätter dock av till en annullationsreserv för ej längre aktiva livförsäkringssäljare. Reserven bedöms årligen utifrån de tre senaste årens annullationskostnader per säljare.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras hur stor ersättning bolaget ska ha för den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Länsförsäkringar Halland ska stå för 80 procent av de kreditförluster, som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmed-

lat till Länsförsäkringar Bank. Vid samma tillfälle som en befarad förlust identifieras avräknas 80 procent av förlusten från bolagets ersättning, i normala fall redan upparbetade ersättningar men ännu ej utbetalda. Om förlusterna i extremfall inte täcks av upparbetade ersättningar kommer återstående förlustbelopp att avräknas eventuella framtida ersättningar. Bolaget behöver dock aldrig, inte ens om förlusterna i undantagsfallet skulle bli extremt stora, göra några återbetalningar till Länsförsäkringar Bank.

Av trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsbolag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen. Av reglerna följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i Trafikförsäkringsföreningen. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolymer för trafikförsäkring.

Av det solidariska ansvaret följer att det enskilda medlemsbolaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot Trafikförsäkringsföreningen i det fall något annat medlemsbolag inte kan fullgöra sina egna förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av Trafikförsäkringsföreningen visar sig otillräckliga.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen, såvida inte den underliggande transaktionen redovisas i övrigt totalresultat eller direkt mot eget kapital då även den tillhörande skatteeffekten redovisas i övrigt totalresultat eller direkt mot eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justeringar av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångs-

punkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Värdering av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Ersättningar till anställda

Enligt Finansinspektionens allmänna råd FFFS 2011:2 bör en redogörelse för företagets ersättningar lämnas i samband med att årsredovisningen fastställs.

Beredning och beslut

Bolagets styrelse har inom sig utsett ett Ersättningsutskott med uppgift att bland annat ansvara för att bereda väsentliga ersättningsbeslut samt beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av bolagets *Riktlinje för ersättning*. Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande och vice ordförande. Utskottets sammansättning och uppgifter regleras i *Instruktion för ersättningsutskottet*. Utskottet har inget beslutsmandat.

Ersättningsutskottet har ansvarat för beredning och framtagande av bolagets *Riktlinje för ersättning*. Riktlinjen har fastställts av Bolagets styrelse 2015-02-25. Styrelsens beslut grundades på analys av vilka risker ersättningsriktlinjen kan vara förknippad med.

Ersättningsmodell och kriterier för ersättningar

Utgångspunkten för ersättningsmodellen är att den ska bidra till att skapa goda förutsättningar för Bolaget att på ett tillfredsställande sätt utföra sitt uppdrag. Ersättningsmodellen ska stimulera till goda prestationer och bidra till att göra Bolaget

till en attraktiv arbetsgivare som kan konkurrera om rätt kompetens på marknaden. Ersättningsmodellen ska vara förenlig med och främja en sund och effektiv riskhantering och inte uppmuntra till ett överdrivet risktagande eller motverka bolagets långsiktiga intressen.

Anställda inom Bolaget ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. Med detta menas att ersättningarna ska vara i nivå med branschen på den geografiska marknad där företaget är verksamt. Utformning och nivå på ersättningar ska vara rimliga, präglade av måttfullhet och vara väl avvägda, bidra till en god etik och organisationskultur samt präglas av öppenhet.

Basen i ersättningsmodellen ska utgöras av fast ersättning, det vill säga fast kontant månadslön. Den fasta ersättningen ska vara på rätt nivå för att attrahera och behålla rätt kompetens och ska sättas individuellt på en nivå med en tydlig koppling till anställdas arbete och prestation. Utöver fast ersättning tillämpar Bolaget målrelaterad ersättning och provisionsbaserad ersättning.

Den målrelaterade ersättningen ska uppmuntra och belöna goda prestationer som långsiktigt leder till att Bolaget utvecklas positivt. Styrelsen ska årligen besluta om modell för målrelaterad ersättning och genomföra en riskanalys inför

beslut om utbetalning med möjlighet att sätta ersättningen till noll om Bolagets finansiella ställning väsentligt försämrats. *Målrelaterad ersättning kan utgå till anställda inom Bolaget enligt följande.*

- a) Målrelaterad ersättning – resultat
- b) Målrelaterad ersättning med fokusmål
- c) Målrelaterad ersättning – stimulans, kan delas ut till fast avlönade personalgrupper i syfte att stimulera till vissa resultat. Dessa ersättningar ska vid varje tillfälle beslutas av vd och snarast anmälas till Ersättningsutskottet.

Den målrelaterade ersättningen - resultat kan endast utgå om Bolagets totala resultat är positivt och beloppsmässigt ger utrymme för beräknad resultatersättning. Om inte reduceras den målrelaterade ersättningen till hälften. Till vd och kontrollfunktionerna compliance och riskkontroll utgår ingen målrelaterad ersättning utan endast fast lön.

För anställda som i tjänsten utövar eller kan utöva ett inte oväsentligt inflytande på företagets risknivå (riskbärrare) utbetalas 60 procent av målrelaterad ersättning först efter tre år i de fall den målrelaterade ersättningen överstiger ett prisbasbelopp. Beloppsgränsen för uppskjutande av målrelaterad ersättning säkerställer att det inte skapas incitament till ett för högt risktagande och inte hel-

ler äventyrar Bolagets långsiktigt hållbara resultat.

Provisionsbaserad ersättning kan utgå till säljande personal. Provisionsbaserad ersättning regleras i lokala kollektivavtal.

Bolaget kan, utöver kontant ersättning, erbjuda anställda förmåner t ex i form av rabatter på bank- och försäkringsprodukter eller förmåner inom motion och friskvård. Vid extraordinära arbetsinsatser kan även gratifikationer delas ut efter beslut av vd för medarbetare och av Ersättningsutskottet avseende företagsledning.

För vd och andra befattningshavare i företagsledande ställning kan styrelsen avtala om särskilda pensions- och avgångsvillkor inom ramen för Bolagets generella principer för ersättning.

Bolagets pensionsplaner

Bolagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal. Bolaget har från och med 2008 två olika pensionsplaner i enlighet med bestämmelserna i kollektivavtal. Förmånsbestämd plan för alla födda 1971 och tidigare och avgiftsbestämd plan för alla födda 1972 eller senare där den förmånsbestämda delen utgör dem största kostnaden.

Förpliktelse avseende avgifter till avgiftsbestämda planer för ersättningar efter avslutad anställning redovisas som

en kostnad i resultaträkningen när de uppstår. Förmånsbestämda planer för ersättning efter avslutad anställning redovisas på samma sätt som avgiftsbestämda. Bolaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en redovisning i enlighet med IAS 19 och redovisar därför i enlighet med *Rådet för finansiell rapporterings uttalande UFR 10 Pensionsplaner* som omfattar flera arbetsgivare.

När ersättning erbjuds för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och att antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Utöver ovanstående gör bolaget avsättning för pensioner utöver tryggandelagens regler för de anställda som omfattas av den så kallade ”62-årsregeln”, vilken innebär att alla anställda födda 1955 eller tidigare har rätt att gå i pension vid 62 års ålder. Grunden för avsättningen görs med utgångspunkt från tidigare observationer och en förväntad löneutveckling.

8. Moderbolagets redovisningsprinciper

Av detta avsnitt framgår på vilka punkter moderbolagets redovisningsprinciper avviker från koncernens.

Moderbolagets redovisning är upprättad enligt *Lag om Årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL)* samt *Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2008:26)* med ändringsföreskrifter FFFS 2011:28 samt FFFS 2013:6. Bolaget tillämpar även rekommendationen *RFR 2 Redovisning för juridiska personer* utgiven av Rådet för finansiell rapportering. Reglerna i RFR 2 innebär att moderbolaget ska tillämpa samtliga av EU godkända IFRS så långt det är möjligt inom ramen för lagar och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Rekommendationen anger vilka undantag från och tillägg till IFRS som skall göras.

Byggnader och mark

I moderbolaget definieras fastigheterna som förvaltningsfastigheter. Samtliga fastigheter är värderade till verkligt värde med värdeförändringen redovisad i resul-

taträkningen. Då värderingen sker till verkligt värde sker ingen avskrivning på fastigheterna.

Fastighetsbeståndet värderas årligen internt med hjälp av ett fastighetsvärderingsprogram som beräknar det verkliga värdet på fastigheterna enligt kassaflödesmetoden. Vart tredje år värderas även beståndet av utomstående oberoende värderingsman med erkända kvalifikationer och med adekvata kunskaper i värderingar av fastigheter av den typ och med de lägen som är aktuella. Verkligt värde fastställts med en kombinerad tillämpning av ortsprismetod, utifrån jämförelseköp, och avkastningsmetod. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdesberäkning av framtida faktiska kassaflöden i form av driftsnetto under fem år samt nuvärdet av bedömt restvärde år 2018.

Skatter och obeskattade reserver

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatt. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Koncernbidrag

Koncernbidrag som ett moderbolag erhåller från ett dotterbolag redovisas enligt samma principer som utdelningar det vill säga som en finansiell intäkt. Koncernbidrag som ett moderbolag lämnar till ett dotterbolag redovisas av moderbolaget som investering i aktier i dotterbolag. Aktieägartillskott förs direkt mot eget kapital hos mottagaren och aktiveras i aktier och andelar hos mottagaren, i den mån nedskrivning inte krävs.

NOT 2 RISKER OCH RISKHANTERING

Inledning

Bolagets resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av kapitalförvaltningen och de marknadsriskerna som finns i denna verksamhet. Risk och riskhantering är en central del av verksamheten i Länsförsäkringar Halland. Denna not omfattar en beskrivning av bolagets riskhanteringssystem samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om bolagets risker.

Mål, principer och metoder för bolagets riskhantering

Länsförsäkringar Hallands verksamhet är förenad med risktagande vilket medför att bolaget måste ha ett ändamålsenligt system för riskhantering och regelefterlevnad. En förutsättning för att uppnå effektivitet är att riskhanteringssystemet är väl integrerat med företagstyrningen och innehåller metoder för intern styrning och kontroll. Målet med riskhanteringssystemet är att verksamheten bedrivs med ett medvetet risktagande som aldrig äventyrar bolagets långsiktiga lönsamhet och existens. Riskhanteringssystemet stödjer bolaget i att hantera och medvetet styra de risker bolaget utsätts för, så att onödiga risker undviks eller inte på något sätt uppmuntras.

Ett viktigt syfte är också att se till att bolaget har en betryggande solvens i förhållande till de risker bolaget är exponerat för. Riskhanteringssystemet behandlar samtliga risker i riskkartan inklusive underkategorier. I bolagets styrande dokument samt Erså (bolagets Egen risk- och solvensanalys) beskrivs bolagets tolerans mot risker samt hur respektive riskkategori ska hanteras.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för att hanteringen och uppföljningen av bolagets risker är tillfredställande. Styrelsen beslutar årligen om bolagets övergripande styrdokument rörande riskhantering samt sätter en toleransnivå för den totala risken.

Styrelsen har tre utskott till sitt förförande: finansutskott, ersättningsutskott

Skadeförsäkringsrisk • Premierisk • Reservrisk • Katastrofrisk	Marknadsrisk • Ränterisk • Aktiekursrisk • Fastighetsrisk • Spreadrisk • Valutarisk • Koncentrationsrisk i placeringstillgångar	Motpartsrisk • Motpartsrisk i avgiven återförsäkring • Motpartsrisk i finansiella derivat • Annan motpartsrisk	Livförsäkringsrisk • Livfallsrisk • Kostnadsrisk • Omprövningsrisk
Operativ risk • Interna oegentligheter • Extern brottslighet • Anställningsförhållanden och arbetsmiljö • Affärsförhållanden • Skada på fysiska tillgångar • Avbrott och störning i verksamhet och system • Transaktionshantering och processtyrning	Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk	Affärsrisk • Strategiskrisk • Intjäningsrisk • Ryktesrisk	
	Övriga risker		

Länsförsäkringar Hallands riskkarta

samt risk- och revisionsutskott. Utskottens möten protokollförs och rapporteras till styrelsen. Utskotten består av ordföranden, vice ordföranden och ytterligare två styrelseledamöter enligt ett rullande schema. I finansutskottet ingår även vd. I ersättningsutskottet ingår endast ordförande och vice ordförande. Finansutskottet är av styrelsen utsett att strategiskt leda, besluta och bevaka bolagets förvaltning av dess placeringstillgångar. Ersättningsutskottet ansvarar för att bereda väsentliga ersättningsbeslut. Utskottet tar årligen del av resultatet från den uppföljning av företagets ersättningar som genomförts av compliance samt bedömer hur väl efterlevnaden av gällande *Riktlinje för ersättning* varit. Risk- och revisionsutskottet ska svara för beredningen av styrelsens arbete med att kvalitetssäkra bolagets interna styrning vad gäller finansiell rapportering, egen solvens- och riskanalys, riskhantering och riskkontroll, regelefterlevnad och övrig intern styrning. Risk- och revisionsutskottet gör detta genom att ta del av information från och föra dialog med företagsledning, extern och intern revisor, riskkontroll och compliance. Förutom ovanstående biträder Risk- och revisionsutskottet valberedningen i dess arbete inför bolagsstämmans beslut om att utse externrevisor.

Styrelsen har det övergripande ansvaret för bolagets riskhantering och vd ansvarar för riskhanteringen inom den operativa verksamheten enligt styrelsens föreskrifter. Det operativa ansvaret för den löpande riskhanteringen fördelas i tre försvarslinjer.

Första försvarslinjen, verksamheten, ansvarar för att risker omhändertas och åtgärdas. Respektive chef ansvarar för alla risker inom sin underliggande verksamhet. I bolagets operativa riskorganisation finns vd, sakutskott, riskbedömningskommittéer, kreditcontroller, bank- och kreditutskott, lokal kreditdelegation samt en säkerhetsgrupp. Sakutskottet ska följa, stödja och utveckla bolagets skadeförsäkringsaffär. Utskottet ska även behandla och besluta i övergripande ärenden som riskurvalsregler, befogenhetsregler med mera. Riskbedömningskommittéer har till uppgift att bedöma nya och befintliga risker inom skadeförsäkringsverksamheten avseende respektive affärsområde. Bank- och kreditutskottet ska följa, stödja och utveckla bankens verksamhet i linje med Länsförsäkringar Bank AB:s policybeslut och instruktioner samt följa upp kreditgivningen i bolaget. Kreditcontrollern har som huvuduppgift att driva och utveckla bankens arbete med kreditkon-

troll samt att svara för att arbetet drivs i enlighet med gällande policyer, riktlinjer, förordningar och lagstiftning. Det finns även en lokal kreditdelegation som fattar beslut i enskilda kreditärenden som ligger utanför individuella mandat. Bolaget har dessutom en säkerhetsgrupp som har till uppgift att löpande arbeta med operativa säkerhetsfrågor. Säkerhets- och riskarbetet är även samordnat med motsvarande funktioner inom Länsförsäkringar AB. Bolaget har också ett miljöledningssystem vars syfte är att minska risken för miljöpåverkan i vår omvärld.

Andra försvarslinjen avser funktionerna Riskkontroll, Compliance och Aktuarie. Riskkontrollfunktionen, som är en del av andra försvarslinjen, är organisatoriskt direkt underställd vd. Funktionen är objektiv gentemot bolagets affär och fri från påverkan från andra funktioner inom bolaget. Funktionens övergripande mål är att ge en allsidig och saklig bild av bolagets risker, analysera utvecklingen av riskerna samt agera rådgivare till vd och styrelse i riskhanteringsfrågor. Vidare utgör riskkontrollfunktionen ett övergripande stöd för första försvarslinjen i att identifiera, värdera, styra och rapportera risker så att de kan fullgöra sitt ansvar att bedriva verksamheten med god riskkontroll. Riskkontrollfunktionen rapporterar kvartalsvis till vd, styrelse, risk- och revisionsutskott och företagsledning.

Compliancefunktionen liksom riskkontrollfunktionen, tillhör den andra försvarslinjen och är ett stöd för att bolaget ska arbeta enligt gällande regler och har bland annat till uppgift att bistå organisationen vid utformning av interna regelverk, bevaka förändringar i de externa regelverken och följa upp regelefterlevanden i bolaget. Compliancefunktionen ska löpande informera bolagets vd, styrelse, revisionsutskott och företagsledning rörande iakttagelser i regelverksfrågor. Kvartalsvis rapporteras regelverksrelaterade händelser, pågående aktiviteter, regelverksförändringar och inträffade incidenter skriftligen.

Aktuariefunktionen ansvarar för beräkningarna av de försäkringstekniska

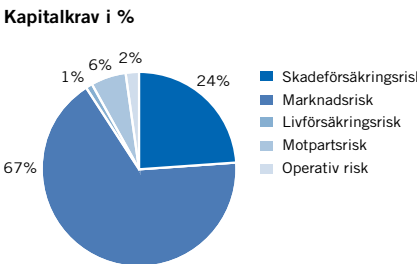
avsättningarna och rapporterar årligen till vd, styrelse och risk- och revisionsutskott. Aktuariefunktionen köps från Länsförsäkringar AB.

Tredje försvarslinjen avser Internrevision som arbetar på uppdrag av styrelsen. Internrevision kontrollerar att verksamheten inom bolaget bedrivs mot fastställda mål och i enlighet med styrelsens intentioner och riktlinjer genom att utvärdera den interna styrningen och kontrollen. Risk- och revisionsutskottet har till uppgift att, med utgångspunkt från bolagets riskbedömning, föreslå styrelsen inriktning och omfattning för internrevisionens arbete. Internrevisionen följer också upp riskkontrollfunktionens och compliancefunktionens arbete. Funktionen Internrevision köps från Länsförsäkringar AB.

Rapportering av risk

Bolaget mäter total risk utifrån en Solvens II-baserad riskmodell enligt standardformeln. Modellen beräknar ett kapitalkrav (total risk) som förväntas svara mot risken för att insolvens inträffar inom 12 månader med en sannolikhet om högst 0,5 procent. I modellen ingår kapitalkravsberäkning för skadeförsäkringsrisk, marknadsrisk, motpartsrisk, livförsäkringsrisk och operativ risk. Det totala kapitalkravet ställs sedan i relation till bolagets kapitalbas.

Bolagets styrelse, risk-och revisionsutskott och företagsledning får kvartalsvis en riskrapport, där det bland annat framgår hur de olika riskerna utvecklats över tiden, samt hur relationen mellan kapitalkrav och kapitalbas (kapitalkvot) har utvecklats. Diagrammet nedan visar de olika riskkategoriernas andel av det totala kapitalkravet.

Bolaget är styrt av ett stort antal legala krav. I Sverige är det Finansinspektionen som är tillsynsmyndighet för de finansiella bolagen. Varje kvartal rapporterar bolaget in uppgifter om bland annat kapitalbas och solvens. Bolaget rapporterar även in uppgifter enligt det så kallade trafikljussystemet. Trafikljussystemet är ett stresstest som görs för att kontrollera att bolaget klarar av sina åtaganden även i perioder med kraftiga rörelser på de finansiella marknaderna. Bolaget uppfyller med god marginal de minimikrav som ställts av Finansinspektionen.

Skadeförsäkringsrisk

Med skadeförsäkringsrisk avses risken för förluster till följd av att skadekostnaden blir större än förväntat. Bolaget tecknar såväl direkt skadeförsäkring som mottagen skadeåterförsäkring inom områdena sjukdom och olycksfallsförsäkring, egendom, ansvar, motorfordon och trafikförsäkring.

Skadeförsäkringsrisken består av premierisk, reservrisk och katastrofrisk. Innebörden i dessa begrepp och bolagets generella metoder för att hantera dessa typer av risker beskrivs nedan.

Premierisk

Premierisk är risken för oförutsedda förluster till följd av att det kommande årets skador blir större än förväntat. Det är alltså slumpmässigheten i kommande års skadeutfall som avses och inte underprissättning. Det finns olika metoder att reducera premierisken. Riskminskningen med avseende på osäkerheten i enskilda försäkringsavtal åstadkoms dels genom diversifiering, det vill säga genom att utöka portföljen med avtal som är oberoende av varandra, dels genom att säkerställa en i organisationen väl förankrad prissättningsprocess så att premien i varje enskilt avtal motsvarar den faktiska riskexponeringen. För att säkerställa detta görs, inom ramen för prissättningsprocessen, löpande uppföljning av tariffer och vid behov görs justeringar av dessa. Bolaget har även upprättat detaljerade riskurvalsregler för att säkerställa en korrekt bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas. Ett viktigt led i detta är även besiktning av

nya och befintliga risker. Riskurvalsreglerna anger också kvantitativa gränser för hur stor exponeringen maximalt får vara inom olika riskområden (limiter). I riktlinjerna fastställs inom vilka försäkringsklasser, storlekar, geografiska områden och sektorer där bolaget är villigt att exponera sig för risk. På så sätt säkerställs en lämplig fördelning inom portföljen. Bolaget har särskilda riskbedömningskommittéer, där man löpande utvärderar olika risker och vid behov föreslår lämpliga åtgärder.

I stort sett alla skadeförsäkringskontrakt, undantag bland annat kommunförsäkringar, löper på högst ett år med en inbyggd rättighet för försäkringsföretaget att avböja förlängning, eller att ändra villkor och förutsättningar vid förlängning.

Reservrisk

Reservrisk är risken för förluster till följd av negativt utfall vid avveckling av avsättningarna för oreglerade skador. Den hanteras främst genom att utvecklade aktuariella metoder används vid avsättning till reserver och att en noggrann kontinuerlig uppföljning sker av avvecklingsresultatet, det vill säga en uppföljning av hur väl föregående års skadereserver räcker till för att täcka kostnaden för inträffade skador. Dessutom gör alla skadehandläggare genomgångar av sina oreglerade skador för att kontrollera att den kvarvarande reserven är tillräcklig för att slutreglera skadan.

Generellt är reservrisken störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid, det vill säga skador där de stora utbetalningarna tenderar att komma först många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik- (inkluderande skadelivräntereserver), sjuk- och olycksfallsförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av bolagets avsättning för oreglerade skador avseende direktförsäkring. När det gäller trafikskador finns även en osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Katastrofrisk

Katastrofrisk är risken för förluster till

följd av att extrema väderförhållanden, naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter som leder till mycket stora skadeutbetalningar. Bolagets verksamhetsområde är begränsat till Hallands län, vilket innebär att de risker bolaget tecknat är koncentrerade till en förhållandevis liten region. Detta medför en relativt stor risk att flera enskilda försäkringar blir skadedrabbade vid en större skada som exempelvis en brand eller storm. Främst är det olika typer av egendomsförsäkring som är känslig för denna geografiska koncentration. För att begränsa riskerna i försäkringsrörelsen deltar bolaget i ett riskutbyte, återförsäkring, tillsammans med de övriga länsförsäkringsbolagen. Hanteringen av riskutbytet administreras inom Länsförsäkringar Sak AB. Riskutbytet innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen upp till vissa, av styrel-

serna fastställda belopp (självbehåll). Återförsäkringen tar alltså sikte på att begränsa bolagets kostnad för egen räkning, i första hand per enskild skada, i andra hand per händelse och i tredje hand det totala årsresultatet. Den del av skadekostnaden (netto efter återvinning från de skydd som Länsförsäkringar Sak AB i sin tur upphandlat på den externa återförsäkringsmarknaden) sprids ut över länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak AB, med fastställda andelar, som beror på affärsvolym, valda självbehåll och historiskt skadeutfall. Det externa katastrofskyddet har under året varit begränsat till 8 miljarder kronor totalt för länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak AB tillsammans. För katastrofskador som överstiger 8 miljarder kronor har det under verksamhetsåret funnits ett internt återförsäkringsskydd inom länsförsäkringsgruppen. Bolaget är också exponerat för katastrofskador som inträffar

i de övriga länsförsäkringsbolagen. Åtagandet är bolagets enskilt största risk som träder in då gruppens externa katastrofskydd är uttömt.

Återförsäkringsprogrammen ger, med undantag för vissa risker, ett automatiskt skydd och kapacitet att teckna risker upp till vissa beloppsgränser (teckningsmaximaler). Risker som inte omfattas av den automatiska kapaciteten återförsäkras på marknaden för fakultativ återförsäkring. Programmen gäller kalenderårsvis och förnyas eller omförhandlas varje år. Skyddet för trafikskador är anpassat till begränsningarna i Trafikskadelagen. För skador som inträffar utomlands i länder med obegränsat ansvar finns en tilläggsförsäkring som ger ett obegränsat skydd.

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal

Avsättningar för skadeförsäkringar är känsliga för förändringar i de väsentliga antaganden som antytts ovan. Känsligheten för förändringar i några av dessa antaganden är svår att kvantifiera, exempelvis förändringar i regleringen av trafikförsäkringen. Känslighetsanalys här brevid har genomförts genom att mäta effekten på resultat före skatt och eget kapital av rimligt sannolika förändringar i några centrala antaganden.

Effekterna har mätts antagande för antagande, med övriga antaganden konstanta och utan hänsyn till eventuella diversifieringseffekter.

Känslighetsanalys av försäkringsrisker tkr	2015	2014
1 procentandels förändring av totalkostnadsprocenten		
Resultateffekt	6 060	5 777
Inverkan på eget kapital	4 727	4 506
1 procent förändring i premienivån		
Resultateffekt	6 784	6 425
Inverkan på eget kapital	5 292	5 011
1 procent förändring i skadeantal		
Resultateffekt	4 526	3 266
Inverkan på eget kapital	3 531	2 548
10 procent förändring i premier för avgiven återförsäkring		
Resultateffekt	5 932	5 542
Inverkan på eget kapital	4 627	4 323
1 procent förändring i diskonteringsräntan		
Resultateffekt	56 698	32 957
Inverkan på eget kapital	44 224	25 706

Ovanstående tabell visar hur resultatet före skatt och eget kapital påverkas av förändringar i olika parametrar.

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Utöver känslighetsanalysen utgör också tidigare års skattningar av skadekostnaden för enskilda skadeår ett mått på bolagets förmåga att förutse den slutliga skadekostnaden. Tabellen nedan visar skadekostnadsutvecklingen exklusive skaderegleringskostnader i direktförsäkring före återförsäkrares andel för skadeåren 2008 till 2015.

Av tabellen framgår hur skattningen av skadekostnaden per skadeår utvecklats årsvis.

Skadekostnadsutveckling skadeår 2008-2015 Mkr	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Totalt
Direkt försäkring, brutto									
Uppskattad skadekostnad									
I slutet av skadeåret	326	385	377	430	612	515	380	489	
Ett år senare	311	418	372	419	513	478	366		
Två år senare	312	424	365	417	468	468			
Tre år senare	304	421	362	414	453				
Fyra år senare	304	412	360	415					
Fem år senare	298	411	360						
Sex år senare	296	413							
Sju år senare	298								
 Kvarvarande reserv	27	24	27	30	85	42	75	282	594
Ackumulerade utbetalda skadeersättningar	270	389	333	385	368	426	290	206	
Kvarvarande reserv 2007 och tidigare									186
Skadebehandlingsreserv									36
Avsättning totalt direkt affär									816

Livförsäkringsrisk

Livförsäkringsrisk avser risken för förluster vid försäkring av enskilda personers liv och hälsa. För Länsförsäkringar Halland utgörs dessa risker av bolagets skadelivräntor, vilket medför att relevanta underkategorier i sin tur är livfallsrisk, kostnadsrisk och omprövningsrisk.

Livfallsrisk är risken för förlust till följd av att de försäkrade lever längre än vad som antagits och utgör därmed en risk i bolagets skadelivränterörelse där åtagandet utgörs av livsvarigt löfte om utbetalningar. Risken hanteras genom en kontinuerlig uppföljning av dödligheten inom Länsförsäkringsgruppens skadelivräntebestand, samt genom spridning av risken för ändrade dödlighetsantaganden genom intern återförsäkring.

Kostnadsrisken är risken för att administrationen av försäkringarna blir större än vad som antagits, vilket utgör en risk i bolagets skadelivränterörelse där utbetalningar kommer att administreras under lång tid efter det att försäkringen sålts. Risken hanteras genom centraliserad administration inom Länsförsäkringsgruppen och kontinuerlig uppföljning av kostnaderna.

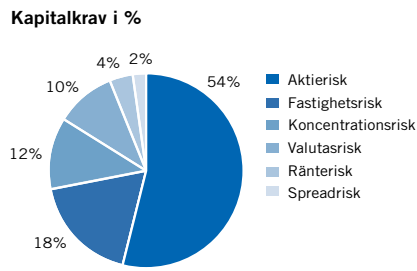
Omprövningsrisken är risken för att ny lagstiftning påverkar framtida utbetalningar, vilket utgör en risk i bolagets skadelivränterörelse vars framtida utbetalningar är värdesäkrade och där principerna för denna värdesäkring kan påverkas genom lagstiftning. Risken hanteras

dels genom remissförfaranden där bolaget tillsammans med övriga branschen ger lagstiftaren en korrekt bild av lagstiftningens konsekvenser och dels genom intern återförsäkring som inom gruppen utjämnar effekterna av ändrad lagstiftning

Livförsäkringsrisken har en låg korrelation med övriga skadeförsäkringsrisker och diversifieringseffekten blir därför stor.

Marknadsrisk

Med marknadsrisk avses risken för förlust till följd av förändringar i marknadsvärde på finansiella tillgångar och skulder. Marknadsrisken delas in i kategorierna aktiekursrisk, valutarisk, fastighetsrisk, ränterisk, koncentrationsrisk och spreadrisk, där aktierisken är den enskilt största risken.

Marknadsrisk uppstår genom beslut om hur bolagets placeringstillgångar förvaltas. Genom att fastställa policy för kapitalförvaltningen och placeringsriktlinjer fattar styrelsen beslut om vilka nivåer på marknadsriskerna som kan accepteras. Bolagets strategiska allokering sammanfattas i en normalportfölj, som ska säkerställa en väl diversifierad tillgångsportfölj där aktsamhet i kapitalförvaltningen uppnås och åtagandena mot försäkringstagarna alltid kan fullföljas. De styrande dokumenten revideras minst en gång per år och beslutas av styrelsen.

Det övergripande målet för Länsförsäkringar Hallands kapitalförvaltning är att säkerställa att bolagets åtagande gentemot försäkringstagarna alltid kan fullföljas. Förvaltningen ska eftersträva en stabil avkastning över tid, vilket innebär att avkastningen inte bör fluktuera i för hög grad mellan åren.

Bolagets finansutskott och styrelse erhåller regelbundet en finansrapport där

det framgår hur förvaltningen gått och hur bolagets placeringstillgångar är placerade. Alla typer av avvikelser gentemot bolagets policy och riktlinjer rapporteras i finansrapporten.

Bolagets placeringstillgångar fördelar sig enligt följande:			
Mkr	2015-12	2014-12	Förändring
Aktierplaceringar	839	811	28
Ränteplaceringar	1 150	1 025	125
Fastigheter placeringar	539	506	33
LFAB	692	617	75
	3 220	2 959	261

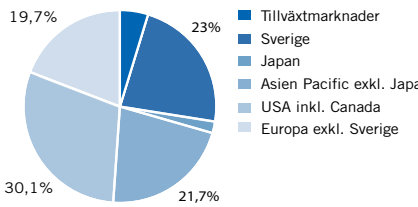
Aktiekursrisk

Aktierisk är bolagets enskilt största marknadsrisk och avser risken för förlust till följd av ändringar av aktiekurser. Bolagets totala aktieexponering uppgår till 1 531 (1 428) Mkr. I detta innehav ingår strategiska aktieinnehav såsom Länsförsäkringar AB. Aktieportföljen, utöver de strategiska aktieinnehaven, uppgår till 839 (811) Mkr. Bolaget försöker även minska risken i aktieportföljen genom att sprida risken på flera olika geografiska regioner, samt på flera olika förvaltare för att på så

sätt minska effekten av att en enskild förvaltare tar felaktiga beslut.

Känslighetsanalys aktierisk tkr	2015	2014
10 procents förändring aktiekurser		
Resultateffekt	153 151	142 869
Inverkan på eget kapital	119 458	111 438

Ovanstående visar hur resultatet före skatt och eget kapital påverkas av en nedgång i aktiemarknaden

Diagrammet visar aktieplaceringarnas (exklusive strategiska placeringar) geografiska fördelning

Fastighetsrisk

Fastighetsrisk är risken för förlust till följd av ändrade priser på fastigheter till följd av olika omvärldsförändringar. Bolagets exponering i fastigheter uppgår till 539 (506) Mkr och består av

direktägda fastigheter i moderbolaget 275 (254) Mkr samt innehavet i Humlegården 264 (252) Mkr som ägs via dotterbolaget Länsförsäkringar Halland Förvaltning AB. Bolagets direktägda fastigheter är belägna i Hallands län. Antalet fastigheter uppgår till nio varav sex inrymmer bolagets kontor. Bolagets strategi är att äga de fastigheter som man har verksamhet i. Övriga fastigheter är bostadsfastigheter.

Känslighetsanalys fastighetsrisk tkr	2015	2014
Direktägda fastigheter		
1 procents förändring av direktavkastningskrav		
Resultateffekt	51 317	43 785
Inverkan på eget kapital	40 027	34 152
10 procents förändring av hyresnivån		
Resultateffekt	45 369	40 029
Inverkan på eget kapital	35 388	31 223

Ovanstående visar hur resultatet före skatt och eget kapital påverkas av förändringar på fastighetsmarknaden

Koncentrationsrisk

Koncentrationsrisk är risken för förlust till följd av att placeringstillgångarna inte är väl diversifierade.

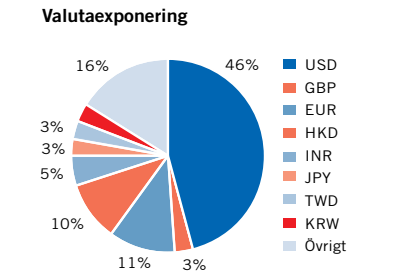
Bolagets strävan är att ha en väl diversifierad placeringsportfölj avseende till exempel sammansättningen av tillgångsslag, geografiska marknader och enskilda emittenter. Limitnivåer i Riktlinjer för förvaltning av bolagets placeringstillgångar säkerställer att detta uppnås. Bolaget har en stor koncentrationsrisk genom det stora

strategiska innehavet av aktier i Länsförsäkringar AB. För att begränsa övriga koncentrationsrisker finns därför limiter som ska säkerställa god diversifiering i resterande del av placeringsportföljen.

Valutakursrisk

Valutarisk är risken för förlust till följd av ändringar av valutakurser. Bolaget har både tillgångar och skulder i utländsk valuta. På skuldsidan är risken mycket begränsad och är endast hänförlig till ett enskilt återförsäkringskontrakt. På tillgångssidan förekommer exponering mot utländsk valuta genom placeringar i fonder där innehaven är i utländsk valuta även om fonden är noterad i svenska kronor. Enligt bolagets Riktlinjer för förvaltning av bolagets placeringstillgångar får andelen ej valutasäkrade tillgångar maximalt uppgå till 25 procent av totala placeringstillgångarna. Exponeringen netto, det vill säga efter fondernas eventuella valutasäkring, uppgår till ett samman-

Valutakursexponeringen fördelar sig enligt följande:

lagt värde på 616 (414) Mkr, vilket motsvarar 19 procent av totala placeringstillgångarna. Någon valutasäkring föreligger inte vid balansdagen.

Känslighetsanalys valutarisk tkr	2015	2014
10 procents nedgång i USD		
Resultateffekt	28 574	18 785
Inverkan på eget kapital	22 288	14 652
10 procents nedgång i EUR		
Resultateffekt	6 492	4 615
Inverkan på eget kapital	5 064	3 600

Ovanstående visar hur valutakursförändringar påverkar resultat och kapital.

Ränterisk

Ränterisk är risken för förlust till följd av ändring i marknadsräntornas nivå eller volatilitet. Räntebärande placeringar till bunden ränta sjunker i marknadsvärde när räntorna stiger, vilket innebär en kostnad för bolaget. Ränteriskens storlek beror på tillgångarnas duration, ju längre löptid desto högre blir ränterisken och desto högre blir följaktligen kostnaden när räntan stiger. Det finns även en ränterisk på skuldsidan, men i motsats till räntebärande tillgångar så uppstår kostnaden för bolaget när räntorna sjunker eftersom skulden då ökar.

Länsförsäkringar Halland har dels ränterisk i sin tillgångsportfölj och dels i den skuld som bolaget har gentemot sina försäkringstagare. Det är därför viktigt att inte bara fokusera på risken i tillgångsportföljen utan risken måste mätas

för den totala portföljen av skulder och tillgångar. Enligt gällande redovisningsregler diskonterar bolaget endast en del av avsättningarna (trafik- och olycksfallsaffären) och i detta fall med en historisk genomsnittlig ränta. Detta innebär att resultateffekten på skuldsidan blir begränsad vid ränterörelser. Bolaget anser att durationen i de räntebärande placeringarna över tid ska vara densamma som för bolagets skuld gentemot försäkringstagarna. Ett avvikelseintervall från detta mål är dock tillåtet.

Bolagets innehav i räntebärande placeringar uppgår totalt till 1 150 (1 025) Mkr. Några räntebärande finansiella skulder finns inte. Bolagets räntebärande portfölj består huvudsakligen av svensk stats- och bostadsobligationer, men även av räntefonder som placerar i statsobligationer, bostadsobligationer och företagsobligationer. Den genomsnittliga durationen i ränteportföljen uppgick vid årsskiftet till 3,3 (3,7) år.

Räntebärande tillgångar fördelade på löptid Mkr	2015	2014
Löptid < 1 år	326	306
1 års ≤ löptid < 3 år	391	312
3 års ≤ löptid < 5 år	192	226
5 års ≤ löptid < 10 år	205	74
Löptid ≥ 10 år	36	107
	1 150	1 025

Känslighetsanalys nominell ränterisk på tillgångssidan tkr	2015	2014
1 procentsenhet förändring av räntenivån uppåt		
Resultateffekt	38 101	16 152
Inverkan på eget kapital	29 719	12 598

Ovanstående tabell visar vilken effekt en förändring i räntenivån har på bolagets resultat före skatt och eget kapital

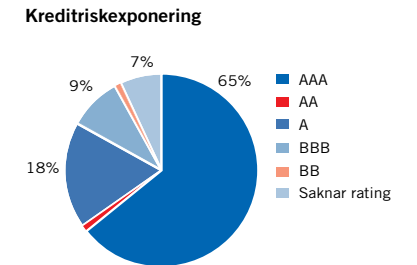
Bolaget redovisar diskonterade avsättningar för oreglerade skador i trafikförsäkring och olycksfallsförsäkring. Detta innebär att bolaget även har en ränterisk inbyggd i de försäkringstekniska avsättningarna. Totalt uppgår de diskonterade avsättningarna till 590 Mkr. Den ackumulerade diskonteringseffekten, det vill säga skillnaden mellan diskonterade och odiskonterade reserver uppgår till 72 Mkr. Länsförsäkringsgruppen har ett team av

ansvariga aktuarier som bland annat har till uppgift att rekommendera vilken diskonteringsränta som bör användas för diskontering av ersättningsreserver i trafikaffären och olycksfallsaffären. Bolaget har valt att följa denna rekommendation och räntesatsen uppgår för närvarande till 1,25 procent.

Spreadrisk

Spreadrisk är risken för förlust till följd av ändring i differensen mellan marknadsräntor på obligationer med kreditrisk och statspappersräntor. Bolaget hanterar risken genom att fastställa limiter avseende hur stor del av den totala portföljen som får utgöras av obligationer med kreditrisk, samt vilken rating deras emittenter ska ha.

För att begränsa kreditspreadrisken i räntebärande placeringar finns limitar för hur bolaget kan placera hos olika emittenter beroende på ratingklasser i Riktlinjen för förvaltning av bolagets placeringstillgångar.

Bolaget har inga finansiella tillgångar som är förfallna till betalning eller som är ned-

skrivna. Bolaget har inte någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna.

Motpartsrisk

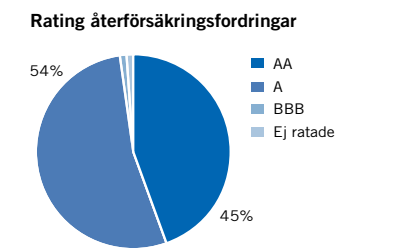
Motpartsrisk avser risken för förlust till följd av att motparter inte fullgör sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran.

Motpartsrisk i avgiven återförsäkring

Länsförsäkringar Halland köper all återförsäkring genom Länsförsäkringar Sak AB. Länsförsäkringsgruppen har ett antal interna återförsäkringspooler som ger länsförsäkringsbolagen återförsäkringsskydd. Varje återförsäkringspool köper externt återförsäkringsskydd för att täcka stora skador. Återförsäkringsrisk är risken att betalning inte erhålls från återförsäkringsgivare i enlighet med återförsäkringsavtal. För att begränsa denna risk har länsförsäkringsgruppen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som får användas. Minimikravet är att återförsäkringsgivaren ska ha minst A-rating enligt Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I detta avseende är affär med lång avvecklingstid affär som beräknas ha en längre avvecklingstid än fem år. Dessutom eftersträvas en spridning på ett flertal olika återförsäkrare. Bolaget har på balansdagen en återförsäkrings-

fordran på 333 (305) Mkr avseende återförsäkrares andel av oreglerade skador.

Operativa risker

Med operativa avses förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Målet för Länsförsäkringar Hallands arbete med operativa risker är att säkerställa att de operativa riskerna inte ska begränsa möjligheterna att nå uppsatta verksamhetsmål. Detta förutsätter en effektiv hantering av de operativa riskerna. Strategin för hantering av de operativa riskerna utgår från insikten att riskerna är en del av bolagets verksamhet och därmed kan inte samtliga risker undvikas, elimineras eller transfereras till tredje part. Däremot kan bolaget genom förebyggande arbete och ändamålsenlig riskhantering och riskkontroll minska risken för att operativa risker materialiseras och därmed reducera de konsekvenser som kan uppstå. Kostnaden för hantering och kontroll av de operativa riskerna ska stå i rimlig proportion till den kostnad eller förlust som kan uppstå om risken skulle inträffa. För att reducera riskerna har bolaget interna regelverk och väl styrda processer som tydliggör för medarbetare, på alla nivåer, inom vilka ramar som verksamheten ska bedrivas. Identifierade kompetensbrister åtgärdas genom regelbunden utbildning. Nyckelkontroller har införts med syfte att säkerställa att processernas resultat är korrekta och kompletta.

I processen för hantering och kon-

troll av operativa risker ingår identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering. Analyser av operativ risk genomförs årligen i verksamheten. Operativa risker identifieras, potentiella konsekvenser värderas och sannolikheter att risker inträffar bedöms. För väsentliga risker utarbetas handlingsplaner som följs upp. Incidentrapportering och kundklagomålshantering är andra viktiga delar av riskarbetet. Med incident menas negativa händelser som skapar problem eller skada för verksamheten. De incidenter och kundklagomål som inträffar loggas och hanteras i ett särskilt system för att möjliggöra analys och förebyggande åtgärder. En central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar där både medarbetares och kunders synpunkter tas tillvara.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken för förlust till följd av att egna åtaganden inte kan fullföljas på grund av brist på likvida medel. För Länsförsäkringar Halland är likviditet normalt inget problem eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller. Bolaget har som riktlinje att alltid ha en likviditet (kassa och bankmedel) som uppgår till minst 7 % av totala ränteportföljen. Utöver detta finns alltid möjlighet att med några dagars varsel göra betydligt större belopp likvida genom försäljning av olika placeringstillgångar.

Finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska avsättnings löptidsfördelning visas nedan.

Affärsrisk

Avser risk för förluster till följd av effekter av strategiska beslut, en sämre intjäning eller rykten. Affärsrisker är därmed en följd av interna händelser, men även av externa händelser som konsu-

ment- eller konkurrentbeteende. Bolagets arbetar därför kontinuerligt med bevakning av interna och externa händelser som kan innebära risker eller möjligheter. Inom ramen för arbetet med bolagets långsiktiga strategiska plan och mer kortsiktiga affärsplan identifieras affärsrisker som löpande hanteras i företagsledning och styrelse. Skeenden som inte kan förutses leder till ytterligare behandling på lednings- och styrelsenivå, när behov av det uppkommer. Som generell princip gäller att den som ansvarar för en del av verksamheten också ansvarar för de riskerna som kan uppkomma, detta gäller även för affärsriskerna. I bolagets egna risk- och solvensanalys (Ersa) utgör de identifierade affärsriskerna en input vid framtagandet av bolagets negativa scenarier (stresser).

Övriga risker

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras hur stor ersättning bolaget ska ha för den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Länsförsäkringar Halland ska stå för 80 procent av de kreditförluster, som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Vid samma tillfälle som en befarad förlust identifieras avräknas 80 procent av förlusten från bolagets ersättning, i normala fall redan upparbetade ersättningar men ännu ej utbetalda. Om förlusterna i extremfall inte täcks av upparbetade ersättningar kommer återstående förlustbelopp att avräknas mot eventuella framtida ersättningar. Bolaget behöver dock aldrig, inte ens om förlusterna i undantagsfallet skulle bli extremt stora, göra några återbetalningar till Länsförsäkringar Bank. Under 2015 hade bolaget kostnader på 12,2 (34,9) Mkr för konstaterade kreditförluster.

Löptider för respektive kategori av tillgång/ skuld Mkr	2016	2017-2020	2021-2025	2026-	Utan löptid	Totalt
Finansiella tillgångar	326	583	205	36	1 531	2 681
Finansiella skulder	0	0	0	0	0	0
Försäkringstekniska avsättningar fer	426	267	179	431	0	1 303

Noter

NOT 3 PREMIEINKOMST

	2015	2014
Direkt försäkring i Sverige	639 585	603 220
Mottagen återförsäkring	38 823	141 811
S:a premieinkomst	678 409	745 031

NOT 4 KAPITALAVKASTNING ÖVERFÖRD FRÅN FINANSRÖRELSEN

	2015	2014
Överförd kapitalavkastning	32 642	22 652
Räntesatser, procent		
Avsättningar för trafikförsäkringar och mottagen återförsäkring med lång avvecklingstid	2,5%	2,5%
Avsättningar för olycksfallsförsäkringar med lång avvecklingstid	2,5%	2,5%
Avsättningar för försäkring med kort avvecklingstid	2,0%	2,3%

Principerna för beräkning av kalkylräntesats redovisas under not 1.

NOT 5 UTBETALDA FÖRSÄKRINGERSÄTTNINGAR

	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrares andel		Försäkringsersättningar f.e.r.	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Utbetalda försäkringsersättningar	396 597	502 315	-43 364	-124 695	353 233	377 620
Driftskostnader för skadereglering	40 490	37 543	-	-	40 490	37 543
S:a utbetalda försäkringsersättningar	437 087	539 858	-43 364	-124 695	393 722	415 163

NOT 6 DRIFTKOSTNADER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Funktionsindelad				
Provisioner	17 500	12 168	17 500	12 168
Anskaffningskostnader	73 436	52 850	73 436	52 850
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	-28 462	-500	-28 462	-500
Administrationskostnader	36 203	47 646	30 691	42 139
Provisioner i avgiven försäkring	-650	454	651	454
S:a driftskostnader	98 027	112 618	93 816	107 111
<i>Totala driftskostnader före funktionsindelning</i>				
Kostnadsslagsindelad				
Personalkostnader	157 196	145 400	157 196	145 400
Lokalkostnader	8 321	8 471	8 321	8 471
Avskrivningar	7 636	7 864	2 125	2 357
Övrigt	66 413	106 869	66 413	106 869
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	-28 462	-500	-28 462	-500
Ombudsansättningar	651	1 108	651	1 108
S:a driftskostnader	211 754	269 212	206 244	263 705
<i>Avgår</i>				
Driftskostnader i finansförvaltningen	8 828	5 980	8 828	5 980
Skaderegleringskostnader (Not B i resultatanalysen)	40 490	37 543	40 490	37 543
Kostnader förmedlad affär	63 111	113 071	63 111	113 071
Summa avgår	112 429	156 594	112 429	156 594
S:a driftskostnader	99 326	112 618	93 816	107 111

Skillnaden mellan moderbolaget och koncernens driftskostnader utgörs av: avskrivningar på immateriella tillgångar och rörelsefastigheter.

NOT 7 ÖVRIGA TEKNISKA KOSTNADER

Koncernen och moderbolaget	2015	2014
Premier TFF	-6 436	-6 755
Skadekostnader TFF	7 944	8 338
Driftskostnader TFF	952	999
Ränteintäkter TFF	-78	-82
Totalt resultat TFF	2 382	2 500

Ansvarsförbindelse

Av trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsbolag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen (TFF). Av reglerna följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i TFF. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet för TFF fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievoly m för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av TFFs stämma. Av det solidariska ansvaret följer att det enskilda medlemsbolaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot TFF i det fall något annat medlemsbolag inte kan fullgöra sina egna förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av TTF:en visar sig otillräckliga. Då en eventuell förpliktelse kan bero på en mängd olika variabler och situationer så är den i princip omöjlig att bestämma till ett storleksmässigt belopp.

NOT 8 KAPITALAVKASTNING, INTÄKTER

Koncernen och moderbolaget	2015	2014
Hysesintäkter från byggnader och mark	19 924	22 663
Utdelning på aktier och andelar	12 784	9 534
<i>Ränteintäkter mm</i>		
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	4 737	4 183
Valutaterminer	-	-
Valutakursvinst, brutto	-	-
<i>Realisationsvinster</i>		
- aktier och andelar	211 778	71 589
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	48 712	19 641
S:a kapitalavkastning, intäkter	297 935	127 610

NOT 9 KAPITALAVKASTNING, KOSTNADER

Koncernen och moderbolaget	2015	2014
Driftskostnader för byggnader och mark	30 439	21 123
Kapitalförvaltningskostnader	9 647	8 150
<i>Räntekostnader</i>		
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	804	-
Valutaterminer	-	-
Valutakursförlust, brutto	-	-
<i>Realisationsförlust</i>		
- aktier och andelar	17 784	-
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 978	-
- fastigheter	-	3 823
S:a kapitalavkastning, kostnader	60 651	33 096

Noter

NOT 10 OREALISERADE VINSTER OCH FÖRLUSTER PÅ PLACERINGSTILLGÅNGAR

Koncernen	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster	
	2015	2014	2015	2014
<i>Orealiserat resultat</i>				
- byggnader och mark	21 000	-	-	-42 378
- aktier och andelar	-	203 179	-27 879	-
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-48 674	-2 452
- derivat	-	-	-	-
S:a orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar	21 000	203 179	-76 553	-44 830
Moderbolaget				
<i>Orealiserat resultat</i>				
- byggnader och mark	21 000	-	-	-42 378
- aktier och andelar	-	203 179	-28 631	-
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-48 674	-2 452
- derivat	-	-	-	-
S:a orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar	21 000	203 179	-77 305	-44 830

NOT 11 NETTORESULTAT PER KATEGORI AV FINANSIELLA INSTRUMENT

Koncernen	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet				
	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
2015					
Finansiella tillgångar					
Aktier och andelar	178 148	-	-	-	178 148
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 992	-	-	-	1 992
Derivat	-	-	-	-	0
Övriga fordringar	-	-	-	-	0
S:a finansiella tillgångar	180 140	-	-	-	180 140

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-	-	-
Övriga skulder	-	-	-
S:a finansiella skulder	-	-	-

Moderbolaget

2015	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet				
	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Finansiella tillgångar					
Aktier och andelar	178 148	-	-	-	178 148
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 992	-	-	-	1 992
Derivat	-	-	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	-	-	-
S:a finansiella tillgångar	180 140	-	-	-	180 140

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-	-	-
Övriga skulder	-	-	-
S:a finansiella skulder	-	-	-

Fort. Not 11 NETTORESULTAT PER KATEGORI AV FINANSIELLA INSTRUMENT

Koncernen

2014	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet			
	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas
Finansiella tillgångar				
Aktier och andelar	274 768	-	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	17 189	-	-	-
Derivat	-	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	-	-
S:a finansiella tillgångar	291 957	-	-	-

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-	-	-
Övriga skulder	-	-	-
S:a finansiella skulder	-	-	-

Moderbolaget

2014	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet			
	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas
Finansiella tillgångar				
Aktier och andelar	274 768	-	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	17 189	-	-	-
Derivat	-	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	-	-
S:a finansiella tillgångar	291 957	-	-	-

Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat	-	-	-
Övriga skulder	-	-	-
S:a finansiella skulder	-	-	-

NOT 12 ÖVRIGA INTÄKTER

Koncernen och moderbolaget	2015	2014
Intäkter förmedlad livaffär	23 097	22 683
Intäkter förmedlad bankaffär	90 316	50 200
Intäkter förmedlad Agriaaffär	2 050	1 732
Intäkter Länsförsäkringar Fastighetsförmedling	57	463
S:a övriga intäkter	115 521	75 078

Noter

NOT 13 ÖVRIGA KOSTNADER

Koncernen och moderbolaget	2015	2014
Kostnader förmedlad livaffär	24 326	24 718
Kostnader förmedlad bankaffär	75 310	83 938
Kostnader förmedlad agriaaffär	1 602	1 543
Kostnader Länsförsäkringar Fastighetsförmedling	35	42
Kostnader samhällsengagemang	2 086	2 830
S:a övriga kostnader	103 359	113 071

NOT 14 BOKSLUTSDISPOSITIONER OCH OBESKATTADE RESERVER

Moderbolaget		
Säkerhetsreserv	2015	2014
Ingående balans 1 januari	542 000	497 000
Årets förändring	85 383	45 000
Utgående balans 31 december	627 383	542 000

Utvärderingsfond	2015	2014
Ingående balans 1 januari	48 900	48 900
Årets förändring	0	0
Utgående balans 31 december	48 900	48 900

Periodiseringsfond	2015	2014
Ingående balans 1 januari	0	-
Årets förändring	41 751	-
Utgående balans 31 december	41 751	-

Överavskrivningar	2015	2014
Ingående balans 1 januari	0	0
Årets förändring	3 659	0
Utgående balans 31 december	3 659	0
S:a obeskattade reserver	721 693	590 900

NOT 15 SKATT PÅ ÅRETS RESULTAT

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Aktuell skatt				
Periodens skattekostnad	40 643	148	40 643	148
S:a aktuell skatt	40 643	148	40 643	148

Uppskjuten skattekostnad				
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-2 322	36 070	-29 950	26 170
Uppskjuten skattekostnad avseende aktiverat värde i underskottsavdrag	-	669	-	669
Uppskjuten skatt till följd av ändrade skattesatser	-	-1 212	-	-
S:a uppskjuten skattekostnad	-2 322	35 527	-29 950	26 839
Totalt redovisad skattekostnad	38 321	35 675	10 693	26 987

Avstämning av effektiv skatt				
Redovisat resultat före skatt	-175 112	-251 940	-42 131	-212 089
Skatt enligt gällande skattesats (22,0%)	38 525	55 427	9 269	46 660

Skatteeffekt av:				
- ej avdragsgilla kostnader	111	7 458	111	7 458
- ej skattepliktiga intäkter	-575	-27 980	1 052	-27 980
- ej bokförda avdragsgilla kostnader	-870	-	-870	-
- ej bokförda skattepliktiga intäkter	1 130	849	1 130	849
- övrigt	-	-79	-	-
Redovisad skattekostnad	38 321	35 675	10 693	26 987
Gällande skattesats	22,0%	22,0%	22,0%	22,0%
Effektiv skattesats	21,9%	14,2%	25,4%	12,7%

Skatt hänförlig till övrigt totalresultat						
Koncernen	2015			2014		
	Före skatt	Skatt	Efter skatt	Före skatt	Skatt	Efter skatt
Aktuariella vinster och förluster	3 667	-807	2 860	3 667	-807	2 860
Övrigt totalresultat	3 667	-807	2 860	3 667	-807	2 860

Inga skatteposter i moderbolaget har redovisats mot eget kapital.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Uppskjuten skatt				
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader				
Placeringstillgångar	121 007	152 348	121 007	152 348
Immateriella tillgångar	-	405	-	-
Obeskattade reserver	158 772	129 997	-	-
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat	74	807	-	-
Övriga temporära skillnader	8 454	8 974	8 454	7 063
S:a avsättning för skatter	288 307	292 531	129 461	159 411

NOT 16 IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

Koncernen	2015	2014
Internt upparbetad		
Akkumulerade anskaffningsvärden	22 063	22 063
Akkumulerade avskrivningar enligt plan		
Vid årets början	-20 220	-18 381
Årets avskrivningar enligt plan	-1 843	-1 839
Vid årets slut	-22 063	-20 220
S:a immateriella tillgångar	0	1 843

Posten avser utveckling av motorförsäkringssystemen Rally och Sally samt den för Länsförsäkringsgruppen gemensamt utvecklade Internetbutiken. Rally togs i bruk under år 2006, Internetbutiken 2008 och Sally 2011. Ovanstående system har en beräknad nyttjandeperiod på 5 år och skrivs av med 20 % per år från driftsättningsstidpunkten. Rally och internetbutiken är fullt avskrivet. Sallys avskrivning påbörjades under 2011.

Noter

NOT 17 FÖRVALTNINGS- & RÖRELSEFASTIGHETER / BYGGNADER OCH MARK

Koncernen	Rörelsefastigheter		Förvaltningsafstigheter	
	2015	2014	2015	2014
Ingående verkligt värde	159 500	0	94 421	315 221
Ingående anskaffningsvärde	170 020	0	62 419	251 361
Tillkommande				
Anskaffningskostnad köpta fastigheter	0	0	0	0
Aktiverade förbättringar	0	0	0	0
Omklassificering				
Anskaffningskostnad	0	170 020	0	-170 020
Verkligt värde	0	157 000	0	-157 000
Avgående sålda fastigheter				
Anskaffningsvärde	0	0	0	-18 922
Verkligt värde	0	0	0	-68 800
Ackumulerade avskrivningar	-7 334	-3 667	0	0
Värdetförändringar förvaltningsfastigheter	0	0	23 875	5 000
Nedskrivning fastighet	-2 875	0	0	0
Omvärderingar rörelsefastigheter	7 334	6 167	0	0
Utgående verkligt värde	156 625	159 500	118 296	94 421
Utgående anskaffningsvärde	170 020	170 020	62 419	62 419

Förvaltnings- och rörelsefastighets påverkan på periodens resultat				
Hyresintäkter	12 309	12 322	7 632	7 527
Driftskostnader	8 095	7 571	3 524	3 418

Koncernen	Rörelsefastigheter		Förvaltningsfastigheter	
	2015	2014	2015	2014
Antal	6	6	3	3
Areal kvm	10 899	10 899	6 860	6 860
Verkligt värde, tkr	156 625	159 500	118 296	94 421
Verkligt värde per kvm i kronor	14 371	14 634	17 244	13 764
Direktavkastningskrav vid värdering	3,7 - 4,5	5	4,1 - 6,5	4,5 - 6,5

Samtliga fastigheter förutom personallägenhet ligger inom Länsförsäkringar Hallands verksamhetsområde. I den egna verksamheten utnyttjas cirka 5 370 kvm av bolagets fastigheter vilket motsvarar cirka 30 procent av totala fastighetsbeståndet.

Värderingsmetod framgår av not 1. Fastigheterna kategoriseras som nivå 3 tillgångar

Byggnader och mark			
Moderbolaget	2015		2014
Ackumulerade anskaffningsvärden	Bokfört värde		Bokfört värde
Vid årets början	232 439		251 361
Försäljningar	-		-18 922
Aktivering förbättringar	-		-
Vid årets slut	232 439		232 439
Ackumulerade värdejusteringar			
Vid årets början	21 482		82 782
Försäljningar	-		-68 800
Värdejustering	21 000		7 500
Vid årets slut	42 482		21 482
Totalt värde byggnader och mark	274 921		253 921

NOT 18 MATERIELLA TILLGÅNGAR

Koncernen	2015	2014
Ack. anskaffningsvärden för maskiner, kontors- och fastighetsinventarier		
Vid årets början	47 408	47 005
Nyanskaffningar	1 645	1 099
Avyttringar och utrangeringar	-	-696
Vid årets slut	49 053	47 408
Ackumulerade avskrivningar enligt plan		
Vid årets början	-38 984	-37 319
Avyttringar och utrangeringar	-	-2 357
Årets avskrivning enligt plan	-2 373	692
Vid årets slut	-41 357	-38 984
S:a materiella tillgångar	7 696	8 424

NOT 19 AKTIER OCH ANDERLAR I KONCERNFÖRETAG

Moderbolaget
Länsförsäkringar Halland Förvaltningsaktiebolag, org. nr. 556596-0837
100 aktier, ägarandel 100 %
Företagets säte: Halmstad
Bokfört värde: 263 636 (212 662 tkr)

Moderbolaget
Länsförsäkringar Halland Holding AB, org. nr. 556972-5376
500 aktier, ägarandel 100 %
Företagets säte: Halmstad
Bokfört värde: 49 179 (47 604 tkr)

	2015	2014
Ackumulerade anskaffningsvärden	Bokfört värde	Bokfört värde
Vid årets början	48 152	48 202
Inköp	-	50
Försäljningar	-	-100
Vid årets slut	48 152	48 152
Uppskrivning	46 324	46 324
Ackumulerade värdejusteringar		
Vid årets början	165 789	92 105
Värdejustering	52 550	73 684
Vid årets slut	218 339	165 789
Totalt värde aktier och andelar i koncernföretag	312 816	260 266

Noter

NOT 20 AKTIER OCH ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

Koncernen
Försäkringsmäklarna Väst Tommy Andersson AB, org. nr. 556524-9769
480 aktier, ägarandel 48 %.
Säte: Halmstad
Bokfört värde: 8 298 tkr (9 042)

	2015	2014
Ackumulerade anskaffningsvärden	Bokfört värde	Bokfört värde
Vid årets början	9 042	11 916
Inköp	-	-
Försäljningar	-	-
Andel i årets resultat	288	366
Andel i övrigt total resultat	-	-
Andra förändringar i intresseföretagets egna kapital	-1 032	-3 240
Totalt värde aktier och andelar i intresseföretag	8 298	9 042

	2015	2014
Koncernens andel av resultatet i intresseföretaget och dess andel av tillgångar och skulder		
Registreringsland	Sverige	Sverige
Tillgångar	1 874	2 046
Skulder	-172	-708
Intäkter	2 072	3 608
Resultat	288	366
Ägarandel %	48,0	48,0

NOT 21 AKTIER OCH ANDELAR

	Verkligt värde		Anskaffningsvärde	
	2015	2014	2015	2014
Moderbolaget	1 475 828	1 410 246	1 020 852	767 806
Koncernen	1 788 504	1 670 374	1 115 329	862 283

Ytterligare information om finansiella instrument finns i not 23.

NOT 22 OBLIGATIONER OCH ANDRA RÄNTEBÄRANDE PAPPER

	Verkligt värde		Upplupet anskaffningsvärde	
	2015	2014	2015	2014
Koncernen & Moderbolag				
Svenska staten	151 982	151 442	155 791	152 318
Svenska kommuner	62 072	-	62 694	-
Svenska bostadsinstitut	312 562	-	314 256	-
Övriga svenska emittenter	142 040	711 775	142 402	664 027
Övriga utländska emittenter, räntefonder	147 719	31 251	148 238	28 771
S:a obligationer och andra räntebärande värdepapper	816 374	894 468	823 381	845 116
varav noterade värdepapper	816 374	872 293	823 381	823 372
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden *	58 150	63 975	56 833	15 054
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde understiger nominella värden *	-411	-	-291	-

Förfallostruktur				
Mindre än ett år	0	379 438	0	358 502
Mellan 1 och 5 år	576 226	512 814	581 847	484 520
Över 5 år	240 148	2 216	241 534	2 094
S:a obligationer och andra räntebärande värdepapper	816 374	894 468	823 381	845 116

NOT 23 REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER PÅ VÄRDERINGSKATEGORI

Koncernen						
2015	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Aktier intressebolag	8 298	-	-	-	8 298	8 298
Aktier och andelar	1 788 504	-	-	-	1 788 504	1 788 504
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	816 374	-	-	-	816 374	816 374
Upplupen ränteintäkt	6 545	-	-	-	6 545	6 545
Derivat	-	-	-	-	-	-
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	287	-	287	287
Andra tillgångar	-	-	302 951	-	302 951	302 951
S:a finansiella tillgångar	2 619 721	-	303 238	-	2 922 959	2 922 959

Finansiella skulder	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Derivat	-	-	-	-	-	-
Övriga skulder	-	-	39 613	-	39 613	39 613
S:a finansiella skulder	-	-	39 613	-	39 613	39 613

Moderbolaget

2015	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Aktier intressebolag	8 084	-	-	-	8 084	8 084
Aktier och andelar	1 475 828	-	-	-	1 475 828	1 475 828
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	816 374	-	-	-	816 374	816 374
Upplupen ränteintäkt	6 545	-	-	-	6 545	6 545
Derivat	-	-	-	-	-	-
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	287	-	287	287
Andra tillgångar	-	-	302 805	-	302 805	302 805
S:a finansiella tillgångar	2 306 831	-	303 092	-	2 609 923	2 609 923

Finansiella skulder	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Derivat	-	-	-	-	-	-
Övriga skulder	-	-	39 613	-	39 613	39 613
S:a finansiella skulder	-	-	39 613	-	39 613	39 613

Noter

forts. Not 23 REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER PÅ VÄRDERINGSKATEGORI

Koncernen						
2014	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Aktier och andelar intressebolag	9 042	-	-	-	9 042	9 042
Aktier och andelar	1 670 374	-	-	-	1 670 374	1 670 374
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	894 468	-	-	-	894 468	894 468
Upplupen ränteintäkt	491	-	-	-	491	491
Derivat	-	-	-	-	-	-
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	407	-	407	407
Andra tillgångar	130 834	-	-	-	130 834	130 834
S:a finansiella tillgångar	2 705 209	-	407	-	2 705 616	2 705 616

Finansiella skulder	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Derivat	-	-	-	-	-	-
Övriga skulder	-	-	60 967	-	60 967	60 967
S:a finansiella skulder	-	-	60 967	-	60 967	60 967

Moderbolaget

2014	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Aktier och andelar intressebolag	8 840	-	-	-	8 840	8 840
Aktier och andelar	1 410 247	-	-	-	1 410 247	1 410 247
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	894 468	-	-	-	894 468	894 468
Upplupen ränteintäkt	491	-	-	-	491	491
Derivat	-	-	-	-	-	-
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	407	-	407	407
Andra tillgångar	130 834	-	-	-	130 834	130 834
S:a finansiella tillgångar	2 444 880	-	407	-	2 445 287	2 445 287

Finansiella skulder	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Derivat	-	-	-	-	-	-
Övriga skulder	-	-	43 586	-	43 586	43 586
S:a finansiella skulder	-	-	43 586	-	43 586	43 586

I nedanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden värderas aktier och andelar enligt nedanstående:

LFAB-aktien värderas till substansvärde. Substansvärdet för LFAB-aktien är det samma som LFAB-koncernens redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på LFAB-aktien är således årets totalresultat i LFAB-koncernen.

Tillgångarna i LFAB består huvudsakligen av värdet på aktierna i dotterbolagen och det är i dotterbolagen som koncernens resultat huvudsakligen uppstår.

Länsförsäkringar PE Secondary substansvärde för aktien beräknas utifrån att underliggande fonder värderas enligt följande: förvaltarnas senaste rapporterade NAV för respektivefond, de europiska förvaltarna använder sig av fair value enligt IPEV Valuation Guidlines och de amerikanska förvaltarna använder sig utav US GAAP där fair value definieras i ASC Topic 820, justerat för efterföljande kassaflöden från Länsförsäkringar PE Holding till fonderna respektive utbetalningar från fonderna till Länsförsäkringar PE Holding. De parametrar som påverkar om värdet på aktierna ökar/minskar i Länsförsäkringar PE Holding är dels, i vissa bolag som använder diskonterade kassaflödesmodell för värdering av bolaget, om framtida vinstmarginaler förändras eller om räntan som används för diskontering förändras. I bolag som använder en multipelvärdering så påverkas värdet av förändringar i de multiplar som används men även av förändringar i de underliggande faktorerna i jämförbara bolag. Utöver detta så påverkas aktiekursen i Länsförsäkringar PE Holding av förändringar i valutakursen på USD och Euro.

forts. Not 23 REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER PÅ VÄRDERINGSKATEGORI

LFH Förvaltning AB äger endast andelar i fastighetsbolag som i sin tur bokförs till verkligt värde. Värdet på Humlegårdenaktierna beräknas som ett substansvärde vilket består av respektive koncerns egna kapital plus övervärdet i fastigheter, övervärdet är lika med fastigheternas marknadsvärde minus koncernmässigt bokfört värde korrigerat för latent skatt, vilket är den värderingsmetod som bäst avspeglar värdet på DFF AB. Fastigheterna värderas av externa värderingsföretag och dessa görs med användning av ortspriser och fastigheternas kassaflöden. Då marknaden för fastighetstransaktioner fungerat normalt har det medfört att ortspriser varit tillgängliga och kunnat användas. Den största negativa påverkan på värderingen av fastigheterna är en ökning av avkastningskravet. Direktavkastningskravet ligger i spannet 4,6 % - 7,5 % med medelvärdet 5,6 %.

Övriga fastigheter har värderats av externt värderingsföretag som har tagit hänsyn till marknadsinformation och fastigheternas kassaflöde. De parametrar som främst påverkar värdet på fastigheterna är förändring i avkastningskravet och eventuell uppkomst av vakanser. Direktavkastningskravet ligger i spannet 3,7 % -6,5 %. Länsförsäkringar Halland gör i vart och ett av fallen en bedömning av rimligheten i värdet och tar in underliggande värden i de innehav där så är möjligt. Där detta inte är möjligt finns en löpande kontakt med styrelsen i respektive bolag för att säkerställa riktigheten i värderingen av tillgångarna. Om misstankar finns att värdena i något av innehaven skulle vara inkorrekta så förmedlas detta till styrelsen som för detta vidare till respektive bolag.

forts. Not 23 REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER PÅ VÄRDERINGSKATEGORI

Koncernen				
2015	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	8 298	8 298
Aktier och andelar	776 533	-	1 011 971	1 788 504
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	816 374	-	-	816 374
Upplupen ränteintäkt	6 545	-	-	6 545
Derivat	-	-	-	-
S:a	1 599 452	-	1 020 269	2 619 721
Finansiella skulder värderade till verkligt värde				
Derivat	-	-	-	-
Övriga skulder	39 613	-	-	39 613
S:a	39 613	-	-	39 613

Moderbolaget

2015	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	8 084	8 084
Aktier och andelar	776 673	-	699 155	1 475 828
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	816 374	-	-	816 374
Övrig utlåning	-	-	-	-
Upplupen ränteintäkt	6 545	-	-	6 545
Derivat	-	-	-	-
S:a	1 599 592	-	707 239	2 306 831
Finansiella skulder värderade till verkligt värde				
Derivat	-	-	-	-
Övriga skulder	39 613	-	-	39 613
S:a	39 613	-	-	39 613

Koncernen				
2014	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	9 042	9 042
Aktier och andelar	738 426	-	931 948	1 670 374
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	853 350	-	41 118	894 468
Upplupen ränteintäkt	491	-	-	491
Derivat	-	-	-	-
S:a	1 592 267	917 896	64 212	2 574 375
Finansiella skulder värderade till verkligt värde				
Derivat	-	-	-	-
Övriga skulder	60 967	-	-	60 967
S:a	60 967	-	-	60 967

Noter

forts. Not 23 REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER PÅ VÄRDERINGSKATEGORI

Moderbolaget				
2014	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	8 840	8 840
Aktier och andelar	738 426	-	671 821	1 410 247
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	853 350	-	41 118	894 468
Upplupen ränteintäkt	491	-	-	491
Derivat	-	-	-	-
S:a	1 592 267	-	721 779	2 314 046
Finansiella skulder värderade till verkligt värde				
Derivat	-	-	-	-
Övriga skulder	43 586	-	-	43 586
S:a	43 586	-	-	43 586

Koncernens och moderbolagets innehav i Länsförsäkringar AB-koncernen är 692 089 (616 651) tkr.

NOT 24 ÅTERFÖRSÄKRARES ANDEL AV FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR

	2015	2014
Återförsäkrares andel i ingående avsättning för oreglerade skador	305 155	430 445
Återförsäkrares andel av förändring i avsättning för oreglerade skador	27 605	-125 290
S:a återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	332 760	305 155

NOT 25 FÖRUTBETALDA ANSKAFFNINGSKOSTNADER

Moderbolaget	2015	2014
Föregående års avsättning av förutbetalda anskaffningskostnader	8 500	9 000
Årets avsättning	36 962	8 500
Årets avskrivning	-8 501	-9 000
S:a förutbetalda anskaffningskostnader	36 962	8 500
Anskaffningskostnad med avskrivningstid inom ett år	36 962	8 500

NOT 26 LIKVIDA MEDEL / KASSA OCH BANK

Koncernen	2015	2014
Nedanstående delkomponenter ingår i likvida medel		
Kassa och banktillgodohavanden	302 951	130 979
S:a enligt rapporten över finansiell ställning och enligt rapporten över kassaflöden	302 951	130 979
Beviljad checkkredit uppgick till	-	-
Utnyttjad del av checkkredit	-	-
Moderbolaget	2015	2014
Nedanstående delkomponenter ingår i kassa och bank		
Kassa och banktillgodohavanden	302 805	130 834
S:a enligt balansräkningen och enligt rapporten över kassaflöden	302 805	130 834
Beviljad checkkredit uppgick till	-	-
Utnyttjad del av checkkredit	-	-

NOT 27 EGET KAPITAL

Bundet eget kapital
Reservfond
Syftet med reservfonden är att spara en del av nettovinsten, som inte går åt, för täckning av balanserad förlust.

Uppskrivningsfond
Posten omfattar belopp, som satts av till en uppskrivningsfond enligt bestämmelserna i 4 kap 1-2 § ÅRFL.

Fritt eget kapital
Balanserade vinstmedel
Utgörs av föregående års fria egna kapital efter en eventuell reservfondsavsättning och efter att eventuell vinstutdelning lämnats. Utgör, tillsammans med årets resultat, summa fritt eget kapital.

Ytterligare information om det egna kapitalet finns i Rapport över förändring i eget kapital.

NOT 28 AVSÄTTNING FÖR EJ INTJÄNADE PREMIER OCH KVARDRÖJANDE RISKER

	2015	2014
Avsättning för ej intjänade premier		
Vid årets början	265 126	255 770
Försäkring tecknad under perioden	678 409	638 992
Intjänade premier under perioden	-665 620	-630 636
Andra förändringar	-	-
Vid årets slut	277 915	264 126
Avsättning för kvardröjande risker		
Vid årets början	1 000	-
Tidigare års avsättning som tagits till resultatet	-	-
Nya avsättningar under perioden	-1 000	1 000
Andra förändringar	-	-
Valutaeffekt	-	-
Vid årets slut	0	1 000
S:a avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	277 915	265 126

Noter

NOT 29 AVSÄTTNING FÖR OREGLERADE SKADOR

	2015			2014		
	Brutto	Återförsäkrares andel	Netto	Brutto	Återförsäkrares andel	Netto
Avsättning för oreglerade skador						
Ingående balans rapporterade skador	636 158	-305 155	331 004	588 545	-304 152	284 393
Ingående balans inträffade, men ej ännu rapporterade skador	579 414	0	579 414	475 601	-126 293	349 308
Ingående balans avsättning för skaderegleringskostnader	38 163	0	38 163	36 530	0	36 530
S:a Ingående balans	1 253 735	-305 155	948 581	1 100 676	-430 445	670 231
Förväntad kostnad för skador som inträffat under innevarande period	531 993	-93 906	438 086	557 848	-52 381	505 467
Utbetalt/överfört till försäkringskulder eller andra kortfristiga skulder	-387 898	43 364	-344 535	-539 857	124 695	-415 162
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-39 790	22 937	-16 853	-92 138	52 977	-39 161
Effekt av beståndsoverlåtelse						
Verkligt värde övertag bestånd trafik (enl BR)	-	-	-	51 693	-	51 693
Livränterörelse	-	-	-	175 513	-	175 513
S:a Utgående balans	1 358 039	-332 760	1 025 279	1 253 735	-305 154	948 581
UB rapporterade skador	510 002	-184 221	325 782	453 431	-144 035	309 396
UB inträffade, men ej ännu rapporterade skador	630 537	-148 539	481 998	586 628	-161 119	425 509
UB skadelivräntor	173 472	0	173 472	175 513	0	175 513
UB avsättning för skaderegleringskostnader	44 027	0	44 027	38 163	0	38 163

Avsättningen för oreglerade skador i trafikförsäkring och olycksfallsförsäkring, start 2015, har diskonterats. Tyngdpunkten i framtida betalningsflöden uppfyller kraven i Finansinspektionens föreskrifter. Vid diskontering har en diskonteringsränta om 1,25 % (1,50 %) använts. Diskonteringsräntan är baserad på medelvärdet av räntan på 7-åriga svenska statsobligationer över åren 2011-2015, där värdet för 2015 beräknas som genomsnitt över perioden jan-aug. Från detta värde görs ett allmänt riskavdrag på 20 % av räntesatsen.

Avsättning för inträffade och rapporterade skador (kända skador) f.e.r. uppgår till 683 474 (636 158) tkr. I avsättningen ingår diskonterade reserver avseende trafik- och olycksfallsskador med 132 764 (111 144) tkr. Skadereserven för inträffade och rapporterade trafik- och olycksfallsskador uppgick, före diskontering till 184 749 (125 866) tkr. Avsättning för inträffade men ej rapporterade skador (okända skador) f.e.r. uppgår till 630 538 (579 414) tkr. I avsättningen ingår diskonterade reserver avseende trafik- och olycksfallsskador med 344 216 (315 069) tkr. Skadereserven för inträffade men ej rapporterade trafikskador uppgick, före diskontering till 446 708 (360 115) tkr. Anledningen till den stora förändringen mellan åren beror på att olycksfallsaffären började diskonteras 2015.

NOT 30 AVSÄTTNING FÖR ÅTERBÄRING OCH RABATTER

	2015	2014
Ingående balans återbäring och rabatter	11 500	-
Under perioden reglerad återbäring och rabatt	-11 500	-
Årets avsättning för ej förfallen återbäring	60 000	11 500
Årets avsättning för rabatter	60 000	11 500

NOT 31 AVSÄTTNING FÖR PENSION OCH LIKNANDE FÖRPLIKTELSE

Pensionsförpliktelser	2015	2014
Pension till VD	1 535	1 057
Avsättning för övriga pensionsförpliktelser	8 452	11 296
S:a avsättning för pension och liknande förpliktelser	9 987	12 353
Avsättning för åtagande enligt avtal		
Redovisat värde vid periodens ingång	12 353	15 206
Avsättningar som gjorts under perioden	-	-529
Belopp som tagits i anspråk under perioden	-	-2 324
Outnyttjade belopp som har återförts under perioden	-2 365	-
Redovisat värde vid periodens utgång	9 987	12 353

Bolaget har från och med 2008 två olika pensionsplaner i enlighet med bestämmelserna i kollektivavtal. Förmånsbestämd plan för alla födda 1971 och tidigare och avgiftsbestämd plan för alla födda 1972 eller senare. Avsättning görs ej i balansräkning då pensionerna tryggas genom försäkring hos FPK med löpande betalning.

Inom koncernen finns ett antal förmånsbestämda pensionsplaner. Den största av dessa planer är ett pensionsavtal från 2006 för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan få gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder.

Utöver denna plan finns en avsättning till en kapitalförsäkring till nuvarande VD som uppgår till 1 235 tkr.

Avgiftsbestämda pensionsplaner
Dessa planer är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period som de anställda utfört de tjänster avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS 19, Ersättningar till anställda, att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner. För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt punkt 30 i IAS 19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planer och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

NOT 32 ÖVRIGA SKULDER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Leverantörsskulder	14 875	14 688	14 875	14 688
Källskatter	2 032	1 893	2 032	1 893
Premieskatteskuld	18 141	18 121	18 141	18 121
Övriga skulder *	112 417	93 394	4 565	20 075
S:a övriga skulder	147 465	128 096	39 613	54 777

* I koncernen ingår belopp avseende återförsäkring och direktförsäkring. I moderbolaget redovisas detta på en egen balanspost.

Noter

NOT 33 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2015	2014
Semesterlöneskuld	7 269	6 481
Provisioner	1 027	1 485
Sociala kostnader	2 038	2 417
Räntekostnader	-	-
Övrigt	10 369	6 215
S:a upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	20 703	16 598

NOT 34 NÄRSTÅENDE

	År	Försäljning av tjänster (inbetald försäkringspremie) till närstående	Inköp av varor / tjänster från närstående	Övrigt (utbetald skadeersättning)	Fordran på närstående per 31 december	Skuld till närstående per 31 december
Sammanställning över närståendetransaktioner						
Koncernen						
Närståenderelation						
Intresseföretag						
Försäkringsmäklarna Väst Tommy Andersson AB, se not 20	2015	-	-	-	-	-
Försäkringsmäklarna Väst Tommy Andersson AB, se not 20	2014	-	-	-	-	-
Nyckelpersoner						
Nyckelpersoner i ledande ställning	2015	278	-	214	-	-
Nyckelpersoner i ledande ställning	2014	250	-	193	-	-

	År	Försäljning av tjänster (inbetald försäkringspremie) till närstående	Inköp av varor / tjänster från närstående	Övrigt (utbetald skadeersättning)	Fordran på närstående per 31 december	Skuld till närstående per 31 december
Sammanställning över närståendetransaktioner						
Moderbolaget						
Närståenderelation						
Dotterföretag						
Länsförsäkringar Hallands Förvaltningsaktiebolag, se not 19	2015	-	-	-	-	-
Länsförsäkringar Hallands Förvaltningsaktiebolag, se not 19	2014	-	-	-	-	-
Länsförsäkringar Halland Holding AB, se not 19	2015	-	-	-	-	-
Länsförsäkringar Halland Holding AB, se not 19	2014	-	-	-	-	-
Intresseföretag						
Försäkringsmäklarna Väst Tommy Andersson AB, se not 20	2015	-	-	-	-	-
Försäkringsmäklarna Väst Tommy Andersson AB, se not 20	2014	-	-	-	-	-
Nyckelpersoner						
Nyckelpersoner i ledande ställning	2015	278	-	214	-	-
Nyckelpersoner i ledande ställning	2014	250	-	193	-	-

Transaktioner med närstående är prissatta på marknadsmässiga villkor.

Transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning

Resultatdelning
De anställda inom Länsförsäkringar Halland har sedan flera år tillbaka ett resultatdelningssystem. Detta premierar produktivitet, effektivitet samt kundnöjdhet. All personal undantaget Verkställande direktören, riskkontroller och compliance omfattas av samma system.

Pensioner
För samtliga befattningshavare i bolaget gäller för försäkringsbranschen normala pensionsvillkor, vilket täckts genom försäkring. Den verkställande direktören har rätt att gå i pension vid 62 års ålder. En premiebaserad pensionsplan utgörande 35% av lönen har för detta ändamål tecknats av bolaget. I övrigt gäller lagstadgade försäkrings- och pensionsförmåner enligt gällande pensionsavtal mellan FAO-FTF. I samband med pensionsavgång slutbetalas FTP.

Avgångsvederlag
Till verkställande direktören utgår, vid uppsägning från bolagets sida, ett avgångsvederlag om en årslön.

Ställda säkerheter samt ansvarsförbindelser till förmån för närstående
Bolaget har tecknat en kapitalförsäkring, med verkställande direktören som försäkringstagare. Kapitalförsäkringen är pantsatt till verkställande direktören.Upplysningar om löner och ersättningar till styrelse och ledande befattningshavare lämnas i not 35.

NOT 35 ANSTÄLLDA OCH PERSONALKOSTNADER

	2015	2014
Moderbolaget		
Medelantal anställda		
Män	59	61
Kvinnor	88	88
S:a medelantal anställda	147	149
Medelantal ombud		
Fritidsombud	-	-
Specialombud	-	-
S:a medelantal ombud	-	-
Totalt medelantal ombud och anställda	147	149

	2015	2014
Löner, andra ersättningar samt sociala kostnader		
Styrelse och ledande befattningshavare, 16 (19) personer		
Löner och ersättningar	8 906	8 769
Sociala kostnader	6 038	5 903
varav pensionskostnader	3 151	3 060
S:a styrelse och ledande befattningshavare	14 944	14 672

	2015	2014
Övriga medarbetare		
Löner och ersättningar	63 140	64 799
varav rörlig ersättning	2 756	3 120
Sociala kostnader	29 198	29 375
varav pensionskostnader	11 601	11 881
S:a övriga medarbetare	92 338	94 174

Totalt, löner och andra ersättningar samt sociala kostnader		
Löner och ersättningar	72 046	73 568
varav rörlig ersättning	2 756	3 120
Sociala kostnader	38 387	38 338
varav pensionskostnader	14 752	14 941
S:a löner och andra ersättningar samt sociala kostnader	110 433	111 906

Ersättning till nyckelpersoner i ledande ställning	2015			2014		
	Grundlön styrelse arvoden	Rörlig ersättning	Summa	Grundlön styrelse arvoden	Rörlig ersättning	Summa
Styrelseledamöter						
Styrelsens ordförande Karin Starrin	220	72	292	220	65	285
Styrelsens vice ordförande Mikael Elström	99	52	151	99	51	150
Styrelseledamot Jan-Olof Arnäs	77	52	129	77	22	99
Styrelseledamot Mats Rydholm	19	9	28	77	20	97
Styrelseledamot Johan Sedelius-Hörberg	61	37	98	99	17	116
Styrelseledamot Karin Åkesson	55	15	70	77	13	90
Styrelseledamot AnnaKarin Hamilton	66	35	101	55	32	87
Styrelseledamot Maria Lundgren	55	18	73	55	46	101
Styrelseledamot Henrik Tingstorp	41	25	66	-	-	-
Fullmäktige	136	620	756	136	524	660
Verkställande direktören	1900	-	1900	1 908	-	1 908
Övriga ledande befattningshavare	5 940	-	5 940	5 836	-	5 836
S:a ersättningar till nyckelpersoner i ledande ställning	8 669	935	9 604	8 639	790	9 429

Ersättning till de fackliga representanterna har ej utgått.

Noter

forts. not 35 ANSTÄLLDA OCH PERSONALKOSTNADER

Ersättning till styrelsen

Till styrelsen utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. Fast arvode per år utgår med 198 tkr till ordförande, 77 tkr till vice ordförande och 55 tkr till övriga ledamöter. Rörligt arvode dvs. dagarvode utgår med 2 750 kronor per hel dag och 1 100 kronor per halv dag. Styrelsearvode utgår inte till personer anställda i bolaget. Ersättning till verkställande direktör beslutas av styrelsen. Ersättning till företagsledning och övriga anställda som rapporterar direkt till vd ska godkännas av styrelsen efter förslag av vd. Styrelsens godkännande sker på aggregerad nivå med angivande av procentuell löneökning. Enligt bolagsstämmans beslut utgår arvode till finansutskottets ledamöter som ingår i styrelsen (ej anställda), på 22 tkr, ersättning till revisionsutskottets ledamöter på 22 tkr, dessa redovisas som styrelsearvode. Av företagets pensionskostnader avser 0 (-) tkr styrelsens ordförande och 884 tkr (716) den verkställande direktören.

Ersättning till ledande befattningshavare

Länsförsäkringar Halland har endast fasta ersättningar till ledande befattningshavare. Rörliga ersättningar finns endast i avtal för säljande personal och utgör ca 4 procent av företagets totala lönekostnader. För samtliga befattningshavare i bolaget gäller för försäkringsbranschen normala pensionsvillkor vilket täckts genom försäkring. Den verkställande direktören har möjlighet att välja pension vid 62-års ålder. En premiebaserad pensionsplan utgörande 35% av lönen har för detta ändamål tecknats av bolaget. I övrigt gäller lagstadgade försäkrings- och pensionsförmåner enligt gällande pensionsavtal mellan FAO-FTF. I samband med pensionsavgång slutbetalas FTP.

Avgångsvederlag

För verkställande direktören gäller en ömsesidig uppsägning om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande 18 månadslöner.

Pensioner

Företaget har genom det centrala kollektivavtalet avseende tjänstepensioner som tryggats genom försäkring, en särskild rätt för vissa anställda, att den anställde kan avsluta sin tjänstgöring tidigast från och med 62 års ålder. Pensionen mellan 62 år och 65 år är förmånsbestämd. Pension beräknas utgå med cirka 65 % av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön menas den fasta lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Saco-förbunden. Den verkställande direktören har rätt att gå i pension vid 62 års ålder. En premiebaserad pensionsplan utgörande 35% av lönen har för detta ändamål tecknats av bolaget. Övrigt gäller lagstadgade försäkrings- och pensionsförmåner enligt gällande pensionsavtal mellan FAO-FTF. I samband med pensionsavgång slutbetalas FTP.

Berednings- och beslutsprocess, som tillämpas ifråga om ersättning till företagsledningen

Frågor om principer för förmåner till de anställda och beslut om förmåner och övriga anställningsvillkor för vd behandlas i den samlade styrelsen. Den årliga lönerrevisionen för vd och företagsledning behandlas i ett särskilt Ersättningsutskott bestående av ordförande och vice ordförande.

Principer för ersättning till ledande befattningshavare

Ledande befattningshavare i Länsförsäkringar Halland ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. Det är bolagets policy att ersättningarna ska vara i nivå med branschen i genomsnitt. Den totala ersättningen ska vara rimlig, präglad av måttfullhet och väl avvägd, samt bidra till en god etik och organisationskultur och präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Rörlig ersättning

Alla anställda inom Länsförsäkringar Halland, undantaget Verkställande direktören och compliance, har sedan flera år tillbaka ett resultatdelningssystem. Detta premierar produktivitet, effektivitet samt kundnöjdhet. Grunden i resultatdelningssystemet är att prestationer under året ska vara bättre än kalkylerat och baseras på det faktiska ekonomiska utfallet. I det fall resultatdelning utgår innebär det att ersättningen är lika oavsett befattning. Den målrelaterade ersättningen - resultat kan endast utgå om Bolagets totala resultat är positivt och beloppsmässigt ger utrymme för beräknad resultat ersättning. Om inte reduceras den målrelaterade ersättningen till hälften. Till vd och kontrollfunktionerna compliance och riskkontroll utgår ingen målrelaterad ersättning utan endast fast lön.

För anställda som i tjänsten utövar eller kan utöva ett inte oväsentligt inflytande på företagets risknivå (riskbärare) utbetalas 60 % av målrelaterad ersättning först efter tre år i de fall den målrelaterade ersättningen överstiger ett prisbasbelopp. Beloppsgränsen för uppskjutande av målrelaterad ersättning säkerställer att det inte skapas incitament till ett för högt risktagande och inte heller äventyrar bolagets långsiktigt hållbara resultat. Provisionsbaserad ersättning kan utgå till säljande personal. Provisionsbaserad ersättning regleras i lokala kollektivavtal.

Pension

Till förmån för verkställande direktören har Länsförsäkringar Halland tecknat en kapitalförsäkring. Försäkringens värde uppgår per 2015-12-31 till 1 235 tkr (988). Under 2015 har 217 tkr (63) löpande satts av till kapitalförsäkringen.

Övriga förmåner

Vid sidan av ovanstående förmåner erbjuds tjänstebil enligt vid var tid gällande villkor (dock utan bruttolöneavdrag), individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtlig personal.

Andel kvinnor bland ledande befattningshavare, %	2015	2014
Styrelseledamöter	50%	50%
Andra ledande befattningshavare	50%	50%

Not 36 ARVODE OCH KOSTNADERSÄTTNINGAR TILL REVISORER

	2015	2014
KPMG		
Revisionsuppdrag	344	288
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	213	222
Skatterådgivning	-	18
Andra uppdrag	-	-
Lekmannarevisorer, revisionsuppdrag	58	55
S:a arvode och kostnadsersättningar till revisorer	615	583

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

NOT 37 TILLÄGGSUPPLYSNINGAR ANGÄENDE FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN

Koncern	Totalt 2015	Försäkringsklasser							
		Olycksfall och sjukdom	Motorfordon övriga klasser	Brand och annan egen-domsskada	Allmän ansvarighet	Rätts-skydd	Motorfordon ansvar mot tredje man	Summa direkt försäkring	Mottagen återför-säkring
Premieinkomst, brutto	678 409	36 522	177 229	298 173	13 075	10 318	104 269	639 585	38 823
Premieintäkt, brutto	665 350	35 687	172 394	290 771	12 690	10 057	104 369	625 968	39 382
Försäkringsersättning, brutto	-541 015	-37 389	-113 949	-241 959	-13 448	-8 211	-81 913	-496 869	-44 146
Driftskostnad, brutto	-93 536	-5 648	-23 203	-46 816	-2 252	-1 633	-13 613	-93 165	-371
Resultat av avgiven återförsäkring	11 366	-7 311	1 280	12 863	1 775	-87	2 847	11 366	-
Skadeprocent, brutto (%)	81,3%	104,8%	66,1%	83,2%	106,0%	81,6%	78,5%	79,4%	112,1%

Not 38 TILLÄGGSUPPLYSNING TILL KASSAFLÖDEN

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Betalda räntor och erhållen utdelning	18 900	7 842	11 213	7 842
Erhållen utdelning	18 900	7 842	11 213	7 842
Erhållen ränta	4 737	4 015	4 737	4 015
Erlagd ränta	-799	-4 506	-799	-4 506

Justering för poster som inte ingår i kassaflödet

Av- och nedskrivningar av tillgångar	7 883	1 665	2 373	1 665
Realisationsvinster och -förluster i tillgångar	-248 415	-87 407	-240 728	-87 407
Uppskrivning/värdeförändring	56 295	-161 590	56 305	-161 590
Förändring av avsättningar	107 159	296 861	107 159	296 861
S:a justeringar	-77 077	49 529	-74 891	49 529

Noter

Not 39 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGSTIDPUNKTER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Koncernen 2015	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Immateriella tillgångar	-	-	-
Materiella tillgångar	-	164 321	164 321
Förvaltningsfastigheter	-	118 296	118 296
Aktier och andelar	1 483 987	312 815	1 796 802
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	816 374	816 374
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	287	287
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar - Oreglerade skador	134 402	198 358	332 760
Skattefordran aktuell skatt	-	-	-
Övriga fordringar	235 200	-	235 200
Likvida medel	302 951	-	302 951
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter - Förutbetalda anskaffningskostnader	36 962	-	36 962
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	71 560	-	71 560
S:a tillgångar	2 265 062	1 610 451	3 875 513
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring) - Ej intjänade premier och kvardröjande risker	277 915	-	277 915
- Oreglerade skador	681 965	676 074	1 358 039
- Återbäring och rabatter	-	60 000	60 000
Andra avsättningar - Pensioner och liknande förpliktelser	2 047	7 941	9 988
- Skatter	288 307	-	288 307
- Övriga avsättningar	312	-	312
Derivat	-	-	-
Övriga skulder	187 764	-	187 764
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	20 703	-	20 703
S:a skulder och avsättningar	1 459 013	744 015	2 203 028
Moderbolaget 2015	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Byggnader och mark	-	274 921	274 921
Aktier och andelar i koncern- & intresseföretag	-	312 815	312 815
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	-	-
Aktier och andelar	1 483 912	-	1 483 912
Obligationer och räntebärande värdepapper	576 226	240 148	816 374
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	287	287
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar - Oreglerade skador	134 402	198 358	332 760
Fordringar avseende direktförsäkring	151 703	-	151 703
Fordringar avseende återförsäkring	52 576	-	52 576
Skattefordran aktuell skatt	-	-	-
Övriga fordringar	30 920	-	30 920
Materiella tillgångar	-	7 696	7 696
Likvida medel	302 805	-	302 805
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter - Förutbetalda anskaffningskostnader	36 962	-	36 962
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	71 559	-	71 559
S:a tillgångar	2 841 066	1 034 226	3 875 292

forts. not 39 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGSTIDPUNKTER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Moderbolaget 2015	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring) - Ej intjänade premier och kvardröjande risker	277 915	-	277 915
- Oreglerade skador	681 965	676 074	1 358 039
- Återbäring och rabatter	-	60 000	60 000
Andra avsättningar - Pensioner och liknande förpliktelser	2 047	7 940	9 987
- Skatter	-	128 077	128 077
- Övriga avsättningar	-	-	313
Skulder avseende direktförsäkring	72 090	-	72 090
Skulder avseende återförsäkring	43 441	-	43 441
Skatteskuld aktuell skatt	40 299	-	40 299
Övriga skulder	39 613	-	39 613
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	20 703	-	20 703
S:a skulder och avsättningar	1 178 074	872 091	2 050 478
Koncernen 2014	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Immateriella tillgångar	1 843	-	1 843
Materiella tillgångar	-	167 924	167 924
Förvaltningsfastigheter	-	94 421	94 421
Aktier och andelar	1 670 374	9 042	1 679 416
Obligationer och räntebärande värdepapper	176 075	718 393	894 468
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	407	407
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar - Oreglerade skador	103 753	201 402	305 155
Skattefordran aktuell skatt	4 770	-	4 770
Övriga fordringar	201 979	2 718	204 697
Likvida medel	130 979	-	130 979
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter - Förutbetalda anskaffningskostnader	8 500	-	8 500
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	20 192	-	20 192
S:a tillgångar	2 318 465	1 194 307	3 512 772
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring) - Ej intjänade premier och kvardröjande risker	265 126	-	265 126
- Oreglerade skador	426 270	827 465	1 253 735
- Återbäring och rabatter	11 500	-	11 500
Andra avsättningar - Pensioner och liknande förpliktelser	875	11 478	12 353
- Skatter	-	292 531	292 531
- Övriga avsättningar	-	-	-
Derivat	-	-	-
Övriga skulder	60 967	-	60 967
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	83 727	-	83 727
S:a skulder och avsättningar	848 465	1 131 474	1 979 939

Ordlista

Allmänt

AFFÄR FÖR EGEN RÄKNING, F E R

Den del av försäkringsaffären som ett försäkringsbolag själv står risken för och som alltså inte återförsäkras hos andra bolag. Affär för egen räkning är med andra ord bruttoaffär minskat med avgiven återförsäkring.

BRUTTOAFFÄR

Försäkringsaffär utan avdrag för den del av affären som återförsäkras hos andra bolag.

DIREKTFÖRSÄKRING

Försäkringsaffär som avser avtal direkt mellan försäkringsgivare(försäkringsbolag) och försäkringstagare. Försäkringsbolaget är, till skillnad från vid mottagen återförsäkring, direkt ansvarigt gentemot försäkringstagarna.

KOMBINERAD FÖRSÄKRING

All egendomsförsäkring exklusive motorfordonsförsäkring.

MOTTAGEN ÅTERFÖRSÄKRING

Med mottagen återförsäkring förstås återförsäkringsaffär som mottages från andra försäkringsföretag. Mottagande bolag har i detta fall inget direkt ansvar gentemot försäkringstagarna.

ÅTERFÖRSÄKRING

Om ett försäkringsbolag inte kan eller vill bära hela den ansvarighet som det iklätt sig gentemot försäkringstagare, återförsäkrar bolaget de tecknade försäkringarna, helt eller delvis, hos andra bolag. Man talar här om avgiven återförsäkring (indirekt försäkring) hos de sistnämnda bolagen.

Termer i resultaträkning och rapport över finansiell ställning, kassaflödes- och resultatanalys

AVSÄTTNING FÖR EJ INTJÄNADE PREMIER

En skuldpost som i princip motsvarar den del av premieinkomsten som vid bokslutet hänför sig till nästkommande år.

AVSÄTTNING FÖR OREGLERADE SKADOR

De skador som inträffar under räkenskapsåret hinner av olika skäl (tidskrävande utredningar m m) inte alltid slutregleras före årets utgång. I bokslutet måste därför en avsättning göras för beräknade, ännu inte utbetalda försäkringsersättningar.

AVSÄTTNING FÖR ÅTERBÄRING

Reserv för återbäring, som tilldelats kunderna, men vid bokslutstillfället ännu inte förfallit till betaling.

AVVECKLINGRESULTAT

I årsbokslutet reserveras medel för skador som inte är slutreglerade vid räkenskapsårets utgång, i *Avsättning för oreglerade skador*. Den bedömning av kommande utbetalningar som gjorts kan av olika skäl visa sig felaktig. Inflationstakten kan bli en annan än den som förutsattes när skadan värderades. Lagstiftning och/eller praxis beträffande personskador kan förändras. Vidare är det rent allmänt svårt att bedöma utbetalningarna för en komplicerad skada, vars slutreglering kan ligga flera år framåt i tiden. Om det beräknadeersättnings beloppet för en skada visar sig vara övervärderat, uppstår en avvecklingsvinst när ersättningsbeloppet bedöms på nytt eller när skadan slutregleras. Om beloppet undervärderats blir det på motsvarande sätt en avvecklingsförlust.

DISKONTERAD RESERV

Diskontering innebär att reserven beräknas som framtida utbetalningar med avdrag för förväntad framtida avkastning på reserven.

DRIFTSKOSTNADER I FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN

Driftskostnader är en sammanfattande benämning på kostnader för anskaffning, försäljning och administration. Kostnader för skadebehandling inkluderas i *Försäkringsersättningar*.

FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGAR

Utbetalda försäkringsersättningar plus Avsättning för oreglerade skador vid årets slut minus Avsättning för oreglerade skador vid årets början. En del av försäkringsersättningarna utgörs av reservavvecklingsresultat.

FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR

Sammanfattade benämningar på gjorda avsättningar för ej intjänade premier och kvardröjande risker, oreglerade skador och återbäring. Avsättning för ej intjänade premier motsvarar i princip den del av premieinkomsten som vid bokslutet hänför sig till nästkommande år.

IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

Utgifter för utveckling, där forskningsresultat eller annan kunskap tillämpas för att åstadkomma nya eller förbättrade produkter eller processer, redovisas som en tillgång i balansräkningen, om produkten/processen är tekniskt och kommersiellt användbar och företaget har tillräckliga resurser att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången. I balansräkningen redovisade utvecklingskostnader är upptagna till anskaffningsvärde minus

ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Den immateriella tillgången ska vara identifierbar och förväntas ge framtida ekonomiska fördelar.

KAPITALAVKASTNING ÖVERFÖRD FRÅN FINANSRÖRELSEN

Premier betalas i förskott, medan drifts- och skadekostnader betalas i efterskott. De medel som inte betalats ut placerar bolaget så att det ger en avkastning. Den beräknade räntan, kalkylräntan, på dessa placeringar förs över från kapitalförvaltningen till försäkringsrörelsen.

KASSAFLÖDESANALYS

Kassaflödesanalysen beskriver förändringen i de likvida tillgångarna under räkenskapsperioden. Kassaflödesanalysen uppdelas i kassaflöde från löpande verksamhet, investeringar och finansiering.

KVARDRÖJANDE RISKER

Om Avsättning för ej intjänade premier bedöms otillräcklig för att täcka förväntade skade- och driftkostnader för det gamla försäkringsbeståndet fram till nästa förfalldag, skall denna ökas med avsättning för kvardröjande risker.

PREMIEINKOMST

Under året inlutna premier med förfalldag under det aktuella året, fordringar avseende pågående försäkringsavtal samt förskottsbetalda premier med förfalldag under det aktuella året.

PREMIEINTÄKTER

Avser den premieinkomst som avser räkenskapsåret. Premierna inbetalas vid skilda förfalldagar under året och avser som regel en försäkringstid av ett år. Vid räkenskapsåret slut har bolaget således erhållit premier som till större eller mindre del avser närmast följande år.

Denna del av premieinkomsten redovisas i bokslutet som en skuldpost: Avsättning för ej intjänande premier (utgående premiereserv). Motsvarande skuldpost vid räkenskapsårets början frigörs och är en intäkt för det aktuella året (ingående premiereserv). Se även kvardröjande risker nedan.

Premieintäkten för året består av följande poster; Avsättning för ej intjänade premier vid årets början plus Premieinkomst under året minus Avsättning för ej intjänade premier vid årets slut.

UPPSKJUTEN SKATT

Skatteskuld på realiserade vinster, på skillnaden mellan bokfört och skattemässigt värde på fastigheter, samt på andra temporära skillnader.

Övriga termer och nyckeltal

DIREKTAVKASTNINGSPROCENT

Nettot av ränteintäkter, räntekostnader, utdelning på aktier och andelar och över-/underskott på egna fastigheter i procent av tillgångarnas utgående marknadsvärden inklusive upplupen ränta plus viktning (in- respektive utgående värden) av i försäkringsrörelsen under året uppkomna kassaflödesnetto.

KAPITALBAS

Kapitalbasen är enkelt uttryckt det tillgängliga kapitalet. Ett företags kapitalbas består av eget kapital och öppet redovisade övervärden (netto) i tillgångar, exklusive värdet av immateriella tillgångar samt skillnaden mellan odiskonterade och diskonterade avsättningar för oreglerade skador.

KONSOLIDERINGSGRAD

Förhållandet mellan konsolideringskapital och premieinkomst för egen räkning. Uttrycks i procent och används inom skadeförsäkring.

KONSOLIDERINGSKAPITAL

Sammanfattade benämning på summan av beskattat eget kapital, obeskattade reserver, uppskjuten skatt samt övervärden i dotterföretag.

SKADEPROCENT, DIREKT FÖRSÄKRING

Försäkringsersättningarna i direkt försäkring dividerade med premieintäkterna i direkt försäkring.

SOLVENS-MARGINAL

Erforderlig solvensmarginal är ett mått på lägsta nivå på kapitalbasen, som tillåts enligt gällande lagstiftning. Beräkningen av den görs dels utifrån bolagets premieinkomster, dels utifrån dess skadeersättningar. Den erforderliga solvensmarginalen är det högsta av de två beräknade värdena.

TOTALAVKASTNINGSPROCENT

Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt realiserade värdeförändringar under året i relation till under året genomsnittligt förvaltad kapital, dvs. ingående marknadsvärde plus viktning (in- respektive utgående värden) av i försäkringsrörelsens under året uppkomna kassaflödesnetto.

TOTALKOSTNADSPROCENT, DIREKT FÖRSÄKRING

Summan av försäkringsersättningar och driftskostnader i direkt försäkring dividerad med premieintäkten i direkt försäkring.

Revisionsberättelse och granskningsrapport

Till årsstämman i Länsförsäkringar Halland, org. nr 549202-0028

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Halland för år 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och en koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag, och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna

riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balans-

räkningen för moderbolaget och för koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar Halland för år 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt försäkringsrörelselagen.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen

om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Jag tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Halmstad den 18 februari 2016

Ronnie Wernersson
Auktoriserad revisor
KPMG AB

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Halland org nr 549202-0028

Granskningsrapport

Lekmannarevisorernas granskningsrapport enligt 12 kap 56 § försäkringsrörelselagen.

Vårt uppdrag är att granska att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och tillfredsställande sätt samt säkerställa en demokratisk insyn i och kontroll av bolagets verksamhet utifrån ett kundägt perspektiv.

Vi har granskat bolagets verksamhet under räkenskapsåret 2015. Granskningen har utförts i enlighet med god revisionssed.

Vi har vid vår granskning inte funnit något annat än att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll varit tillräcklig. Enligt vår bedömning föreligger inte någon anledning till anmärkning mot styrelsens ledamöter eller verkställande direktören.

Halmstad den 18 februari 2016

Gunnel Bengtsson

Hans Johansson

Av bolagsstämman i Länsförsäkringar Halland utsedda lekmannarevisorer.

REVISORER

Ronnie Wernersson

Född: 1955, auktoriserad revisor, Halmstad, ordinarie revisor KPMG AB

Peter Zell

Född: 1949, auktoriserad revisor, Halmstad, suppleant KPMG AB

Gunnel Bengtsson

Född: 1946, civilekonom Halmstad, lekmannarevisor

Hans Johansson

Född: 1949, redovisningskonsult Kungsbacka, lekmannarevisor

Bolagsstyrningsrapport

Länsförsäkringar Halland är ett ömse-sidigt försäkringsbolag. Bolagsformen innebär att bolaget i sin helhet ägs av skadeförsäkringstagarna och att de i sin egenskap av delägare kollektivt står risken för kapitalet i bolaget.

Regler för styrning av Länsförsäkringar Halland finns främst i Försäkringsrörelselagen, Finansinspektionens och Europeiska tillsynsmyndigheters direktiv, förordningar, föreskrifter och allmänna råd samt i rekommendationer utgivna av relevanta organisationer, exempelvis Svensk kod för bolagsstyrning (koden). Koden riktar sig främst till noterade bolag men även till bolag med stor ägarspridning, till exempel ömsesidiga försäkringsbolag. Styrelsen för Länsförsäkringar Halland har därför beslutat att bolaget ska följa koden i tillämpliga delar. Dessutom finns regler om styrning av bolaget i *Bolagsordningen* och i ett stort antal interna policys och riktlinjer fastställda av behöriga bolagsorgan.

Bolagsstyrningsrapporten för 2015 är huvudsakligen upprättad i enlighet med kodens bestämmelser, men avvikelser kan förekomma utan att förklaring lämnas. Bolagsstyrningsrapporten har inte granskats av revisorerna.

Ansvarsfördelning

Styrning och kontroll av Länsförsäkringar Halland fördelas mellan bolagsstämma, styrelse och vd i enlighet med reglerna i det externa ramverket, *Bolagsordningen* och det interna regelverket

som fastställts av styrelsen.

Länsförsäkringar Halland tillämpar, liksom övriga länsförsäkringsbolag, ett representativt system, som innebär att delägarnas rätt att besluta på bolagsstämman ska utövas av en fullmäktigeforsamling. Fullmäktige utses av delägarna enligt den ordning som anges i *Bolagsordningen*. Nomineringskommittéer tar in nomineringar och föreslår ledamöter till fullmäktige enligt *Instruktion för nomineringskommittéer*. Antalet fullmäktigeledamöter uppgår till 61 representanter, proportionellt fördelade på samtliga kommuner i länet. Dokument som rör bolagets styrning, t ex *Bolagsordning*, samt beskrivning av fullmäktigeorganisationen finns publicerade på Länsförsäkringar Hallands hemsida www.LFhalland.se.

Bolagsstämma

Bolagsstämman är högsta beslutande organ i Länsförsäkringar Halland. Här utövas fullmäktiges rätt att besluta i bolagets angelägenheter.

Ordinarie bolagsstämma ska hållas under första tertialet i Hallands län på den ort som styrelsen bestämmer. 2015 genomfördes bolagsstämman i Varberg. På ordinarie bolagsstämma behandlas bolagets utveckling och beslut tas i ett antal centrala ärenden såsom förändringar i *Bolagsordningen*, ansvarsfrihet för styrelsen, val av styrelse, revisorer, lekmannarevisorer och valberedning samt ersättning till dessa. Bolagsstämman utser ordförande i styrelsen medan styrel-

sen inom sig utser vice ordförande.

Fullmäktiges deltagande på bolagsstämman förutsätter fysisk närvaro. I *Bolagsordningen* beskrivs förfarandet vid bolagsstämman i detalj. Länsförsäkringar Halland eftersträvar alltid att styrelsen, företagsledningen och minst en extern revisor samt en lekmannarevisor, är närvarande vid bolagsstämman. Protokoll från bolagsstämma publiceras på bolagets hemsida.

Valberedning

Vid bolagsstämman utses en valberedning med huvudsaklig uppgift att utarbeta förslag till val av styrelse och revisorer, samt ersättning till dessa. Valberedningens ledamöter väljs normalt för en mandattid om tre år.

Valberedningens uppgifter och arbetsformer framgår av *Instruktion för valberedningen*. Instruktionen fastställs årligen av bolagsstämman. Valberedningen ska enligt instruktionen presentera sina förslag för fullmäktige senast i kallelsen till respektive bolagsstämma. Förslagen ska motiveras och redogörelse för hur valberedningens arbete har bedrivits ska beskrivas.

Styrelsen

Styrelsen ska enligt *Bolagsordningen* bestå av lägst fem och högst nio ledamöter. Styrelsen består av åtta ordinarie stämموالدا ledamöter. Därutöver ingår vd och två ordinarie personalrepresentanter. Mandattiden för de stämموالدا

ledamöterna är tre år. Mandattidens längd baseras på bedömningen att styrelsearbetet i ett försäkringsbolag är av särskilt komplex natur och kräver en relativt sett lång inlärningstid.

Styrelsens arbete

Styrelsen fastställer årligen sin årsarbetsplan, bestående av kalendarium för året och en *Ärsagenda*. Vid det konstituerande styrelsemötet efter årsstämman 2015 valdes vice ordförande och ledamöterna i styrelsens utskott utsågs. Styrelsen har fastställt arbetsordningen för sitt arbete, *Styrelsens arbetsordning*, vilken finns tillgänglig på www.LFhalland.se. I arbetsordningen stipuleras att styrelsen är ytterst ansvarig för bolagets organisation och förvaltning. Styrelsen har därför beslutat i frågor som är av väsentlig betydelse och av övergripande natur rörande bolagets verksamhet under året. Styrelsen har även fastställt strategier och övergripande mål för Länsförsäkringar Halland samt upprättat övergripande interna regelverk för bolagets riskhantering. Styrelsen fastställde 14 december bolagets FLAOR/ERSA-rapport, vilken har rapporterats in till Finansinspektionen. Styrelsen har via löpande rapporteringar följt bolagets ekonomiska och finansiella ställning.

Styrelsen har även under året övervakat att det finns en tillfredsställande kontroll av bolagets efterlevnad av lagar och andra regler som gäller för bolagets verksamhet. Styrelsens har under året löpande utvärderat företagsstyrningssystemets effektivitet och lämplighet och bedömer att det inte finns någon anledning till att göra några materiella förändringar i det befintliga företagsstyrningssystemet. Styrelsen har stor tilltro till bolagets arbetssätt för att hantera och kontrollera bolagets riskexponering. Styrelsen har som en del i sin bedömning låtit internrevision granska bolagets företagsstyrningssystem, inklusive riskhanteringssystemet. Den av styrelsen fastställda internrevisionsplanen är riskbaserad och långsiktig, vilket innebär att företagsstyrningssystemet och bolagets viktigaste processer granskas under en flerårsperiod. Styrelsen har baserat sin bedömning på rapporter från internrevision, risk-

kontroll och compliance samt med hjälp av resultatet från bolagets kontroller och den löpande rapporteringen av risker och incidenter som sker till styrelsen. Under året har styrelsen även fortsatt fördjupa sig i Solvens 2-regelverket som trädde i kraft 1 januari 2016.

Styrelsen har under 2015 genomfört sju ordinarie sammanträden. Styrelsemötena har i huvudsak hållits i Halmstad. Styrelsemötet i samband med bolagsstämman hölls i Varberg. Därutöver genomfördes ett av styrelsemötena i samband med ett styrelseseminarium i Stockholm med fördjupning kring olika strategiska frågor och besök på Länsförsäkringar AB. Styrelsens sekreterare är Anette Johansson, vd-stab.

Utvärdering av styrelsens arbete

Styrelsen genomför årligen en utvärdering av styrelsearbetet. Som metod används ett digitalt frågeformulär som sammanställts och behandlats på ordinarie styrelsemöte. Styrelsen har också genomfört en utvärdering av vd:s insatser utan dennes närvaro. Mellan styrelsemötena har ordföranden och vd haft täta kontakter där avstämmningar och dialog skett i angelägna frågor.

Styrelsens utskott

I syfte att effektivisera styrelsearbetet har styrelsen inrättat ett antal utskott. Utskottens arbete regleras av styrelsens och utskottens arbetsordningar. Utskotten rapporterar till styrelsen och mötena protokollförs. Protokollen delges styrelsen. Utskotten består av ordföranden, vice ordföranden och ytterligare två styrelseledamöter enligt ett rullande schema. I finansutskottet ingår även vd. I ersättningsutskottet ingår ordförande och vice ordförande. Utskottens ledamöter under året redovisas i sammanställning på nästa sida.

Finansutskott

Finansutskottets uppgift är att strategiskt leda, besluta och följa bolagets förvaltning av dess placeringstillgångar. Finansutskottet har under året haft åtta ordinarie möten, ett extra möte samt ett gemensamt möte med två andra länsför-

säkringsbolags finansutskott för att utbyta erfarenheter.

Risk- och revisionsutskott

Risk- och revisionsutskottet ansvarar för beredningen av styrelsens arbete med att kvalitetssäkra bolagets interna styrning. Detta innefattar ett antal uppgifter som till exempel övervakning av bolagets finansiella rapportering, riskhantering och riskkontroll och regelefterlevnad samt bereda samtliga riskrelaterade frågor och styrelsens del i FLAOR/ERSA-processen inför beslut i styrelsen. Sex möten har genomförts under året och därutöver utökades styrelsemötet i december till att även innefatta utskottets risk- och revisionsärenden.

Ersättningsutskott

Ersättningsutskottet ansvarar för att bereda väsentliga ersättningsbeslut. Utskottet tar årligen del av resultatet från den uppföljning av företags ersättningar som genomförts av compliance samt bedömer hur väl efterlevnaden av *Riktlinje för ersättning* varit. Två möten har genomförts i ersättningsutskottet under 2015.

Revisorer

Vid bolagsstämman 2015 utsågs auktoriserade revisorn Ronnie Wernersson till ordinarie revisor och auktoriserade revisorn Peter Zell till revisorssuppleant. Båda är anställda vid KPMG i Halmstad. Utöver dessa har stämman utsett två lekmannarevisorer, Hans Johansson och Gunnel Bengtsson.

Risk- och revisionsutskottet, bolagets lekmannarevisorer och vd sammanträder med revisorerna vid minst två tillfällen per år. Vid dessa sammanträden behandlas bolagets utveckling och förvaltning. I samband med styrelsens behandling av årsbokslutet, träffar externrevisorn styrelsen och redovisar sina iakttagelser från revisionen.

Bolagets kvartalsrapporter granskas inte av revisorerna.

Internrevision

Bolaget har en funktion för internrevision. Tjänsten är upphandlad från Länsförsäkringar AB:s internrevisions-

enhet som har särskild kompetens inom området. Internrevisions revisionsplan behandlas i risk- och revisionsutskottet i samråd med den externa revisorn och fastställs av styrelsen. Utfallet av internrevisions arbete rapporteras till risk- och revisionsutskottet och styrelsen.

Verkställande direktören

Christian Bille, är sedan 1 april 2009 Länsförsäkringar Hallands verkställande direktör (vd).

Vd:s uppdrag inom länsförsäkringsgruppen är styrelseledamot i Länsförsäkringar Bank och styrelseledamot i Länsförsäkringar Hypotek. Förutom förtroendeuppdrag inom länsförsäkringsgruppen har Christian förtroendeuppdrag som ordförande i HHIAB - Högskolan i Halmstads investeringsaktiebolag.

Vd ingår i Länsförsäkringar Hallands styrelse. För den operativa verksamheten har styrelsen upprättat en särskild vd-instruktion, *Instruktion för Vd*.

Vd har inga aktieinnehav eller delägarskap i företag som Länsförsäkringar Halland har betydande affärsförbindelser med.

Ersättningar

Bolagets *Riktlinje för ersättning* som beslutas av styrelsen, anger principer för bolagets ersättningar.

Bolagets styrelse beslutar om ersätt-

ning och övriga anställningsvillkor för vd, företagsledning och kontrollfunktioner. Ersättningsutskottet bereder de väsentliga ersättningsbesluten. Beslut om personalförmåner fattas av vd och ska årligen anmälas till bolagets styrelse.

Basen i ersättningsmodellen utgörs av fast ersättning. Därutöver finns provisionsbaserad och målrelaterad ersättning som ett komplement. Provisionsbaserad ersättning regleras i lokala kollektivavtal för säljande personal. Den målrelaterade ersättningen ska uppmuntra och belöna goda prestationer som långsiktigt leder till att Länsförsäkringar Halland utvecklas positivt. Regelverk och parametrar för denna målrelaterade ersättning beslutas årligen av styrelsen. Till vd och kontrollfunktionerna compliance och riskkontroll utgår ingen målrelaterad ersättning utan endast fast lön. I not 1 och 35 redogörs för bolagets ersättningar till anställda och styrelsen.

Intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen 2015

Styrelsen ansvarar för att bolagets finansiella rapportering upprättas i enlighet med tillämpliga lagar, föreskrifter och enligt god redovisningssed. Styrelsen ansvarar för riktlinjer för kontroll och styrning av verksamheten. I detta ansvar

ingår att upprätta ett effektivt system för riskhantering och intern styrning och kontroll av den finansiella rapporteringen.

Kontrollmiljö

Basen för den interna kontrollen av den finansiella rapporteringen utgörs av kontrollmiljön med den organisation, beslutsordning, samt fördelning av befogenheter och ansvar mellan de olika organ styrelsen och vd har inrättat för bolaget. Denna ordning dokumenteras och kommuniceras i styrdokument i form av interna policyer, riktlinjer och instruktioner. Exempel på sådana styrdokument är delegeringsbestämmelser och attestinstruktion.

Styrelsen har utsett ett risk- och revisionsutskott med uppgift att kvalitetssäkra bolagets interna styrning och kontroll. Vidare har styrelsen inrättat en funktion för internrevision i syfte att stödja styrelsen i uppföljningen av att verksamheten bedrivs enligt med styrelsens beslut. Identifiering, analys och uppföljning av risker sker löpande genom riskkontroll. Löpande kontroll och uppföljning av efterlevnad av externt och internt regelverk sker genom funktionen compliance.

Processen för intern kontroll och riskhantering baseras på kontrollmiljön och omfattar fyra huvudaktiviteter: riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning.

En mera detaljerad beskrivning av risker och riskhantering finns i not 2, Risker och riskhantering.

Riskbedömning

Riskbedömning omfattar att identifiera och kartlägga väsentliga risker som påverkar den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen. Dessa risker kartläggs och identifieras på bolagsnivå och enhetsnivå. Bolaget styrs med hjälp av processer, där riskhantering är inbyggd i varje process och olika metoder används för att värdera och begränsa risker och för att säkerställa att identifierade risker hanteras i enlighet med fastställda styrdokument.

Kontrollaktiviteter

Riskerna i den finansiella rapporteringen begränsas genom noggrant förberedda bokslut, standardiserade arbetsrutiner med inbyggda kontrollfunktioner samt utvärdering av kontinuerliga förbättringar. Inom varje process finns kontrollaktiviteter och kontroller som syftar till att hantera de risker som bedömts som väsentliga. Ett kontinuerligt arbete pågår med att eliminera och reducera identifierade väsentliga risker, som

påverkar den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen. Arbetet inkluderar utveckling och förbättring av kontrollaktiviteter samt insatser för att medarbetarna ska ha rätt kompetens. Den finansiella informationen analyseras och granskas på olika nivåer i bolaget innan den blir offentligt publicerad.

Information och kommunikation

Inom bolaget finns etablerade informations- och kommunikationsvägar, som syftar till att främja fullständighet och riktighet i den finansiella rapporteringen. De interna styrdokumentet är föremål för översyn och beslut minst en gång per år. Styrdokumentet publiceras i bolagets ledningssystem och finns tillgängliga via bolagets intranät. Varje chef ska se till att styrdokument kommuniceras till underställd personal.

Uppföljning

Styrelsen har utsett en från den operativa verksamheten oberoende granskningsfunktion, internrevision. Dess huvudsakliga uppgifter är att stödja styrelsen med utvärdering av att verksamhetens omfattning och inriktning överensstämmer med av styrelsen utfärdade riktlinjer

och fattade beslut. Internrevision ska även granska och utvärdera bolagets organisation, rutiner, styrning och kontroll av verksamheten, samt om rapporteringen till styrelsen ger en korrekt bild av verksamheten och om verksamheten bedrivs effektivt mot av styrelsen uppsatta mål samt enligt gällande interna och externa regelverk. Internrevision rapporterar till risk- och revisionsutskottet och styrelsen.

Funktionen compliance har till uppgift att fortlöpande identifiera, bedöma, övervaka och rapportera compliance-risker, det vill säga risker för bristande regelefterlevnad som kan medföra försämrat anseende, finansiella förluster och sanktioner enligt lag eller föreskrift. Rapportering sker till vd, risk- och revisionsutskottet och styrelsen.

Funktionen riskkontroll har till uppgift att fortlöpande identifiera, bedöma, övervaka och rapportera risker inom den operativa organisationen. Riskkontroll är en samlande, självständig funktion som löpande rapporterar till vd, risk- och revisionsutskottet och styrelsen.

*Styrelseledamot från årsstämman 2015. **Styrelseledamot till årsstämman 2015. ***Föredragande

Styrelse

Styrelsens ledamöter

Styrelsens ledamöter är genom sin långa erfarenhet från olika områden och branscher en stor tillgång för bolaget. Ledamöternas lokala förankring garanterar samtidigt att bolaget behåller närheten till sina kunder och fortsätter att utveckla helhetserbjudanden efter kundernas behov och önskemål.

KARIN STARRIN

Född: 1947, styrelsens ordförande, t. landshövding och generaldirektör, Heberg. **Mandattid utgår:** 2017

MIKAEL ELSTRÖM

Född: 1968, styrelsens vice ordförande, lantbrukare, Laholm. **Mandattid utgår:** 2017

KARIN ÅKESSON

Född: 1963, kontorschef, Långaryd. **Mandattid utgår:** 2017

HENRIK TINGSTORP

Född: 1977, egen företagare, Varberg. **Mandattid utgår:** 2018

CHRISTIAN BILLE

Född: 1962
verkställande direktör

JOHAN SEDELIUS HÖRBERG

Född: 1969, direktör, Halmstad. **Mandattid utgår:** 2018

ANNAKARIN HAMILTON

Född: 1957, marknadskonsulent, Eldsberga. **Mandattid utgår:** 2016

JAN-OLOF ARNÄS

Född: 1945, direktör, Kungsbacka. **Mandattid utgår:** 2016

MARIA LUNDGREN

Född: 1963, sälj- och marknadsansvarig, Kungsbacka. **Mandattid utgår:** 2016

LINDA PETTERSSON

Född: 1973, kundklagomålsansvarig, personalrepresentant i styrelse och ledningsgrupp.

PETER GINSTFELDT

Född: 1954, försäkringsrådgivare företag, hälsaansvarig, personalrepresentant i styrelse och ledningsgrupp

Företagsledning

Vårt uppdrag sträcker sig lite längre

Företagsledningen arbetar utifrån styrelsens riktlinjer, såväl med frågor som rör den dagliga verksamheten som med övergripande mål och långsiktiga strategier. Kundnöjdheten står alltid i fokus. I ett kundägt bolag som vårt ställs extra höga krav på kunddialog och fysiska möten. Genom våra lokala kontor kan vi hålla nära kontakt med kunderna på vår marknad.

CHRISTIAN BILLE

Född: 1962
verkställande direktör

CAMILLA EVERTSSON

Född: 1967
ekonomichef

OLA ANDERSSON

Född: 1968
bankchef

BÖRJE GUNNESSON

Född: 1957
affärsområdeschef företag/lantbruk

CARL SANDE

Född: 1966
affärsområdeschef privat

LENA NILSSON

Född: 1962
skadechef

STINA LINDAHL

Född: 1959
personalchef

LISBETH BJÖRFJÄLL

Född: 1958
chef verksamhetsutveckling

ANETTE JOHANSSON

Född: 1968, Compliance Officer, styrelsesekreterare, adjungerad i ledningsgruppen

Fullmäktige

Mandattid: Stämman 2012-2016

Kungsbacka	
Arne Ahlquist	Åsa
Barbro Jöckert	Fjärås
Bengt Andersson	Frillesås
Christer Samuelsson	Frillesås
Hans Johansson	Frillesås
Ingela Blom Hansson	Kungsbacka

Falkenberg	
Eva Christiansson	Falkenberg
Hans Svensson	Ullared
Kjell Eriksson	Falkenberg
Mats Andersson	Glommen
Torbjörn Carlsson	Slöinge

Halmstad	
Alf Andersson	Getinge
Anders Carell	Halmstad
Björn Hacklou	Halmstad
Gunnel Bengtsson	Eldsberga
Lars Persson	Halmstad
Nils Ola Hessel	Halmstad
Sylvi Karlsson	Oskarström

Varberg	
Anders Olthammar	Veddige
Anders Thompson	Skällinge
Gerd Wetteholm	Varberg
Karin Warefelt	Varberg
Mikael Schwartz	Träslövsläge
Nina Kvint	Tvååker

Hyltebruk	
Anna Roos	Långaryd
Lennart Erlandsson	Långaryd
Marie Stigson	Hyltebruk

Laholm	
Gunnar Gullander	Laholm
Inger Nilsson	Våxtorp
Rose Marie Bengtsson	Våxtorp
Tommy Andersson	Hishult

Mandattid: Stämman 2014-2018

Kungsbacka	
Anne-Sofie Andersson	Onsala
Annika Hedman	Fjärås
Inge Andersson	Fjärås
Mats Ingvarsson	Kungsbacka
Per-Olof Christenson	Onsala
Roger Zackrisson	Kungsbacka
Tomas Åkesson	Frillesås

Falkenberg	
Celine Lilliehöök	Långås
Anna Johnsson	Vessigebro
Martin Jakobsen	Falkenberg
Sven-Olof Bengtsson	Ätran

Halmstad	
Ann-Marie Winterbol	Eldsberga
Elenor Nilsson	Gullbrandstorp
Kristin Oretorp	Getinge
Lennart Bengtsson	Getinge
Magdalena Petersson	Oskarström
Magnus Karlsson	Halmstad
Martina Eilind	Kvibille
Morgan Karlsson	Getinge

Varberg	
Andreas Nilsson	Grimeton
Gert Svensson	Väröbacka
Kristina Botin Pierlo	Kungsäter
Magnus Henningsson	Väröbacka
Ulla Johansson	Varberg
Ulla Öhman	Varberg

Hyltebruk	
Arne Svensson	Unnaryd
Ove Bernström	Torup

Laholm	
Eskil Hartman	Mellbystrand
Kjell Hugosson	Våxtorp
Per-Olov Davidson	Laholm

Ordföranden har ordet

Ömsesidighet är den ursprungliga formen för all försäkringsverksamhet och för Länsförsäkringar Halland gäller detta sedan 1889 då vårt bolag bildades. Tanken bygger på att människor delar risker med andra som man har gemenskap med – geografiskt, yrkesmässigt och i form av värderingar. I 127 år har detta fungerat väl och vi är fortfarande ett kundägt försäkringsbolag som hela styrelsen är mycket stolta över.

Lokal närvaro

Den lokala närvaron är vår styrka och vi finns där våra kunder finns. Vi kan erbjuda personlig service i våra sex kommuner och våra engagerade medarbetare känner sina lokala marknader väl.

Ett tryggt Halland att leva och bo i

Det förebyggande arbetet går som en röd tråd i allt vårt arbete. När vi förebygger bränder, skador och olyckor sparar vi inte bara pengar utan kan även undvika mycket mänskligt lidande.

I Halland rullar nio ”Första Insats Person-bilar” bland annat tack vare en satsning av Länsförsäkringar Halland. FIP-bilarna är specialutrustade pick-uper som körs av deltidsbrandmän i länet. Tack vare dessa har flera stora bränder kunnat släckas i tid.

Vårt beslut att dela ut brandsläckare till alla våra boendekunder har också visat sig mycket uppskattat och vi vet att det redan har gett resultat.

Arbetet med ”Grannsamverkan” är fortsatt mycket uppskattat och framgångsrikt.

Hållbarhet – rätt väg att gå

På olika sätt prioriterar vi även insatser för hållbarhet, vilket vi tror är rätt väg att

gå. Exempelvis samarbetar vi med Länsstyrelsen och andra myndigheter för att minska risker som har bäring på klimatet. Ett gemensamt seminarium under rubriken ”Hållbart ledarskap” genomfördes under hösten och blev mycket välbesökt. Där var alla överens om att tillväxt och hållbarhet går hand i hand.

Omvärlden påverkar oss

Vi är beroende av vad som händer i vår omvärld. Helt obegripliga strider pågår och människor tvingas fly för att rädda sina liv. Det kommer flyktingar till Sverige i en takt som vi inte tidigare har upplevt. Här måste Sverige, som ett respekterat land, hitta former för hur integrationen kan bli acceptabla lösningar för alla. I en globaliserad värld hänger allt ihop och får följdverkningar. Det som händer i övriga världen med krig och terrorattacker påverkar också oss i Halland, både socialt och ekonomiskt.

Tillväxt & lojala kunder

I vår strategiska plan för perioden 2016-2020 står vår vision stark: Ett tryggt Halland att leva och bo i.

Vårt övergripande marknadsmål är tillväxt med lönsamhet och de mest lojala kunderna.

KARIN STARRIN ORDFÖRANDE

Vi ska fortsätta att driva våra tre kärnverksamheter Sak, Liv och Bank. Dessa ska över tid generera en tillräcklig lönsamhet som säkerställer bolagets långsiktiga utveckling.

Som ett kundägt bolag är det viktigt att alltid ha en långsiktig horisont på verksamheten. Samtidigt ska vi kännetecknas av att vara moderna och ligga i framkant. Detta är stora utmaningar men jag är helt övertygad om att företaget med den målmedvetenhet som finns, kommer att fortsätta att utvecklas på ett positivt sätt.

Jag vill tacka styrelsen, fullmäktige, vd och alla medarbetare för ännu ett år med mycket gott samarbete.

Karin Starrin
ordförande i Länsförsäkringar Halland

LFhalland.se